

รายงานวิจัยชุมชน
ฉบับสมบูรณ์

โครงการสืบค้นประวัติการตั้งถิ่นฐานและวิถีวัฒนธรรม
เพื่อยืนยันสิทธิชุมชนดั้งเดิมและแก้ปัญหาการออกเอกสารสิทธิ์
ทับที่ดินชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล บ้านราไวย์ อำเภอเมือง
จังหวัดภูเก็ต

โดย

นายสนิท แซ่ซัว และคณะ

ธันวาคม 2558

รายงานวิจัยชุมชนฉบับสมบูรณ์

โครงการสืบค้นประวัติการตั้งถิ่นฐานและวิถีวัฒนธรรม เพื่อยืนยันสิทธิ
ชุมชนดั้งเดิมและแก้ปัญหาการออกเอกสารสิทธิ์ทับที่ดินชุมชนกลุ่ม
ชาติพันธุ์ชาวเล บ้านราไวย์ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

คณะผู้วิจัย

1. นายสนิท	แชนซ์
2. นายศักดิ์ชัย	จตุรัส
3. นายนิรันดร์	หยิ่งปาน
4. นายฉัตรชัย	ประมงกิจ
5. นางวิมลวรรณ	หาดทรายทอง
6. นายชนันชัย	สำเนียงล้ำ

คำนำ

ชุมชนชาวเลบ้านราไวย์ เป็นชุมชนขนาดใหญ่ จำนวน 246 หลัง ที่มีทะเบียนบ้าน 130 หลัง โดยเป็นทะเบียนบ้านถาวร มีพื้นที่กว่า 24 ไร่ แลค้อยๆ ลดลงมาปัจจุบันเหลือพื้นที่อยู่อาศัยจริง 19 ไร่ 2 งาน เดิมที่ดินมีเอกสารสิทธิ์จำนวน 4 ราย แต่ในช่วงปัจจุบันมีเอกสารสิทธิ์มากกว่า 14 ราย (หรือมากกว่าเนื่องจาก การแบ่งแยกแปลงที่ดินอยู่เป็นระยะ) ซึ่งเป็นพื้นที่ชาวเลอาศัยมานานกว่า 300 ปี (งานวิจัยชาวเล) มีทั้งที่เป็นชาวอุรักลาไวย์และชาวมอแกน คนสูงอายุในชุมชนใกล้เคียงบอกว่าเกิดมาก็เห็นมีอุรักลาไวย์อยู่ก่อน แล้วต่อมาก็มีมอแกนเข้ามาอยู่ตอนหลังประมาณปี พ.ศ. 2485 ในปัจจุบันก็ได้แต่งงานด้วยกันและอยู่กัน ภายในชุมชนเรื่อยมา มีหลักฐานสำคัญ คือ ในปี พ.ศ. 2502 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเยี่ยม ชาวเล ปี พ.ศ. 2508 เอกชนออกเอกสารสิทธิ์ทับที่ดินชุมชนชาวเลโดยอ้างการครอบครอง สค. 1 มาก่อน หลังจากที่ชาวเลบ้านราไวย์ถูกฟ้องร้องคดีได้ไปร้องเรียนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ซึ่งต่อมาได้มีมติให้ กรมที่ดินเพิกถอนการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินของเอกชนแต่ไม่มีความคืบหน้า ปัจจุบันชาวเลไม่มีสิทธิซ่อม หรือสร้างบ้านของตนเอง จะเห็นว่าชุมชนมีสภาพบ้านทรุดโทรม แออัด แต่ยังรักษาความสะอาดดี

สำหรับการปฏิบัติการและโครงการงานวิจัยพื้นที่ที่ผ่านมาได้มีการศึกษาเชิงลึกในพื้นที่โดยการ จัดทำข้อมูลครัวเรือน ประวัติชุมชน แผนที่ชุมชน และได้รับการสนับสนุนการจัดทำภาพถ่ายทางอากาศ ย้อนหลังพร้อมศึกษาข้อมูลเชื่อมโยงการอยู่อาศัยในพื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลราไวย์ อย่างไรก็ตามการ ปฏิบัติการในพื้นที่ดังกล่าวต้องใช้ความเป็นพิเศษ (การเข้าถึง) และการศึกษาเพื่อความเข้าใจวิถีและ วัฒนธรรมของชุมชนก่อนการใช้กิจกรรมเป็นการรวมคน/ชุมชนอีกระยะหนึ่ง โครงการวิจัย “กระบวนการ สืบค้นข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ การตั้งถิ่นฐาน และวิถีวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อยืนยันสิทธิชุมชน ดั้งเดิมและนำไปสู่การแก้ปัญหาการออกเอกสารสิทธิ์ทับที่ดินชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลบ้านราไวย์ ควร เป็นอย่างไร” เป็นโครงการวิจัยที่มากถูกจุดถูกเวลา เนื่องจากอยู่ในช่วงที่การฟ้องร้องดำเนินคดีอยู่และต้อง ต่อสู้ด้วยข้อมูล เอกสาร หลักฐาน ซึ่งอย่างไรก็ตามชุมชนชาวเลราไวย์ไม่สามารถชนะคดีได้แน่นอนใน เบื้องต้นเนื่องจากเอกสารสิทธิ์โดยใช้เอกสารการครอบครองที่ดิน (โฉนด) ซึ่งถือเป็นเอกสารมหาชน แต่ จากการศึกษาข้อมูลต่างๆ นำไปสู่การต่อสู้คดีที่ทำให้ผู้ถูกฟ้องคดีรวม 101 รายตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ.2556 จน ปัจจุบัน (พ.ศ.2558) เหลือผู้ถูกฟ้องคดี 35 ราย แต่ก็ยังมีแนวโน้มการฟ้องร้องเพิ่มอย่างต่อเนื่อง

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการสร้างที่มวิจัยบนพื้นฐานของปัญหาที่ชุมชนกำลังเผชิญอยู่ แต่อย่างไรก็ตาม ด้วยความเป็นตัวตนของชาวเลที่เป็อน่ายง่ายต่อการทำอะไรที่ต้องเจาะลึกและมีการติดตามผลต่อเนื่องทำ

ให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนที่มิวิจัยบ้างเป็นตามระยะเวลา แต่ในที่สุดเมื่อผลการวิจัยที่มิวิจัยได้รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว โดยรวมทั้งที่มิมีความรู้สึกภูมิใจและดีใจเป็นอย่างมาก ในเบื้องต้นรู้สึกได้ถึง การได้เรียนรู้ตัวตนของตนเอง (ชาวเลราไวย์) และมีความมั่นใจมากขึ้นในการเรียกร้องสิทธิในความเป็น ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมในอันดามัน สำหรับข้อมูลที่มิวิจัยได้จัดทำจะมีประโยชน์ในอนาคตเพื่อความ เข้าใจชุมชนชาวเลราไวย์ในภูเก็ตและเป็นข้อมูลพ้องศาลปกครองต่อไป

ที่มิวิจัยชุมชนชาวเลบ้านราไวย์ขอขอบพระคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย หน่วยงานที่ เกี่ยวข้องและอ้างถึงในงานวิจัยชิ้นนี้ รวมถึงบุคคลที่อ้างถึงในการศึกษาวิจัยทุกท่านในงานวิจัยนี้จากสภาพ ปัญหา ข้อจำกัด และความพยายามในการแก้ไขปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย ทั้งที่อยู่ในรูปของการต่อสู้เพื่อเพิก ถอนเอกสารสิทธิ์ในที่ดินของเอกชน และการพัฒนาที่อยู่อาศัย ชาวเลที่อาศัยอยู่ในชุมชนจึงรวมตัวกันเป็น คณะวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินที่อยู่อาศัยอย่างยั่งยืนต่อไป

หมายเหตุ : ทางที่มิวิจัยขออนุญาตในการเสนอต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เป็น เอกสารปกปิดในเบื้องต้นก่อนนำไปอ้างอิง

นายสนิท แซ่ซัว และคณะ

บทคัดย่อ

กระบวนการสืบค้นข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ การตั้งถิ่นฐาน และวิถีวัฒนธรรมของของชุมชน เพื่อยืนยันสิทธิชุมชนดั้งเดิมและนำไปสู่การแก้ปัญหาการออกเอกสารสิทธิทับที่ดินชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลบ้านราไวย์ ควรเป็นอย่างไร: ทีมวิจัยท้องถิ่นชาวเลชุมชนราไวย์

งานวิจัยนี้ได้เน้นถึงกระบวนการสืบค้นข้อมูลในด้านต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสืบค้นข้อมูลประวัติศาสตร์ หลักฐาน เช่น ผังตระกูล การตั้งถิ่นฐาน วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนชาวเลบ้านราไวย์ 2) ศึกษาทำความเข้าใจข้อมูลและกระบวนการออกเอกสารสิทธิที่ดินของเอกชนที่อ้างสิทธิเหนือที่ดินชุมชนชาวเลบ้านราไวย์และ 3) ศึกษากระบวนการฟ้องศาลปกครอง และนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำและประกอบการทำคำฟ้องเพื่อยื่นต่อศาลปกครอง

การทำวิจัยชิ้นนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยทีมวิจัยชาวบ้าน โดยใช้วิธีการศึกษาทั้งข้อมูลเอกสาร ศึกษาผลการตรวจสอบพื้นที่จากหน่วยงานรัฐต่างๆ บนฐานการปฏิบัติการพื้นที่และเก็บข้อมูลร่วมกัน และการเก็บข้อมูลพื้นที่เพื่อเปรียบเทียบและตรวจสอบข้อมูลทุกด้าน ได้นำเสนอผลการวิจัยตามกรอบของวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ กระบวนการสืบค้นข้อมูลและประมวลผลข้อมูลที่ได้เพื่อแก้ปัญหาที่ดินซึ่งท้ายที่สุดคือการนำข้อมูลที่ได้เข้าสู่กระบวนการฟ้องศาลปกครอง

“ชาวเล” เป็นชนเผ่าพื้นเมืองดั้งเดิมที่เร่ร่อนทำมาหากินไม่ไม่เป็นหลักแหล่ง เคลื่อนย้ายเร่ร่อนอยู่ในทะเลและตามเกาะต่างๆ จึงได้ชื่อว่า “Sea Gypsy” จากลักษณะรูปร่างทางชีวภาพพอจะสรุปได้ว่า มีเชื้อชาติมองโกลอยด์จากบันทึก พบว่า เป็นชนเผ่าที่ปรากฏขึ้นในราวศตวรรษที่ 17 (พุทธศตวรรษที่ 23) ที่ได้โยกย้ายกระจายในหมู่เกาะทะเลใต้ มีภาษาและวัฒนธรรมเป็นของตนเอง

“ชาวเลชุมชนราไวย์” มี 2 กลุ่ม คือ มอแกน และอุรักลาไวย์ ข้อมูลจากเอกสารมีความเชื่อกันว่าบรรพบุรุษย้ายมาจากหมู่เกาะแถบพม่าและมาเลเซีย ในส่วนของคำบอกเล่าต่อกันมา เชื่อกันว่าบรรพบุรุษเดินทางมาจากตอนใต้ของคาบสมุทรมาลาซึ่งปัจจุบันเป็นดินแดนของประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซีย ซึ่งสอดคล้องกัน เนื่องจากปัจจุบันยังมีกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลอาศัยอยู่ตามเกาะต่างๆ รวมถึงพม่าด้วย จากการศึกษาเอกสารพบว่าชาวเลเข้ามาอาศัยอยู่ที่หาดราไวย์อยู่มากกว่า 300 ปี ขณะที่การศึกษาและเก็บข้อมูลในพื้นที่ย้อนหลัง (ใช้ผัง/สาแหรกตระกูล) ย้อนหลังได้ 210 ปีมีวิถีชีวิตทั้งด้านการทำประมงแต่ดั้งเดิม รวมถึงมีการทำเกษตรทั้งการทำข้าวไร่ และนาข้าว ซึ่งสอดคล้องกับการอ่านแปลภาพถ่ายตั้งแต่ปี พ.ศ.

2493 รวมถึงความเป็นมาในพื้นที่ที่เป็นทางการ คือ การเสด็จเยี่ยมราษฎรชาวเลราไวโดยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ในปี พ.ศ.2502

วิถีชีวิตและวัฒนธรรมชาวเลราไวที่เปลี่ยนแปลงตามการพัฒนาจนถึงปัจจุบัน ชาวเลราไวเป็นผู้ไร้สิทธิในที่ดินจากการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการครอบครองที่ดินโดยการกำหนดให้เป็นไปตามเอกสารทางราชการ เชื้อต่อผู้มีความรู้และมีตำแหน่งต่างๆ ในท้องถิ่นตั้งแต่ปี พ.ศ.2497 ซึ่งเป็นผลถึงการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตจนถึงปัจจุบัน ในส่วนของผลกระทบจากการพัฒนาไม่เฉพาะมีผลต่อเรื่องที่ดินที่อยู่อาศัย ปัจจุบันชาวเลราไวถูกฟ้องร้องเพื่อขับไล่ออกจากพื้นที่ เนื่องจากที่ดินหาดราไวมีมูลค่าสูงขึ้นทุกปีเอกชนผู้อ้างสิทธิ์ต้องการนำที่ดินดังกล่าวมาพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยว ในส่วนของการทำมาหากินทางทะเลก็ถูกเบียดขับให้ต้องไปทำประมงในพื้นที่น้ำลึกมากขึ้นด้วยกฎหมายอนุรักษ์ต่างๆ และกฎหมายทางการประมง การเหยียดชาวเลจากมติ ครม.2 มิ.ย.2553 ยังมีความล่าช้าและในทางปฏิบัติยังไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ในปัจจุบันรัฐบาลได้มีการแต่งตั้ง “คณะกรรมการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน และพื้นที่ทางจิตวิญญาณของชุมชนชาวเล” ซึ่งเริ่มเห็นแนวทางการแก้ปัญหาโดยมีมติให้มีการเพิกถอนโฉนดที่ดินในพื้นที่ชาวเลราไวบางส่วน รวมถึงการตั้ง “คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาการประกอบอาชีพประมงของชุมชนชาวเล”

สำหรับพัฒนาการของปัญหาและการแก้ปัญหาของชุมชนชาวเลราไว เห็นได้ชัดถึงการถูกรุกจากเอกชนบนพื้นฐานของข้อกฎหมายและคดีความ รวมถึงแผนพัฒนาต่างๆ โดยเฉพาะแผนการพัฒนาภูเก็ต เป็นพื้นที่รองรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวระดับโลก

ข้อสรุปสำหรับสิ่งที่เป็นไปได้ในการแก้ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลราไว คือ ในเบื้องต้นให้มีการบรรเทาในเรื่องระบบสาธารณูปโภค รวมถึงการเร่งรัดการเพิกถอนเอกสารสิทธิ์ที่ดินของเอกชนบางส่วน และมีมาตรการคุ้มครองพื้นที่พิธีกรรมและพื้นที่ทางจิตวิญญาณ สำหรับการแก้ปัญหาในระยะสุดท้ายคือการเหยียดชาวเลราไวบนฐานที่ถูกกระทำมายาวนาน และการจัดระบบที่ดินเป็นพื้นที่โฉนดรวมหลังจากการเพิกถอนเอกสารสิทธิ์ของเอกชน เพื่อป้องกันการสูญเสียที่ดินและที่อยู่อาศัยของชุมชนชาวเลในอนาคต

สารบัญ

บทที่	หน้า
คำนำ.....	
บทคัดย่อ.....	
สารบัญ.....	
สารบัญตาราง.....	
สารบัญแผนที่.....	
1. บทนำ.....	1
หลักการของโครงการ.....	1
คำถามวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์.....	3
ขอบเขตพื้นที่.....	3
ขอบเขตกลุ่มเป้าหมาย.....	3
ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
2. ระเบียบวิธีวิจัยและกระบวนการทำวิจัยในชุมชน.....	5
การสร้างทีมวิจัยและพัฒนาทีมงานวิจัยท้องถิ่น.....	5
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูล.....	8
การเก็บข้อมูลพื้นที่ / ภาคสนาม (Fieldwork).....	8
การศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary research).....	10
การประชุมทีมวิจัยร่วมกับนักวิชาการเพื่อติดตามความก้าวหน้า.....	10
การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	11
ข้อจำกัดในการวิจัย และการปรับวิธีการวิจัย.....	15
3. ประวัติศาสตร์และการตั้งถิ่นฐาน.....	17
ความเป็นมาของชาวเล และประวัติศาสตร์ความเป็นมา (จากการศึกษาเอกสาร).....	17
กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล : คือใคร มาจากไหน.....	17

กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลในภูเก็ต : จากวิถีเร่ร่อนเข้าสู่วิถีตั้งถิ่นฐานชุมชน.....	19
ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานลาครดำรงอยู่ของชาวเลราไวย์จากการสืบค้นในพื้นที่ (การสัมภาษณ์ทั้งรายบุคคลและสัมภาษณ์กลุ่ม).....	20
การเข้ามาอยู่ในพื้นที่ราไวย์.....	20
ลักษณะการใช้ประโยชน์เพื่อการอยู่อาศัยและทำมาหากินในพื้นที่ในอดีต (3 ยุค).....	21
ประวัติการทำนาข้าว.....	22
ชีวิตชาวเลและวิถีทำนาเมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่สอง.....	23
ชุมชนชาวเลราไวย์กับระบบแลกเปลี่ยนและการปฏิสัมพันธ์กับคนนอก.....	24
ชุมชนราไวย์กับประวัติศาสตร์เป็นทางการที่สำคัญคือการเสด็จประพาสหาดราไวย์ โดย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ในวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2502.....	25
ลักษณะการใช้ประโยชน์เพื่อการอยู่อาศัย และทำมาหากินในพื้นที่ ในยุคร่วมสมัย (อีก 3 ยุค).....	27
บันทึกการประชุมร่วมของทีมวิจัยในรายงานดังกล่าวข้างต้น.....	31
ลักษณะการใช้ประโยชน์เพื่อการอยู่อาศัยและการทำมาหากิน ในพื้นที่ในอดีตถึงปัจจุบันโดยการอ่าน แปลภาพถ่ายทางอากาศ.....	31
ผลสรุปจากการอ่านแปลภาพถ่ายทางอากาศ.....	37
การสืบค้นข้อมูลในพื้นที่ : สหกรรมตระกูล / ผังตระกูลชาวเลที่อยู่น้ำหาดราไวย์ (ตัวอย่าง).....	38
4. วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลราไวย์.....	41
กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลราไวย์ : วิถีชีวิตวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงตามการพัฒนา.....	41
สำหรับวิถีชีวิตความเป็นอยู่และการดำรงชีพ.....	41
ในด้านพิธีกรรม ความเชื่อ และวัฒนธรรม.....	41
ความเป็นตัวตน (อัตลักษณ์) ของกลุ่มชาวเล.....	41
วิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลง : จากการใช้กฎหมาย และแผนการพัฒนาประเทศในระดับนโยบาย.....	42
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 – 11 (พ.ศ. 2504 – 2559).....	42
วิถีชีวิตความเป็นอยู่และการดำรงชีพ.....	47
วิถีการประกอบอาชีพประมง.....	47
วิถีการประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปและเป็นลูกจ้างทั้งประเภทชั่วคราวและประจำ.....	50
วิถีการประกอบอาชีพรับจ้าง ลูกจ้างประจำ และชั่วคราวและอื่น ๆ.....	51

เงื่อนไขและข้อจำกัดในการประกอบอาชีพประมงสำหรับชาวเล.....	51
ทางออกสำหรับการประกอบอาชีพประมงสำหรับชาวเล.....	53
ประเพณี วัฒนธรรม และความเชื่อ.....	53
5. พัฒนาการของปัญหาและการแก้ไขปัญหาของชุมชนราไวย์.....	57
สถานการณ์ปัญหา : การเกิดเอกสารสิทธิ์ที่ดินราไวย์ และการพิสูจน์สิทธิ.....	57
ลำดับสถานการณ์ของปัญหาและข้อมูลพื้นที่.....	57
เอกสารและภาพประกอบเบื้องต้น.....	66
รายชื่อชาวเลราไวย์เข้าเรียนที่โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์.....	67
กระบวนการแก้ไขปัญหาและผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน.....	73
ความคาดหวังของชุมชนราไวย์.....	84
บทเรียนที่ชุมชนชาวเลราไวย์ได้ที่ผ่านมา.....	85
ข้อมูล / ข้อเท็จจริงมีความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหา.....	85
6. สรุปผลและข้อเสนอแนะ.....	87
สรุปผลการวิจัย.....	87
ความเป็นตัวตนของชาวเลและประวัติศาสตร์ความเป็นมา.....	87
การตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลในภูเก็ต.....	88
ข้อมูลการดำเนินงานวิจัยในพื้นที่และการอ้างอิงข้อมูลเอกสารบางส่วน.....	89
วิถีชีวิตวัฒนธรรมและความเป็นตัวตนของชาวเลราไวย์.....	91
พัฒนาการของชุมชนชาวเลราไวย์จากการแก้ปัญหาชุมชนของตนเอง.....	92
ฐานความคิดการต่อสู้และการต่อยอดจนนำมาสู่การทำงานวิจัยนี้.....	93
เอกสารอ้างอิง.....	96
ภาคผนวก.....	97
ประวัติทีมวิจัย.....	98

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางแสดงพิธีกรรมต่าง ๆ ของชาวเลในรอบปี.....	54-55
ตารางรายชื่อชาวเลเราไวย์เข้าเรียนที่โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์.....	67-68
ตารางแสดงรายละเอียดและความคืบหน้าคดีที่ดินชุมชนชาวเลเราไวย์.....	77-84

สารบัญรูปภาพ

หน้า

1. ภาพถ่ายทางอากาศที่มิจิโยะเห็นร่วมกันว่าแผนที่ดังกล่าวเป็นชุดที่เริ่มก่อตั้งชุมชน รุ่นที่ 1 และรุ่นที่ 2...25	
2. ภาพถ่ายทางอากาศ ยืนยันประวัติการทำนาข้าวและข้าวไร่ของชาวเลราไวย์.....26	
3. ภาพถ่ายทางอากาศ ช่วงปี พ.ศ. 2478.....26	
4. ภาพถ่ายทางอากาศ ช่วงปี พ.ศ. 2502 เส้นทางเสด็จประพาสพื้นที่ ชุมชนชาวเลราไวย์ (สีเหลือง).....27	
5. ภาพถ่ายทางอากาศ แสดงให้เห็นการขยายตัวของชุมชนชาวเลราไวย์.....28	
6. ภาพถ่ายทางอากาศ แสดงให้เห็นการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของชุมชนชาวเลราไวย์ ปรับเปลี่ยนมาเป็นพื้นที่อยู่อาศัยเพียงอย่างเดียว.....29	
7. ภาพถ่ายทางอากาศแสดงให้เห็นการใช้ประโยชน์พื้นที่ของชุมชนชาวเลราไวย์เพื่อการอยู่อาศัยและการทับซ้อนกับพื้นที่เอกชนที่อ้างสิทธิ.....30	
8. ภาพที่ 1-5 (แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศประกอบการอ่านแปลภาพถ่ายทางอากาศโดยกรมสอบสวนคดีพิเศษ).....32-36	
9. ผังตัวอย่างการสืบค้นข้อมูลในพื้นที่ : สาแหรกตระกูล / ผังตระกูลชาวเลที่อยู่หน้าหาดราไวย์.....38	
10. ภาพชาวเลราไวย์ถวายเป็นภัตตาหารในหลวง.....66	
11. ภาพชาวไทยใหม่ราไวย์รับใบประกาศนียบัตรที่โรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่ที่วัดสว่างอารมณ์.....66	
12. ภาพถ่ายทางอากาศแสดงถึงการเข้ามาในพื้นที่ชุมชนชาวเลราไวย์.....69	
13. ภาพถ่ายทางอากาศแสดงถึงการครอบครองที่ดินโดยการอ้างเอกสารสิทธิ์ในอดีตช่วงแบ่งแปลงที่ดิน.70	
14. ภาพถ่ายทางอากาศแสดงถึงการครอบครองที่ดินในปัจจุบัน.....71	
15. แผนภาพการยกกรณีที่ดินรายแปลงที่มีความซับซ้อนมากขึ้น.....72	

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการของโครงการ

พื้นที่ฝั่งทะเลอันดามันมีกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล ซึ่งเป็นชนเผ่าพื้นเมืองดั้งเดิม 3 กลุ่ม ได้แก่ มอแกน มอแกน อนุรักษ์ วัชชี วิถีชีวิตวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกันแต่มีภาษาพูดที่แตกต่างกัน ชาวเลอาศัยอยู่ใน 41 ชุมชน ครอบคลุม 5 จังหวัด คือ สตูล กระบี่ ระนอง พังงาและภูเก็ต ในจำนวนนี้มีปัญหาความไม่มั่นคงในที่อยู่อาศัยจำนวน 28 ชุมชน พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ทางพิธีกรรมและสุสานกำลังถูกรุกรานอีก 15 แห่ง จากการศึกษาวิจัยของสถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และนักวิชาการกลุ่มต่างๆ ระบุว่าชาวเลเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิม ที่หาอยู่หากินแบบเรียบง่ายกับทะเลและชายฝั่งอันดามันมากกว่า 300 ปี และการพัฒนาสมัยใหม่ที่เบียดขับชาวเล ทำให้วิถีชีวิตวัฒนธรรมกำลังอยู่ในภาวะวิกฤต ภาษา พิธีกรรมและความเชื่อภูมิปัญญาต่างๆกำลังสูญหาย นักวิชาการระบุว่าชาวเลเป็นกลุ่มเปราะบางที่ทุกคนในสังคมจะต้องปกป้องเพื่อรักษาความหลากหลายทางวัฒนธรรมและสิทธิมนุษยชน ปัญหาที่เกิดขึ้นจึงเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างมาจากการมีนโยบายพัฒนาที่ไม่สมดุลมุ่งสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจแต่ละเลยคนเล็กคนน้อยในชุมชนท้องถิ่น เมื่อเดือนมิถุนายน 2553 มีมติคณะรัฐมนตรีเรื่องการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล โดยให้ครอบคลุมทั้งเรื่องการแก้ปัญหาที่ดิน ที่อยู่อาศัยและที่ทำกินในทะเลให้กระทรวงทรัพยากรฯ ผ่อนปรนให้ชาวเลใช้เครื่องมือประมงดั้งเดิมในเขตหวงห้ามได้ การฟื้นฟูวิถีชีวิตวัฒนธรรม การศึกษา สุขภาวะ ฯลฯ รวมทั้งให้มึงบประมาณสนับสนุนวันรวมญาติชาติพันธุ์ชาวเลมีคณะกรรมการอำนวยการบูรณาการเพื่อแก้ปัญหาชาวเล แต่หลังจากมีมติคณะรัฐมนตรียังไม่มีความคืบหน้าในการแก้ปัญหาชาวเล และยังมีชาวเลที่ถูกฟ้องขับไล่ออกจากที่เดิมรวมทั้งมีชาวเลกว่า 30 คน ถูกจับเนื่องจากการออกไปหากินในทะเล เพราะเข้าไปในเขตอุทยาน แม้จะเป็นจุดที่ชาวเลเคยหากินมาตั้งแต่บรรพบุรุษก็ตาม การถูกจับทำให้ชาวเลถูกยึดเรือและอุปกรณ์ทำกินทำให้สูญเสียรายได้

ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลหาดราไวย์ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต เป็นชุมชนชาวเลขนาดใหญ่ มีจำนวน 244 หลังคาเรือน มีประชากรกว่า 2,000 คน มีทะเบียนบ้านถาวร 130 หลัง มีพื้นที่กว่า 24 ไร่ เป็นพื้นที่ซึ่งชาวเลอาศัยมานานกว่า 300 ปี มีทั้งที่เป็นชาวอนุรักษ์และชาวมอแกน ผู้อาวุโสในหมู่บ้านบอกว่าเกิดมาก็เห็นมีอนุรักษ์อาศัย อยู่ก่อนต่อมาก็มีมอแกนเข้ามาอยู่ตอนหลังประมาณปี 2485 ต่อมาก็ได้แต่งงานด้วยกัน อยู่กันภายในชุมชนเรื่อยมา มีหลักฐานสำคัญ คือ ปี พ.ศ.2502 พระบาทสมเด็จพระ

เจ้าอยู่หัวเสด็จเยี่ยมชาวเลราไวย์ และปี พ.ศ. 2508 เอกชนออกเอกสารสิทธิทับที่ดินของชุมชนชาวเล มี เอกชนอ้างสิทธิและแบ่งที่ดินออกมาเป็นแปลงย่อยๆ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตรวจสอบการอยู่อาศัยของชาวเล และมีมติให้อธิบดีกรมที่ดินเพิกถอนการออกเอกสารสิทธิที่ดินของเอกชน แต่ไม่มีความคืบหน้าในทางปฏิบัติ และในที่ดินบางแปลงเริ่มมีการฟุ้งขัปล่ชาวเลแล้วจำนวน 20 หลังคาเรือนและมีแนวโน้มจะถูกทยอยฟุ้งเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ โดยมี 2 หลังคาเรือนที่ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ออกจากพื้นที่ และเรื่องอยู่ระหว่างการอุทธรณ์ ด้วยเหตุผลเอกชนมีเอกสารสิทธิที่ดินและเอกสารดังกล่าวเป็นหลักฐาน มหาชนที่ศาลจะต้องเชื่อไว้ก่อนว่าออกมาโดยชอบ ทั้งที่ชาวเลอาศัยมายาวนานรวมทั้งชาวเลที่เหลือต้องเดินทางไปขึ้นศาลเป็นระยะ

การมีความคิดความเชื่อที่ว่าที่ดินและท้องทะเลเป็นของทุกคน ไม่ยึดถือถือเป็นของตนเอง การไม่รู้กฎหมาย ไม่รู้หนังสือและสื่อสารภาษาไทยได้เพียงระดับหนึ่งเท่านั้น ทำให้เป็นเรื่องยากมากสำหรับการขึ้นศาลของชาวเล รวมทั้งปัญหาความยากจนทำให้ชาวเลเสียเปรียบเป็นอย่างมาก ปัจจุบันชาวเลกลุ่มนี้ไม่มีสิทธิข้อมแซมและสร้างบ้านของตนเอง เพราะจะถูกเอกชนที่อ้างสิทธิเหนือที่ดินฟ้องร้องพร้อมแจ้งความจับกุม ทำให้สภาพบ้านทรุดโทรมแออัดไม่มีโอกาสได้รับการพัฒนาจากองค์กรท้องถิ่น ทำให้ไม่มีที่ระบายน้ำไม่มีทางเดินเท้า ไม่มีไฟฟ้าและน้ำประปาเป็นของตนเอง ต้องซื้อพวงจากบ้านอื่นๆ ทำให้ต้องจ่ายในราคาแพงกว่าคนทั่วไปถึง 2-3 เท่า นอกจากนี้ปัญหาที่ดินแล้วชุมชนชาวเลบ้านราไวย์ยังได้รับผลกระทบจากการประกาศเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำและเขตอุทยาน ทำให้ต้องออกไปหาหอยบริเวณหน้าหาดต่างๆ ส่งผลต่อรายได้ของชาวเลที่ลดน้อยลง ทำให้เกิดหนี้ระบบส่งผลกระทบต่อครอบครัวและโอกาสทางการศึกษาของเด็กและเยาวชน

ในกระบวนการพัฒนาของชุมชน ได้มีการจัดทำข้อมูลครัวเรือนและแผนผังชุมชน การร่วมกับทางอำเภอทำหลักฐานขอมิบัติประชาชนสำหรับผู้ที่ได้กหล่น ปรับปรุงห้องน้ำรวมของชุมชน ร่วมกันตั้งกองทุนเพื่อแก้หนี้ในระบบ กองทุนเพื่อการต่อสู้คดี และแกนนำชุมชนชาวเลได้ทำหนังสือและเดินทางไปร้องเรียนหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาแล้วจำนวนมาก ทั้งกระทรวงวัฒนธรรม ทำเนียบรัฐบาล รัฐสภา กระทรวงยุติธรรม รวมทั้งร่วมกับเครือข่ายชุมชนเพื่อการปฏิรูปสังคมและการเมือง ผลักดันให้มีการแก้ปัญหาระดับนโยบาย ฯลฯ จากสภาพปัญหาและข้อจำกัดต่างๆ รอบด้านของชุมชนชาวเลบ้านราไวย์ ปัญหาที่ดินซึ่งเป็นการพิพาทกับเอกชนเป็นปัญหาใหญ่ ของชาวเลบ้านราไวย์ทั้งชุมชน และนักกฎหมายผู้เชี่ยวชาญหลายฝ่ายเห็นว่าชาวเลบ้านราไวย์ ควรยื่นฟ้องต่อศาลปกครอง เพื่อให้เกิดการเพิกถอนเอกสารสิทธิที่ออกมาโดย

มิชอบที่หลัง เป็นเรื่องที่ต้องใช้ความรู้และการสืบค้นข้อมูล การวิเคราะห์ปัญหาและทำความเข้าใจร่วมกัน ของชาวเลในชุมชนอย่างรอบด้าน จึงเกิดโครงการสืบค้นประวัติการตั้งถิ่นฐานและวิถีวัฒนธรรม เพื่อยืนยัน สิทธิชุมชนดั้งเดิมและแก้ปัญหาการออกเอกสารสิทธิทับที่ดินชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลบ้านราไวย์ อำเภอ เมือง จังหวัดภูเก็ต

1.2 คำถามวิจัย

กระบวนการสืบค้นข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ การตั้งถิ่นฐาน และวิถีวัฒนธรรมของของชุมชน เพื่อยืนยันสิทธิชุมชนดั้งเดิมและนำไปสู่การแก้ปัญหาการออกเอกสารสิทธิทับที่ดินชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ ชาวเลบ้านราไวย์ ควรเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสืบค้นข้อมูลประวัติศาสตร์ หลักฐานต่างๆ เช่น ผังตระกูล การตั้งถิ่นฐาน วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชุมชนชาวเลบ้านราไวย์
2. เพื่อศึกษาทำความเข้าใจข้อมูลและกระบวนการออกเอกสารสิทธิที่ดินของเอกชนที่อ้างสิทธิเหนือที่ดินชุมชนชาวเลบ้านราไวย์
3. เพื่อศึกษากระบวนการฟ้องศาลปกครอง และนำข้อมูลที่ศึกษาได้มาจัดทำและประกอบการทำ คำฟ้องเพื่อยื่นต่อศาลปกครอง

1.4 ขอบเขตพื้นที่

ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลบ้านราไวย์อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

1.5 ขอบเขตกลุ่มเป้าหมาย

1. ทีมวิจัยชุมชน
2. ผู้นำทางการและไม่เป็นทางการ ผู้อาวุโส กลุ่มเยาวชน และคนในชุมชน
3. หน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต เทศบาลตำบลราไวย์ โรงเรียน วัดสว่างอารมณ์ หอจดหมายเหตุภูเก็ต นักวิชาการ ฯลฯ

1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลประวัติศาสตร์ หลักฐานต่างๆ เช่น ผังตระกูล การตั้งถิ่นฐาน วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนชาวเลบ้านราไวย์
2. ได้ข้อมูลกระบวนการเกี่ยวกับการออกเอกสารสิทธิที่ดินของเอกชนที่อ้างสิทธิ์เหนือที่ดินชุมชนชาวเลบ้านราไวย์
3. ได้ข้อมูลกระบวนการฟ้องศาลปกครอง และนำข้อมูลไปประกอบการทำคำฟ้องเพื่อยื่นต่อศาลปกครอง

บทที่ 2

ระเบียบวิธีวิจัยและกระบวนการทำวิจัยในชุมชน

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยท้องถิ่นโดยชาวบ้านเป็นหลัก (เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ) เพื่อศึกษาข้อมูล ประวัติศาสตร์ การตั้งถิ่นฐาน และวิถีวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อยืนยันสถิติความเป็นชุมชนดั้งเดิมอันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาการออกเอกสารสิทธิ์ทับที่ดินชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลราไว โดยวิธีและกระบวนการวิจัยดังนี้

1. การสร้างทีมวิจัยและพัฒนาทีมทำงานวิจัยท้องถิ่น

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยโดยทีมวิจัยชุมชนเป็นแกนหลัก ใช้ระบบทีมทำงานในพื้นที่สืบค้นข้อมูลพื้นที่ ด้วยความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีศักยภาพในการจัดระบบการเก็บข้อมูล การแยกประเด็นข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลน้อยกว่าชุมชนทั่วไปเนื่องจากมีการศึกษาน้อย (ในระดับประถมและมัธยมต้น) จะมีระดับปริญญาตรีเพียงคนเดียวซึ่งทีมวิจัยได้กำหนดให้เป็นผู้ค้นหาและรวบรวมข้อมูล จึงได้ดำเนินการดังนี้

1.1) การประชุมทีมวิจัยชุมชน และการอบรมเพื่อการทำงานวิจัยชุมชน

การวิจัยนี้เพื่อตอบโจทย์ปัญหาจริงของพื้นที่ที่ค่อนข้างมีความเสี่ยงต่อการจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่ เนื่องจากปัจจุบันสมาชิกถูกฟ้องร้องเป็นคดีความจำนวนมาก การจัดทีมวิจัยและการอบรมการทำวิจัยจึงสำคัญมาก ต้องเป็นทีมที่กลุ่มสมาชิกในชุมชนให้ความเชื่อถือ เนื่องจากข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมีบันทึกน้อยมาก ต้องมีการเก็บข้อมูลพื้นฐานจากการบอกเล่าเป็นสำคัญ ดังนั้นการประชุมทีมวิจัยเพื่อทำความเข้าใจโครงการร่วมกัน เนื่องจากบนฐานคิดของชาวบ้านว่างานวิจัยเป็นเรื่องที่ยาก เป็นเรื่องของนักศึกษาหรืออาจารย์ในมหาวิทยาลัยมากกว่า ในเบื้องต้นทีมพี่เลี้ยง (นักพัฒนา) ในพื้นที่จึงได้เข้าไปทำความเข้าใจและชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของโครงการดังกล่าวว่าเป็นงานวิจัยเพื่อตอบโจทย์ปัญหาที่ดินในชุมชนของตนเองเป็นสำคัญ

ทีมวิจัยชุมชน

ทั้งนี้ในช่วงการเสนอโครงการฯ ได้จัดทีมวิจัยชุมชนไว้แล้ว 1 ชุด อย่างไรก็ตามเพื่อให้การทำวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นจึงได้มีการปรับเปลี่ยนที่วิจัย ดังนี้ นายชนันชัย สำเนียงล้ำ ขอถอนตัวจากทีมวิจัยเนื่องจากมีภารกิจส่วนตัว และนายฉัตรชัยประมงกิจติดปัญหาที่ทำงาน ที่ประชุมได้เสนอให้นาย

บัญชา หาดทรายทองแทน และนายชนะ หาดทรายทอง เข้ามาเสริมที่มดั่งนั้นที่มวิจัยชุมชนปัจจุบัน ประกอบด้วย

1. นายสนิท	แช่ข้าว
2. นายนิรันดร์	หยังปาน
3. นายศักดิ์ชัย	จตุทังสี่
4. นายชนะ	หาดทรายทอง
5. นางสาววีรวรรณ	หาดทรายทอง
6. นายบัญชา	หาดทรายทอง
7. นายชาญวิทย์	สายวัน

สำหรับการอบรมเพื่อการทำงานวิจัยชุมชนนั้น เป็นการเรียนรู้การทำงานวิจัยชุมชน และพบปะแลกเปลี่ยนระหว่างกันทั้งที่พื้นที่ทำวิจัย นักพัฒนา และนักวิชาการซึ่งผู้เข้าร่วมอบรมที่มวิจัยชุมชนได้พัฒนาทักษะหลายด้าน เช่น ความสำคัญของงานวิจัยที่สามารถสนองต่อการแก้ปัญหาของชุมชน หากสามารถรวบรวมข้อมูลให้เป็นระบบ เทคนิคการหาข้อมูล การทำประวัติชุมชน การรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหา การทำผังความเชื่อมโยงของคนในชุมชน และได้แนวทางการตั้งคำถามและหาคำตอบในชุมชน เช่น ปัญหาที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่เกิดจากอะไร ในช่วงเวลานั้นๆ ชุมชนหรือคนในชุมชนทำอะไร อย่างไร บ้าง ทำไมถึงทำแบบนั้น ผลที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร เพราะอะไร และใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร จึงประสบผลสำเร็จ / ไม่ประสบผลสำเร็จ

การเสริมเทคนิคการหาข้อมูลเบื้องต้น หาได้จากที่ไหน อย่างไร?

- ข้อมูลมีอยู่แล้ว “ ในหัวทุกคน “
- การนัดพูดคุยกัน “ ประชุม / สัมภาษณ์ “
- การบันทึกทุกครั้ง เมื่อพูดคุย
- การสืบค้นประวัติศาสตร์ชุมชนทั้งบุคคลและเอกสาร
- การใช้แผนที่ทำผังเครือญาติผังความสัมพันธ์คนในชุมชน

1.2) การประชุมทำความเข้าใจกับสมาชิกในชุมชน

เป็นการสร้างความเข้าใจโดยรวมต่องานวิจัยขึ้นนี้ รวมถึงการชี้แจงถึงประเด็นข้อมูลที่ทีมวิจัยต้องเก็บจากพื้นที่ว่ามีอะไรบ้าง เนื่องจากอยู่ในช่วงมีฝ่ายที่ต้องการหาข้อมูลเพื่อการฟ้องร้องชาวเลในพื้นที่อยู่ด้วย ทีมวิจัยจึงสร้างความชัดเจนต่อประเด็นการสืบค้นข้อมูลกับสมาชิกในชุมชน และทำความเข้าใจในงานวิจัยชุมชนเพิ่มเติมกับสมาชิก เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและอธิบายเรื่องบทบาทของทีมวิจัยและ

สมาชิกในชุมชนซึ่งจะต้องเกี่ยวข้องกับสมาชิกในชุมชนทุกกลุ่ม อาทิเช่น ทีมวิจัย สมาชิกในชุมชน ผู้ อาวุโส ผู้นำทางด้านจิตวิญญาณ และอื่นๆ ที่ประเด็นงานวิจัยเข้าไปเกี่ยวข้อง

การแบ่งทีมในการทำงานวิจัยชุมชนมีอาสาสมัครโดยแบ่งโซนชุมชน

- โซนบ้านทิศเหนือ ประกอบด้วย นายสนิท แซ่ซั่ว นายบุญรอง แซ่ซั่ว นายชนะ หาดทรายทอง นายวันดีน ประมงกิจ นางสาวสมศรี ดำรงเกษตร
- โซนบ้านฝั่งทิศตะวันออก ประกอบด้วย นายอาหลิน หาดทรายทอง นายสงค์ หาดวารี นายชนันชัย สำเนียงล้ำ นางสาวจรัสศรี ชวน้ำ นางวีรวรรณ หาดทรายทอง
- โซนบ้านกลาง ประกอบด้วย นายหีม ดำรงเกษตร นายบัญชา หาดทรายทอง นายฉัตรชัย ประมงกิจ นายบุญเลิศ มณีวงศ์ นายศักดิ์ชัย จลุทั้งสิ้น
- โซนบ้านตะวันตก ประกอบด้วย นายเลี้ยว หลักเกาะ นายเสกสรร บางจาก นายนิรันดร์ หยั่งปาน

การแบ่งบทบาทการทำงาน

- นายอาหลิน หาดทรายทอง และนายหีม ดำรงเกษตร ทำหน้าที่รวมแหล่งข้อมูลสำคัญ เช่น คนเฒ่าคนแก่ของชุมชนมาร่วมพูดคุยเพื่อหาข้อมูลตามประเด็นหัวข้อวิจัย จำนวน 30 ครั้ง โดยทั้งสองท่านทำหน้าที่เป็นล่ามแปลภาษาด้วย (ผู้สูงอายุในชุมชนชาวเลบ้านราไวย์ยังใช้ภาษาเฉพาะของชาวเล จะสามารถสื่อสารข้อมูลประวัติได้ดีกว่า)
- นายศักดิ์ชัย จลุทั้งสิ้น และนายฉัตรชัย ประมงกิจ ทำหน้าที่บันทึกข้อมูลในการประชุมทุกครั้ง รวมไปถึงการเก็บข้อมูลเชิงเอกสารที่ได้จากแหล่งต่างๆ อาทิ เอกสารจากห้องสมุดในภูเก็ต เอกสารหนังสือที่เกี่ยวกับชาวเลชุมชนราไวย์และชาวเลในพื้นที่อันดามัน
- นางวีรวรรณ หาดทรายทอง และนางสมศรี ดำรงเกษตร เป็นนักวิจัยสัมภาษณ์ ผู้หญิง และผู้เฒ่าผู้แก่ที่เป็นผู้หญิงในชุมชน ตามประเด็นของงานวิจัย รวมทั้งเป็นล่ามแปล (ผู้สูงอายุในชุมชนชาวเลบ้านราไวย์ยังใช้ภาษาเฉพาะของชาวเล จะสามารถสื่อสารข้อมูลประวัติได้ดีกว่า)
- นายชนันต์ชัย สำเนียงล้ำ ทำหน้าที่ดูแลเรื่องเอกสารของทีมวิจัย การติดต่อประสานงานระหว่างทีมวิจัยและหน่วยงานภายนอก

- นายสนิท แซ่ซั่ว นายสงัด หาดวารี นายบัญชา หาดทรายทอง นายวันดิน ประมง กิจ นายชนะ หาดทรายทอง และนายนิรันดร์ หยั่งปาน ทำหน้าที่เป็นผู้รวบรวมข้อมูล งานวิจัยและดูแลภาพรวมของงานวิจัย รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานภายนอก
- นางสาวจรัสศรี ดำรงเกษตร ดูแลเรื่องการเงินของชุมชนและการเงินของทีมวิจัย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาการแก้ปัญหาเอกสารสิทธิ์ที่ดินทับซ้อนชุมชนชาวเล บ้านราไวย์ ซึ่งมีความซับซ้อนและใช้เวลามาก ทีมวิจัยได้กำหนดวิธีวิจัยดังนี้

2.1) การเก็บข้อมูลพื้นที่/ภาคสนาม(Fieldwork)

การเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของชุมชน โดยการจัดเก็บข้อมูลผ่านคำบอกเล่าของบุคคลรุ่นต่างๆ การจัดทำแผนที่และผังตระกูลผ่านคำบอกเล่าของคนในพื้นที่ วิถีชีวิตวัฒนธรรม พิธีกรรม กระบวนการต่อสู้และแก้ปัญหาที่ผ่านมา ซึ่งใช้ทั้งสัมภาษณ์เป็นบุคคลและสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม รวมถึงการจัดทำแผนที่แบบมีส่วนร่วมกับบุคคลรุ่นต่างๆ

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

ทีมวิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ในเชิงประเด็นและแยกแยะกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในชุมชนดังนี้

- 1) ผู้อาวุโส ประกอบด้วย ผู้อาวุโสกลุ่มมอแกนและผู้อาวุโสกลุ่มอูรักลาไวย์
- 2) หมอประกอบพิธีกรรมในชุมชน
- 3) คณะกรรมการชุมชนทั้งในชุดปัจจุบันและอดีต
- 4) คณะทำงานแก้ไขปัญหาที่ดินของชุมชน (ตั้งขึ้นในช่วงเกิดกรณีการฟ้องร้องมากขึ้น/ช่วง พ.ศ. 2553)
- 5) สมาชิกชุมชนที่สามารถให้ข้อมูลประกอบงานวิจัยด้านคดีและข้อมูลที่ดิน
- 6) ทนายที่ดำเนินการเรื่องคดีในพื้นที่และที่ปรึกษา

การกำหนดแหล่งข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ชุมชนและประเพณีวัฒนธรรมเป็นการสืบค้นข้อมูลจากจากบุคคล

1. นายหวิน	หาดทรายทอง	อายุ 80 ปี	บ้านเลขที่ 59 ต.ราไวย์ อ.เมือง จ.ภูเก็ต
2. นายแข็ง	บางจาก	อายุ 77 ปี	บ้านเลขที่ 114 หมู่ 2 ต.ราไวย์ อ.เมือง จ.ภูเก็ต
3. นายหนั่ง	มิเด็น	อายุ 75 ปี	บ้านเลขที่ 120 หมู่ 2 ต.ราไวย์ อ.เมือง จ.ภูเก็ต
4. นางอาปิง	ทะเลรุ่งโรจน์	อายุ 80 ปี	บ้านเลขที่ 170 หมู่ 2 ต.ราไวย์ อ.เมือง จ.ภูเก็ต
5. นางกะเจ๊ะ	มิเด็น	อายุ 77 ปี	บ้านเลขที่ 129 หมู่ 2 ต.ราไวย์ อ.เมือง จ.ภูเก็ต
6. นางจิ	หยังปาน	อายุ 77 ปี	บ้านเลขที่ 57 หมู่ 2 ต.ราไวย์ อ.เมือง จ.ภูเก็ต
7. นางปราณี	พลรบ	อายุ 79 ปี	บ้านเลขที่ 38 หมู่ 2 ต.ราไวย์ อ.เมือง จ.ภูเก็ต
8. นางแมะฉิ้น	ประมงกิจ	อายุ 70 ปี	บ้านเลขที่ 108 หมู่ 2 ต.ราไวย์ อ.เมือง จ.ภูเก็ต
9. นางต้อย	กระแสดลธาร	อายุ 70 ปี	บ้านเลขที่ 169 หมู่ 2 ต.ราไวย์ อ.เมือง จ.ภูเก็ต
10. นางจิมิ	(ไม่มีนามสกุล)	อายุ 61 ปี	บ้านเลขที่ 121 หมู่ 2 ต.ราไวย์ อ.เมือง จ.ภูเก็ต
11. นางหยยา	มิเด็น	อายุ 73 ปี	บ้านเลขที่ 120 หมู่ 2 ต.ราไวย์ อ.เมือง จ.ภูเก็ต
12. นายหริ	ฟองสายธาร	อายุ 73 ปี	บ้านเลขที่ 117 หมู่ 2 ต.ราไวย์ อ.เมือง จ.ภูเก็ต

การกำหนดแหล่งข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

1. **กรมศิลปากร** โดยพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สำนักงานที่ 15 ภูเก็ต เข้ามาช่วยหาหลักฐานการอยู่อาศัยของชุมชน การขุดค้นทางโบราณคดีเพื่อหาหลักฐานอายุการอยู่อาศัยของชุมชน โดยพิสูจน์หลักฐานจากร่องรอยของใช้โบราณและอายุกระดูกของบรรพบุรุษของชุมชน ส่วนการตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์หา DNA ได้นำกระดูกมอบให้ DSI ไปตรวจพิสูจน์

2. **กระทรวงเกษตร** โดยเกษตรจังหวัดภูเก็ต เข้ามาช่วยเหลือในการตรวจสอบอายุของต้นมะพร้าวและต้นไม้ต่างๆ ที่ชาวเลปลูก

3. **สำนักงานประสานการพัฒนาสังคมสุขภาวะ (สปส.)** โดย ดร.วณี ปิ่นประทีป ผู้อำนวยการฯ เข้าร่วมพิธีและหน่วยงานได้ช่วยเหลือเรื่องพยานทางเอกสารวิชาการ โดยนางงานวิจัยเกี่ยวกับวิถีชีวิตชาวเลมอบให้เป็นหลักฐานทางวิชาการในการอ้างอิงการอยู่อาศัยของชุมชน

4. **วัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต** เข้ามาช่วยเหลือด้านการฝึกอาชีพ และส่งเสริมทางด้านวัฒนธรรมประเพณีของชาวเล

5. **มูลนิธิชุมชนไทย** โดยนางปริดา คงแป้น ผู้จัดการมูลนิธิชุมชนไทยและทีมปฏิบัติการพื้นที่ องค์กรสำคัญในการช่วยเหลือชาวเลทางด้านดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม และดำเนินการร่วมกับชุมชนเพื่อยื่นเอกสารต่อศาลปกครองเพื่อพิสูจน์สิทธิของผู้อาศัยมาก่อน

6. **ขบวนการประชาชนเพื่อสังคมที่เป็นธรรม หรือ P-Move** โดยนายจ่านอง จิตรนิรัตน์ และแกนนำขบวนฯ ช่วยเหลือชุมชน จากสถานะของชุมชนผู้ถูกเบียดเบียนเป็นผู้ถูกรุกล และเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน

7. **เครือข่ายสิทธิคนจนพัฒนาภูเก็ต** เป็นภาคีที่ให้การช่วยเหลือในเรื่องกระบวนการต่อสู้ร่วมกับชุมชนชาวเล

8. **กรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือ DSJ** หน่วยงานสำคัญในการพิสูจน์สิทธิของชาวชุมชน เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่นำความรู้ทางวิทยาศาสตร์เข้ามาค้นหาหลักฐานการอยู่อาศัยของชุมชน โดยการตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล หรือ DNA จากโครงกระดูกของบรรพบุรุษ เพื่อพิสูจน์ความสัมพันธ์กับคนรุ่นปัจจุบัน ผลปรากฏว่า DNA ตรงกับคนในชุมชนชาวเล นอกจากนี้ยังรวบรวมหลักฐานทางต่างๆ จากหลายหน่วยงาน เช่น หลักฐานทางโบราณคดี จากพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสำนักงานที่ 15 ภูเก็ต หลักฐานอายุของต้นไม้ต่างๆ บนเกาะ เช่น ต้นมะพร้าว และหลักฐานจากสำนักงานประสานการพัฒนาสังคมสุขภาวะ เรื่องงานวิจัยวิถีชุมชนชาวเล

9. **กรมคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพ** สนับสนุนโดยการตั้งงบประมาณให้แต่ละหน่วยงานดำเนินการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูล การเป็นองค์การดำเนินการให้มีเวทีวิเคราะห์ข้อมูลก่อนนำเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

10. **คณะกรรมการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในที่อยู่อาศัย ที่ทำกินและพื้นที่ทางจิตวิญญาณของชาวเล** เป็นคณะกรรมการซึ่งแต่งตั้งโดยคำสั่งสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 116/2557 โดยมีพลเอก สุรินทร์ พิภพทอง เป็นประธาน

11. **สถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย** ดร.นฤมล อรุโณทัย แหล่งข้อมูลการศึกษา กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล

2.2) การศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary research)

ทีมวิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ พัฒนาการการครอบครองและใช้ประโยชน์ในที่ดินโดยการค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ บทความ เอกสาร รายงานการวิจัย และเอกสารรายงานต่างๆของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไป อาทิ ประวัติความเป็นมา วัฒนธรรม ตัวตนความเป็นชาวเล (อัตลักษณ์) เอกสารการใช้ประโยชน์ในที่ดินที่ทับซ้อน การตรวจสอบพื้นที่ เป็นต้น เพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบประเด็นที่ทำการศึกษาวิจัยให้ตรงกับเป้าหมายโจทย์การวิจัย

3. **การประชุมทีมวิจัยร่วมกับนักวิชาการเพื่อติดตามความก้าวหน้า** เป็นการสรุปข้อมูลเบื้องต้นจากการทำวิจัยในพื้นที่ของทีมวิจัยเพื่อตรวจสอบข้อมูลและวิเคราะห์เพื่อการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมใน

บางประเด็น โดยทางนักวิชาการชี้แนะให้เห็นเพื่อการรวบรวมข้อมูลที่สมบูรณ์ในระยะสุดท้าย ทั้งนี้ในการลงพื้นที่ของทีมที่ปรึกษาโดยทีมท่าน มรว.อศิน รพีพัฒน์ และคณะได้กระตุ้นให้ชาวเลชุมชนราไวย์กระตือรือร้นในการเก็บข้อเพิ่มขึ้น โดยเบื้องต้นส่วนที่สำคัญที่สุดคือการเก็บข้อมูลการทำนาข้าว และข้าวไร่ ซึ่งได้นำเสนอข้อมูลในบทต่อไป

ทีมวิจัยชุมชนชาวเลบ้านราไวย์ได้นำเสนอความคืบหน้างานวิจัย เบื้องต้นนายสนธิ แซ่ซั่วได้กล่าวถึงกระบวนการทำงานที่ผ่านมาถึงการดำเนินโครงการดังกล่าวว่า ค่อนข้างยากเนื่องจากความเป็นชาวเลที่ไม่รู้หนังสือสามารถสื่อสารได้เฉพาะการบอกเล่า และการเก็บข้อมูลในพื้นที่ชาวบ้านจะค่อนข้างระมัดระวังในการให้เอกสารมาประกอบงานวิจัย เนื่องจากปัจจุบันมีชาวบ้านถูกเอกชนฟ้องคดีรวมแล้ว 101 ราย แต่จากการทำความเข้าใจในเวทีชี้แจงโครงการวิจัยฯ ทำให้ชาวบ้านเห็นความสำคัญในการเก็บข้อมูลและรวบรวมเพื่อประกอบการฟ้องศาลปกครอง โดยที่ผ่านมาสามารถเก็บข้อมูลประวัติความเป็นมาของพื้นที่ ประวัติบุคคล ความสำคัญเรื่องของพิธีกรรม และการทำฝั่งตระกูล ซึ่งมีความคืบหน้าด้วยดี

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมสำหรับชุมชนชาวเลบ้านราไวย์จากทีมติดตาม

1. เก็บข้อมูลเพิ่มเติมเรื่องการทำนาของชาวเลในเรื่องพื้นที่การทำนาในอดีต สาเหตุการทำนาที่มาของพันธุ์ข้าว ขั้นตอนการทำนาเป็นอย่างไร ได้ข้าวแล้วเอาไปไหน เป็นต้น
2. การเก็บข้อมูลเรื่องการใช้ข้าว หรือข้าวสารในพิธีกรรมของชาวเลว่าเกี่ยวข้องและสำคัญหรือไม่อย่างไร
3. ทำสำมะโนประชากรให้เห็นกลุ่มคนในชุมชนว่ามีช่วงวัยใดบ้าง ระดับการศึกษา รวมถึงการปรับตัวของชาวเลในกระแสของการพัฒนาเพราะเป็นชุมชนที่ได้รับอิทธิพลจากสังคมภายนอกค่อนข้างมาก เช่น การแต่งกายของเยาวชน-วัยรุ่น การใช้ภาษาพูด การยึดถือวิถีปฏิบัติของชาวเล(พิธีกรรมต่าง ๆ เป็นต้น) เปลี่ยนไปหรือไม่ อย่างไร

4. การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลและวิเคราะห์ ใช้วิธีการนำข้อมูลที่ได้จากข้อมูลเอกสารและข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกมาคุยร่วมกันในทีมวิจัยก่อนเพื่อตรวจสอบข้อมูลที่ได้มา เมื่อประมวลผลข้อมูลและวิเคราะห์ร่วมกันแล้ว หลังจากนั้นได้ใช้เวทีประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ที่สัมภาษณ์ทุกกลุ่มมาตรวจสอบข้อมูลร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งกระบวนการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวจะใช้กับทุกประเด็นในการนำมาใช้ตอบโจทย์งานวิจัยและใช้กระบวนการทำซ้ำจนความเห็นเรื่องข้อมูลตรงกัน ที่สำคัญคือการวิเคราะห์ข้อมูลประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล เนื่องจากมีการศึกษาและ

รวบรวมเป็นเอกสารไว้บ้างตามสมควรแต่ยังมีความหลากหลายเรื่องความเป็นมาของชาติพันธุ์กลุ่มนี้ ซึ่งการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวที่วิจัยต้องใช้บริบทของภาษาและวัฒนธรรมมาเป็นส่วนประกอบ เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมีเฉพาะภาษาพูดไม่มีภาษาเขียน ที่สำคัญที่วิจัยต้องค้นหาข้อมูลมาประกอบเป็นจำนวนมากเนื่องจากต้องตอบโจทย์การวิจัยเกี่ยวกับประเด็นที่ดินและการออกเอกสารสิทธิในที่ดินของชาวเลเราไว้อย่างรอบคอบและแนวคิดและวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้ และหลังจากการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลแล้วสามารถนำไปสู่การเรียบเรียงเพื่อนำเสนอข้อมูลรายงานการวิจัยขึ้นต่อไป

การดำเนินงานของนักพัฒนาในพื้นที่ชุมชนชาวเลเราไว้อย่าง

ทุนเดิมก่อนงานวิจัย

การเข้าไปปฏิบัติการพื้นที่ชุมชนชาวเลเราไว้อย่างเป็นผลสืบเนื่องจากชาวบ้านในพื้นที่ได้รับผลกระทบจากการขยายผิวการจราจรถนนวิเศษ ในช่วงปี พ.ศ. 2549 โดยมีชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบรวม 4 หลัง ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังภัยพิบัติสึนามิเช่นกัน โดยทางชาวชุมชนได้มีการรวมตัวกันมาร้องเรียนกับทางจังหวัด ในขณะที่เดียวกับทางเครือข่ายสิทธิคนจนพัฒนาภูเก็ตได้ประชุมร่วมกับทางประธานการแก้ปัญหาการแก้ปัญหาที่ดินในพื้นที่ประสบภัยสึนามิ (พล.อ.สุรินทร์ พิกุลทอง) ชุมชนเราไว้อย่างจึงมีโอกาสเข้ามาร้องเรียนในเวลาเดียวกัน ภายหลังจากได้มีการแก้ปัญหาแล้วเสร็จโดยชาวบ้านสามารถอาศัยอยู่ในพื้นที่เดิมได้

หลังจากนั้นทีมปฏิบัติการพื้นที่ได้มีการจัดทีมอาสาสมัครประจำพื้นที่ โดยมีนายสนชัย ฤทธิชัย เข้าไปอยู่ประจำในชุมชนเพื่อศึกษาสภาพความเป็นอยู่ ความเป็นมาของชุมชน ร่วมกิจกรรมและเรียนรู้ชุมชนเป็นเวลา 6 เดือน (กินอยู่กับชาวชุมชนสัปดาห์ละ 6 วัน) ก่อให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อการสำรวจชุมชนตัวเอง และศึกษาปัญหา พบว่า ชุมชนชาวเลเราไว้อย่างอยู่บนพื้นที่ที่เอกชนออกเอกสารสิทธิตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 ทำให้ในทีมและที่ปรึกษาวิเคราะห์เรื่องความเป็นกลุ่มชนเผ่าพื้นที่ยังเดิมน่าจะเป็กลุ่ม/ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่มายาวนานน่าที่จะมีประวัติศาสตร์ที่กล่าวถึงอยู่บ้าง เลยร่วมกันคิดกระบวนการในการสร้างทีมค้นหาประวัติศาสตร์ของชาวเลเราไว้อย่างซึ่งมีกลุ่มเยาวชนร่วมกันสำรวจข้อมูลพื้นที่ในเบื้องต้น และ

สามารถสร้างความไว้วางใจกับกลุ่มแกนนำได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่ได้ไว้วางใจในทีมเท่าที่ควรเนื่องจากความเป็นกลุ่มชนเผ่าที่ไม่ไว้วางใจคนนอกที่เข้าไปทำงานหรือจัดตั้งในพื้นที่ (เป็นช่วงที่หลายองค์กรเข้าไปในพื้นที่หลังภัยพิบัติสึนามิ) แกนนำชุมชนจะต้องประสานงานองค์กรต่างๆเป็นจำนวนมาก

ในขณะเดียวกันการจัดกระบวนการรวมกลุ่มแก้ปัญหาาก็เริ่มขยับหลังจากที่สามารถแก้ปัญหาเรื่องการขยายผลความสำเร็จ ชาวบ้านไม่ต้องรื้อบ้านออกจากพื้นที่ทิ้งหลังเหมือนเดิม แต่ให้มีการปรับสภาพพื้นที่ให้เหมาะสมเพื่อการอยู่อาศัย ทีมพื้นที่และแกนนำชุมชนจึงสามารถจัดประชุมชาวบ้านในพื้นที่ได้ เบื้องต้นเป็นการได้เรียงปัญหาในพื้นที่ที่ชาวบ้านประสบอยู่ ซึ่งในขณะนั้นสิ่งที่เขาร่วมกันเสนอจะเป็นปัญหาใกล้ตัว เช่น ต้นมะพร้าวล้มใส่บ้าน ไม่มีประปา/ไฟฟ้า ชาวเลไม่สามารถรับนักท่องเที่ยวได้ เป็นต้น ในขณะที่ผลสรุปจากการสำรวจจะเป็นปัญหาเรื่องสำคัญๆ คือ การอยู่ในพื้นที่เอกชนออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน การไม่ได้รับการรักษาพยาบาลและการได้สิทธิ์ของผู้สูงอายุ (ไม่มีบัตรประชาชน) ปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่เนื่องจากไม่มีทางระบายน้ำ ปัญหาเรื่องเด็กไม่เรียนหนังสือ และปัญหาการถูกน้ำหนึบเนื่องจากการดำน้ำลึก (ต้องหาหินนอกเขตอุทยาน) เป็นต้น

จึงระดมความเห็นเพื่อกำหนดกิจกรรมในการแก้ปัญหาที่ชุมชนสามารถร่วมกันแก้ได้ก่อนและเห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม เบื้องต้นจึงจัดทีมแก้ปัญหาเรื่องบัตรประชาชนเป็นอันดับแรก โดยให้มีทีมรวบรวมรายชื่อเพื่อเสนอการแก้ปัญหาต่อทางจังหวัด (โดยที่ในขณะนั้นได้เกิดเครือข่ายสิทธิคนจนพัฒนาภูเก็ตและได้มีการวางแผนในการเสนอให้ทางจังหวัดแก้ปัญหาเรื่องที่ดินและสาธารณูปโภคเช่นกัน) และได้ร่วมกันกำหนดกิจกรรมที่สอง คือ การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ การดำเนินกิจกรรมเป็นไปด้วยดีทั้ง 2 กิจกรรม โดยช่วงเวลานั้นจะมีการจัดทีมร่วมเรียนรู้การพัฒนาและฟื้นฟูชุมชนที่ประสบภัยสึนามิร่วมกับเครือข่ายสิทธิคนจนพัฒนาภูเก็ต และเครือข่ายผู้ประสบภัยสึนามิ เกิดพัฒนาการการเรียนรู้ในการแก้ปัญหาในระดับเครือข่ายดังนี้

- การแก้ปัญหาร่วมกับองค์กรสนับสนุนทุนช่วงฟื้นฟูสึนามิ มีการร่วมกันแก้ปัญหาน้ำประปาโดยรับการสนับสนุนทุนมาจัดการต่อประปาเข้าสู่ชุมชนเอง
- การแก้ปัญหาในระดับจังหวัดในภูเก็ต มีสมาชิกเข้าร่วมเสนอปัญหาร่วมกับเครือข่ายฯ ชาวเลราวร้อยละ 500 – 1,000 คน
- การแก้ไขปัญหาระดับนโยบายกับเครือข่ายผู้ประสบภัยสึนามิ จนมีนโยบายเรื่องการออกบัตรประชาชนสำหรับชาวเลในอันดามัน

ในช่วงที่มีการพัฒนากิจกรรมและเริ่มมีทิศทางไปในทางที่ดีได้เกิดปัญหาใหญ่ของชุมชนขึ้นมา คือ เอกชนได้มีการฟ้องร้องชาวเลราว 2 รายในคดีแพ่งเมื่อปี พ.ศ. 2552 สำหรับชาวเลถือเป็นปัญหาที่รุนแรงมาก เพราะส่วนหนึ่งมาจากการไม่รู้หนังสือ และไม่คุ้นเคยกับการติดต่อราชการและหน่วยงาน ในเบื้องต้นทีมปฏิบัติการพื้นที่ได้มีการประสานทีมกฎหมายที่ช่วยเหลือคดีความชาวบ้านในพื้นที่อยู่แล้วเข้ามาช่วยเหลือชาวเลราว 2 ราย นอกจากนี้ได้ประสานช่องทางเพิ่มเติมโดยจัดทีมไปร้องเรียนองค์กรต่างๆ โดยหน่วยงานต่างๆ มีการมาดูแลสุขภาพปัญหาพื้นที่จริงและมีข้อคิดเห็นมาโดยตลอด เช่น

- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ได้มีมติเพิกถอนเอกสารสิทธิของเอกชนโดยกรมที่ดิน และ สนง. ที่ดินในพื้นที่แต่ถึงปัจจุบันไม่มีความคืบหน้าแต่อย่างใด
- ผู้ตรวจการแผ่นดิน มีมติยุติการตรวจสอบกรณีราว 2 รายเนื่องจากเรื่องอยู่ในชั้นศาล
- รัฐบาลและกระทรวงต่างๆ เนื่องจากชุมชนประสบปัญหาเข้าชั้นวิฤติ มีการฟ้องร้องชาวบ้านอย่างต่อเนื่อง จึงได้ยื่นเรื่องต่อรัฐบาลเนื่องจากอยู่ในเครือข่ายชุมชนเพื่อการปฏิรูปสังคมและการเมือง สามารถผลักดันจนเกิด มติ ครม. 2 มิ.ย. 53 โดยกระทรวงวัฒนธรรม
- หน่วยงานราชการ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมศิลปากร เกิดความร่วมมือผ่านกลไกคณะกรรมการและอนุกรรมการฯ ที่รัฐบาลแต่งตั้งขึ้นแก้ปัญหาที่ดินและชาวเลมาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงที่ปรึกษาชุมชนและเครือข่ายฯ สามารถประสานงานถึงหัวหน้าส่วนราชการบางหน่วยได้

การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ชาวบ้าน

การเรียนรู้ของชาวเลราว 2 รายเกิดจากการเข้าร่วมเรียนรู้เวทีต่างๆ และการเข้าร่วมการเคลื่อนไหวโดยตรงของชาวบ้าน ในส่วนของการเสริมการเรียนรู้จากบุคคลต่างๆ เป็นระยะนั้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์และปัญหา อาทิ

- การรวมกลุ่มและการแก้ปัญหาพื้นฐาน จะเป็นการดำเนินการโดยทีมปฏิบัติการไปกระตุ้นและนำไปเรียนรู้พื้นที่อื่นๆ ในเครือข่ายฯ เช่น การอบรมทวิทย์ การทำบัตรประชาชน โดยมีการสื่อสารกับท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัด โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมกับเครือข่ายฯ
- การแก้ปัญหาทางคดี ในช่วงเริ่มต้นจะเชิญผู้มีความรู้ทางด้านกฎหมายซึ่งใน มาแนะนำกระบวนการ ขั้นตอน และการค้นหาหลักฐาน ซึ่งในช่วงหลังสิ้นนามิจะมีทีมอาสาสมัครด้านกฎหมาย แต่ปัจจุบันมูลนิธิชุมชนไทได้มีนักกฎหมายเองและมีที่ปรึกษาจากสถาบันการศึกษาให้คำแนะนำ รวมถึงการวางแผนทางการต่อสู้คดี

- การประสานเพื่อให้ข้อมูลปัญหาถึงรัฐบาล และหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยมีทีมที่ปรึกษาของเครือข่ายฯ ระดับพื้นที่ และที่ปรึกษาระดับปัญหารวมของประเทศติดตามและให้ความเห็นสม่ำเสมอถึงการหาช่องทางให้แกนนำชุมชนชาวเลสามารถเข้าไปเป็นคณะกรรมการแก้ปัญหาตนเองในระดับชาติได้

ช่วงของการทำวิจัย พี่เลี้ยงทำอะไร อย่างไร ผลเป็นอย่างไร

ในช่วงกระบวนการทำงานวิจัยนี้ **เบื้องต้น** บทบาทของพี่เลี้ยงได้เข้าไปประชุมทำความเข้าใจเรื่องโครงการวิจัยที่ชุมชนกับชาวชุมชนทั้งหมดถึงเหตุผลที่ต้องลุกขึ้นมาทำอะไร การจัดทีมทำงาน และการแบ่งหน้าที่ และการบริหารงบวิจัย เพื่อความเข้าใจร่วมกันระหว่างชาวชุมชนและทีมที่ทำวิจัย เนื่องจากที่ผ่านมาแกนนำหรือทีมวิจัยดังกล่าวได้มีการสืบค้นประวัติศาสตร์ตนเองอยู่แล้วแต่ยังขาดการบันทึกที่เป็นรูปแบบ การทำความเข้าใจกับชาวบ้านเพื่อการขอข้อมูลประกอบการบันทึกและทำวิจัยจึงจำเป็นเนื่องจากพื้นที่เราไว้มิมีปัญหาด้านคดีอยู่ ดังนั้นการค้นหาข้อมูลหรือการบันทึกข้อมูลต่างๆ ต้องมีความเข้าใจกันก่อน **ต่อมา** ได้ประชุมเฉพาะทีมวิจัยพร้อมกับผู้ที่จะช่วยเรียบเรียงข้อมูลวิจัยเป็นระบบเพื่อการประสานงานและติดตามความคืบหน้า รวมถึง *การกำหนดประเด็นและคำถามวิจัย* ตามกรอบงานวิจัย คือ “กระบวนการสืบค้นข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ การตั้งถิ่นฐาน และวิถีวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อยืนยันสิทธิชุมชนดั้งเดิมและนำไปสู่การแก้ปัญหาการออกเอกสารสิทธิทับที่ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลบ้านราไว้อย่างไร? ” ทั้งนี้กระบวนการดังกล่าวเพื่อยืนยันความสำคัญที่ทีมวิจัยชุมชนต้องทำวิจัยขึ้นนี้เพื่อแก้ปัญหาตนเอง **ปัจจุบัน** เป็นการติดตามความคืบหน้าและช่วยดูข้อมูลที่ทีมวิจัยจัดเก็บได้รวมถึงการช่วยออกแบบการตั้งคำถาม และเป็นผู้เรียบเรียงข้อมูล

5. ข้อจำกัดในการวิจัยและการปรับวิธีการวิจัย

ในการทำวิจัยเพื่อศึกษาข้อมูลประวัติศาสตร์ การตั้งถิ่นฐาน และวิถีวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อยืนยันสิทธิความเป็นชุมชนดั้งเดิมอันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาการออกเอกสารสิทธิทับที่ดินชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลราไว้นั้นทีมวิจัยพบข้อจำกัดบางประการ ดังนี้

1. การสืบค้นประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่าเป็นประเด็นที่ค่อนข้างยาก ทั้งนี้เนื่องจากชาวเลไม่มีการบันทึกเป็นภาษาเขียน จะใช้การบอกเล่าต่อกันมา นอกจากนี้การเก็บข้อมูลกับผู้สูงอายุในชุมชนส่วนมากยังใช้ภาษาพูดของตนเองเป็นภาษาอูรักลาไวก์และมอแกน ทีมวิจัยต้องใช้อาสาสมัครในพื้นที่ช่วยแปลความหมายต่างๆ

2. การรวมทีมวิจัยเพื่อทำงานร่วมกันค่อนข้างจำกัด เนื่องจากทีมวิจัยโดยส่วนมากมีอาชีพประมง เวลาในการออกทะเลจะไม่ค่อยตรงกัน รวมถึงการต้องทำเครื่องมือประมงของตนเอง (ไซ) การดูแลซ่อมเรือ ทำให้หาเวลาในการรวมทีมค่อนข้างยาก การเก็บข้อมูลได้เต็มที่ช่วงมรสุมในทะเลมีคลื่นลมแรง

3. การต้องระมัดระวังเรื่องข้อมูลพื้นที่สูญหายไปตกถึงมือเอกชน เนื่องจากในช่วงการทำวิจัยเอกชนได้รุกชาวเลเราไว้อย่างพยายามหาข้อมูลเพื่อฟ้องร้องคดีเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ดังนั้นต้องมีปรับเปลี่ยนการเก็บข้อมูล การประชุมชาวบ้านและการสัมภาษณ์ชาวบ้านทั้งรายบุคคล สัมภาษณ์กลุ่ม โดยส่วนหนึ่งได้ใช้จุดแข็งคือการสื่อสารด้วยภาษาพูดของตนเอง การย้ายพื้นที่นัดสัมภาษณ์ตามบ้านแกนนำหลังต่างๆ หมุนเวียนกัน

4. การที่ทีมวิจัยหลายคนถูกฟ้องคดีแล้วต้องขึ้นศาลบ่อย รวมถึงทีมวิจัยต้องเป็นพี่เลี้ยงให้กับชาวบ้านในคดีอื่นด้วยทำให้งานวิจัยต้องชะงักเป็นบางช่วง และจากการรุกรานของเอกชนในการพยายามปิดทางเข้าออกทางไปประกอบพิธีกรรมและพื้นที่ทางไปลงเรือเพื่อออกทะเล ทำให้ต้องมีการออกไปร้องเรียนกับหน่วยงานต่างๆ และเฝ้าระวังพื้นที่กว่า 1 เดือน

5. การสืบค้นและการยืนยันการมีตัวตนของชาวเล จากการสืบค้นประวัติความเป็นมาจากเอกสารหลักฐานถึงความเป็นชาวเลโดยรวม และชาวเลเราไว้อย่างข้อมูลที่มาของชาวเลยังไม่ตรงกันทีเดียวนัก แต่ที่ตรงกันคือความเป็นตัวตนของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลที่มีอยู่จริงและมีประวัติศาสตร์มายาวนาน รวมถึงการที่กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมีแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มซึ่งมีที่มาที่แตกต่างกันอยู่แล้ว สำหรับพื้นที่ชุมชนชาวเลเราไว้อย่างจะมีชาวเล 2 กลุ่ม คือ อูร์คลาไว้อย่างกับมอแกน

บทที่ 3

ประวัติศาสตร์และการตั้งถิ่นฐาน

1. ความเป็นตัวตนของชาวเลและประวัติศาสตร์ความเป็นมา (จากการศึกษาเอกสาร)

กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล : คือใคร มาจากไหน

ที่มวิจัยได้พยายามเรียนรู้ความเป็นมาของตนเองตลอดในช่วงงานวิจัยชิ้นนี้ รวมถึงก่อนและหลังงานวิจัยได้มีการตั้งวงพูดคุยอย่างต่อเนื่อง ความน่าสนใจอยู่ที่พื้นฐานที่ชาวเลบ้านราไวย์รับรู้มาจากการบอกเล่าซึ่งอาจจะเหมือนหรือแตกต่างกับงานศึกษาหลายๆชิ้นแต่ถือเป็นคุณูปการต่องานวิจัยนี้ การศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมีผู้สนใจศึกษาอยู่หลายท่าน ทั้งในส่วนที่สนใจประวัติศาสตร์ความเป็นมา การศึกษาอัตลักษณ์ (ความเป็นตัวตน) ของชาวเล รวมถึงการศึกษาความเปลี่ยนแปลงของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล ซึ่งที่มวิจัยได้พยายามเรียนรู้จากงานของหลายๆ ท่านเพื่อศึกษาความเป็นมาของตนเอง ดังนี้

ที่มาของความเป็นชาวเลในราชบัญญัติสถาน (2512 อ้างถึงใน โครงการโบราณคดีประเทศไทย (ภาคใต้) กองโบราณคดี, 2526 ; 2) มีกล่าวไว้ว่า ชาวเลเป็นชนเผ่าพื้นเมืองดั้งเดิมของชาติมลายูที่ยังเหลืออยู่โดยไม่ได้กลายเป็นพวกมลายูชนพวกนี้อพยพมาอยู่ในแหลมมลายูในสมัยดึกดำบรรพ์ ก่อนที่ชาวมลายูจะเข้ามาอาศัยอยู่ ชาวมลายู เรียกชาวเลว่า “โอรังละอูต” (Orang - Laut) แปลว่า คนทะเล (โอรัง - คน, ละอูต- ทะเล) เชื่อว่าชาวเลเข้าไปอาศัยอยู่พร้อมๆ กับชนอีกพวกหนึ่งคือ โอรังบูกิต (Orang Bukit) แปลว่า คนเขา (โอรัง - คน , บูกิต- เขา) ชาวมลายู เรียกชาวเลว่า “ฉลาก” ไทยเพี้ยนมาเป็นกลาง ชาวอังกฤษ เรียกชาวเลว่า “Sea Gypsy (Gipsy)” แปลว่า ยิปซีทะเล บางทีก็เรียกทับศัพท์ว่า “Chaonam” (ชาวน้ำ) สันนิษฐานว่าสมัยที่อังกฤษเข้ามาค้าขายและแสวงหาอาณานิคมในดินแดนแถบเอเชียอาคเนย์นี้ เห็นชาวเลอพยพเร่ร่อนทำมาหากินไม่เป็นหลักแหล่ง ไม่มีถิ่นที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองแน่นอนคล้ายกับพวกยิปซี (Gypsy) ที่อพยพเร่ร่อนอยู่ในทวีปยุโรป ส่วนชาวเลอพยพเคลื่อนย้ายเร่ร่อนอยู่ในทะเลอาศัยอยู่ตามเกาะจึงเรียกว่า “Sea Gypsy”

ประเทือง เครือหงส์ (2524 อ้างถึงใน โครงการโบราณคดีประเทศไทย (ภาคใต้) กองโบราณคดี, 2526 ; 3) ได้ให้ความสนใจในทางด้านร่างลักษณะ ได้กล่าวถึงชาวเลว่า มีลักษณะคล้ายชาวมองโกล แต่ไม่เด่นนัก สูงราวคนไทย ผิวกร้านดำและเป็นโรคผิวหนังกันมาก เมื่อพิจารณารูปร่างลักษณะและหน้าตาของชาวเลจะเห็นได้ชัดเจนว่า มีลักษณะทางร่างกายคล้ายกับชาวมลายูมาก ผู้ชายผิวค่อนข้างคล้ำ หน้าอก

กว้างจากการสังเกตและศึกษาเกี่ยวกับเชื้อชาติของมนุษย์ โดยอาศัยหลักการพิจารณาลักษณะรูปร่างทางชีวภาพของมนุษย์ ได้แก่สีของผิวหนัง ลักษณะของผมและขน ลักษณะสีของดวงตา ส่วนสูง ขนาดรูปร่าง และลักษณะโดยทั่วไป หน้าผาก จมูก ริมฝีปาก ฟันและคาง ฯลฯ พอจะสรุปได้ว่า ชาวเลเป็นพวกเชื้อชาติมองโกลอยด์ (Mongoloid) เช่นเดียวกับพวกอินเดียนแดง จีน พม่า ไทย มลายู อินโดนีเซีย และนิกริต ฯลฯ

David W. Hogan(1972 อ้างถึงใน เมธริชา ไกรนที, 2552: 79)ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของชาวเลว่าเป็นเผ่าพันธุ์ที่ปรากฏขึ้นมาในราว ๆ ศตวรรษที่ 17 (พุทธศตวรรษ ที่ 23) มีชื่อเรียกว่า “Orang Selatar” (ชนผู้อาศัยอยู่ตามช่องแคบ) เป็นพวกเดียวกันกับพวกมอเก็น (Morken) ในปัจจุบัน เป็นชนเผ่าเร่ร่อน (nomads) อยู่ในทะเลตามเกาะต่างๆ ไม่มีรัฐบาล ชอบท่องเที่ยวเป็นโจรสลัด ต่อมากลุ่มคนพวกนี้ได้ตกเป็นเครื่องมือของกษัตริย์โปรเมศวร ซึ่งถือกันว่าเป็นกษัตริย์องค์แรกของมะละกา โดยที่พวกชาวเลจะต้องเข้าร่วมกลุ่มกันเป็นโจรสลัดปล้นเรือในทะเล ทรัพย์สินที่ได้มาก็แบ่งให้กับกษัตริย์โปรเมศวร ความดีความชอบที่พวกชาวเลได้รับก็คือ ได้รับการยกฐานะให้เป็นตระกูลที่ได้รับการยอมรับในสังคมชั้นสูงของมะละกาในขณะนั้น

ประทีป ชุมพล(2524 อ้างถึงใน โครงการโบราณคดีประเทศไทย (ภาคใต้) กองโบราณคดี,2526; 4) ได้อธิบายถึงเผ่าพันธุ์ชาวเลทางชาติพันธุ์วิทยา (Ethnography) ว่าชาวเลจัดเข้าอยู่ในกลุ่มชนพวกเมลานีเซียน (Mela-nesian) ซึ่งมีถิ่นฐานอยู่แถบหมู่เกาะทะเลใต้ของมหาสมุทรแปซิฟิกหรือหมู่เกาะเมลานีเซียน (เกาะของคนผิวดำ) ต่อมาได้โยกย้ายถิ่นฐานกระจายไปในหมู่เกาะทะเลใต้ พวกนี้มีรูปร่างลักษณะตัวค่อนข้างเล็ก ผิวดำ ตาดำ ผมหยิกหยอยเป็นกระจุก มีภาษาและวัฒนธรรมเป็นของตนเอง แต่ปัจจุบันมักจะถูกกลืนจากประเทศที่ตนอาศัยอยู่

ประพันธ์ เรืองณรงค์ (2517 อ้างถึงใน โครงการโบราณคดีประเทศไทย (ภาคใต้) กองโบราณคดี, 2526 ; 4) ได้ทำการศึกษาชาวเล (ชาวน้ำ) ที่อยู่อาศัยในประเทศไทย โดยได้แบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ 3 พวก คือ

1. พวกมะละกา (Malacca)สันนิษฐานว่าพวกนี้เดิมอาศัยอยู่แถบช่องแคบมะละกา
2. พวกลิงคา (Lingga) สันนิษฐานว่าพวกนี้เดิมอาศัยอยู่แถบหมู่เกาะลิงคา

3. พวกมาซิงหรือพวกสิงห์ พวกนี้ส่วนใหญ่อาศัยอยู่แถบเมืองมะริด ทวาย และเกาะต่าง ๆ ในเขตประเทศสหภาพพม่า ปัจจุบันมีพวกนี้บางกลุ่มยังเร่ร่อนอาศัยเรือเป็นบ้านอยู่ส่วนมากยังใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบดั้งเดิม (Primitive) พวกนี้อยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนน้อยในแถบจังหวัดภูเก็ต พังงา และ ระนอง ไม่สามารถสำรวจจำนวนที่แน่นอนได้ แต่ชาวเลที่อาศัยอยู่ในแถบจังหวัดสตูล กระบี่ พังงา และภูเก็ตในปัจจุบันเป็นชาวเลผสมเกือบทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่าง พวกมะละกากับพวกลิงคา และผสมกับพวกมาซิงอยู่บ้าง บางส่วนได้แต่งงานกับคนพื้นเมือง บ้างก็มานับถือศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลามและในปัจจุบันมีศาสนาคริสต์เข้าไปเผยแพร่ในกลุ่มพวกนี้อยู่บ้างเช่นกัน

กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลในภูเก็ต : จากวิถีเร่ร่อนเข้าสู่วิถีตั้งถิ่นฐานชุมชน

บทความของ Engelhardt และ Roger (1997 อ้างถึงใน เมธิตา ไกรนที, 2552: 62) เป็นงานวิชาการเพียงชิ้นเดียวที่เกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานของชาวเลบริเวณชายฝั่งอันดามัน บทความนี้กล่าวถึงผลงานของโครงการภูเก็ตซึ่งศึกษาวิถีการปรับตัว และพัฒนาการของชุมชนชาวเล โดยใช้หลักฐานทางโบราณคดีจากแหล่งที่ขุดค้นแสดงให้เห็นว่ามีการจัดรูปทางเศรษฐกิจสังคมอยู่ 4 ระดับ คือ 1) จากที่พักชั่วคราว คือเริ่มมีการพักอาศัยเป็นครั้งคราว มาสู่ 2) ที่ปักหลักพักอาศัยเป็นระยะเวลานานขึ้น แต่ไม่ถาวรทีเดียว เป็นการใช้ที่ยั่งยืนและสภาพพื้นที่ที่สามารถจะรองรับได้ 3) ที่ปักหลักถาวรแหล่งนั้นไม่สามารถจะรองรับได้อีก แหล่งเกิดความเสื่อมโทรมและสุดท้ายผู้คนก็โยกย้ายออกไป ซึ่งแหล่งนี้อาจจะมีการใช้ใหม่อีกในเวลาต่อมา การวิจัยเพิ่มเติมจากแหล่งเดิม ๆ และแหล่งใหม่ ทำให้เข้าใจถึงความซับซ้อนของแต่ละระดับ การขุดค้นแหล่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่ามีพื้นที่มากมายที่ชาวเลใช้ประโยชน์และการมีพื้นที่หรือแหล่งใช้ประโยชน์มากมายนี้เป็นเหมือนเครือข่ายหรือเหมือนโครงข่ายความปลอดภัยของชุมชนเองที่จะมีพื้นที่เพื่อการพักอาศัย การทำมาหากิน และการพัฒนาการเป็นชุมชนที่ใหญ่ขึ้น ถาวรขึ้นในระยะต่อมา

ประเทือง เครือหงษ์ (2524 อ้างถึงใน โครงการโบราณคดีประเทศไทย (ภาคใต้) กองโบราณคดี, 2526 ; 6) กล่าวถึงกลุ่มที่ชาวเลที่หาดราไวย์ว่า มีอยู่ 2 พวก คือ

1. พวกไทยใหม่ เป็นพวกที่เชื่อว่าบรรพบุรุษของตนอพยพมาจากหมู่เกาะแถบประเทศมาเลเซีย แล้วแยกย้ายกันขึ้นอยู่อาศัยตามเกาะต่าง ๆ คือ ที่เกาะเฮ เกาะบอน แหลมกา ย้ายมาอยู่ที่หาดราไวย์สมัยรุ่นปู่ เชื่อว่าพวกนี้มาอาศัยอยู่ที่หาดราไวย์ ประมาณ 100 กว่าปี มาแล้ว อพยพมาตอนแรกๆ มีอยู่ประมาณ 40 ครัวเรือน ตามความเป็นมาจัดได้ว่ากลุ่มนี้มาอยู่อาศัยบริเวณหาดราไวย์เป็นกลุ่มแรก

2. พวกสิงห์ เล่าว่าบรรพบุรุษดั้งเดิมของเขาอาศัยอยู่บริเวณหมู่เกาะประเทศสหภาพพม่า อันได้แก่บริเวณเกาะพรัตน์ เกาะสอง อพยพมาอยู่ที่หาดราไวย์ ประมาณ 40 กว่าปีมาแล้ว โดยได้เดินทางผ่านเกาะปากจก มหาศักดิ์ (เขตจังหวัดพังงา) ตอนที่ขึ้นมาอยู่ที่หาดราไวย์ครั้งแรกมีจำนวนสมาชิกอยู่ประมาณ 10 กว่าครัวเรือน (ครอบครัวละ 6 - 7 คน) อพยพมากับเรือที่ทำด้วยไม้ระกำมีหลังคาเรือ เรียกว่า “แซง” ทำมาจากใบเตย ชาวเลพวกอื่น ๆ เรียกพวกชาวสิงห์ว่า “พวกเรืองาม” กล่าวคือ ลักษณะของเรือที่สร้างขึ้นมามีส่วนหัวและส่วนหางเป็น 2 แฉก เดิมพวกสิงห์ใช้เรือเหล่านี้เป็นที่อยู่อาศัย ใช้ชีวิตอยู่บนเรือโดยตลอด ตั้งแต่เกิดจนตาย เรือลำหนึ่ง ๆ จะใช้อยู่อาศัยกันเฉพาะครอบครัวซึ่งประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูก พอถึงตอนที่ลูก ๆ โตเป็นหนุ่มเป็นสาวเกิดไปรักใคร่ชอบพอกับหนุ่มสาวของเรือลำไหนเข้าถึงขั้นไปสู่ขอมาก็ินอยู่ร่วมกันฉันสามีภรรยา ก็ต้องสร้างเรือเป็นของตนเองต่างหากอีกลำหนึ่ง พวกนี้จะเที่ยวเร่ร่อนหาปลาอยู่ในทะเล เมื่อเจอמרสุ่มก็ต้องหลบตามเกาะต่าง ๆ พวกนี้จะใช้กระบอไม้ไผ่ 2-3 กระบอกสำหรับใช้น้ำจืดซึ่งจะต้องขึ้นหาตามเกาะต่าง ๆ

ชาวเลเรียกหาดราไวย์ว่า “ปาไตราไวย์” (ปาไต – หาด, ราไวย์ – เบ็ด) สันนิษฐานว่า เดิมบริเวณนี้มีการตกเบ็ด หากุ้ง หาปลากันมาก ปัจจุบันคนพื้นเมืองยังเรียกเบ็ดตกปลาชนิดหนึ่งว่า “เบ็ดราไวย์”

2. ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานและการดำรงอยู่ของชาวเลราไวย์จากการสืบค้นในพื้นที่ (การสัมภาษณ์ทั้งรายบุคคลและสัมภาษณ์กลุ่ม)

การเข้ามาอยู่ในพื้นที่ราไวย์

ชาวเลชุมชนบ้านราไวย์มีบรรพบุรุษร่วมกันกับกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลทั้งหมดที่มีอยู่ในประเทศไทยที่ตั้งรกรากอยู่ในแถบทะเลอันดามัน จากคำบอกเล่าพบว่าบรรพบุรุษเดินทางมาจากตอนใต้ของคาบสมุทรมลายู ซึ่งปัจจุบันเป็นดินแดนของอินโดนีเซียและมาเลเซีย เดินทางโดยเรือมาเรื่อยๆ เมื่อเห็นผืนดินก็ลงตั้งถิ่นฐานที่นั่นในแถบอันดามันที่ชาวเลอาศัยในปัจจุบัน ส่วนชาวชุมชนชาวเลบ้านราไวย์กระจายอยู่อาศัยตามเกาะบอน เกาะเฮ แหวมกาใหญ่และหาดราไวย์ แต่เมื่อมีการระบาดของไข้ทรพิษ ชาวเลที่เกาะบอนเกาะเฮได้โยกย้ายเข้ามาอยู่หาดราไวย์และตั้งบ้านเรือนถาวรอยู่ที่นั่นนับเป็นเวลากว่า 300 ปีมาแล้ว

เหตุที่ชาวเลไม่ได้มีหลักฐานทางกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินเพราะคิดเพียงแต่ว่า เป็นพื้นที่ที่สามารถอยู่ได้ แนวคิดของชาวเลมองว่ามนุษย์สามารถอยู่ที่ได้ก็ได้อันประกอบกับไม่ทราบข่าวสารของทางบ้านเมือง ในยุคแรกชาวเลไม่สามารถเขียน อ่านหนังสือไทยได้ แม้จะปฏิสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนอาหาร แต่ชาวเลก็ยังรู้สึกที่ตัวเองเป็นกลุ่มคนที่ต่ำต้อยกว่าคนเมือง ด้วยความที่คนนอกรับรู้ข้อมูลข่าวสารมากกว่า ชาวเลชุมชนบ้านราไวย์ประสบกับปัญหากรรมสิทธิ์ในที่ดิน เนื่องจากในเวลาที่ตั้ง

ถิ่นฐานอยู่นั้น มีคนนอกเข้ามาจับจองและเข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่ชาวชุมชนราไวย์อาศัยอยู่มานาน บางส่วนเข้ามาปลูกมะพร้าว จากนั้นก็อ้างเป็นเจ้าของที่โดยการนำที่ดินไปออกเอกสารสิทธิ์เป็น สค.1 ตั้งแต่ปี ปี พ.ศ. 2498 ทั้งที่ชาวเลราไวย์ที่อยู่มาก่อนต้องกลายเป็นคนเฝ้าสวนมะพร้าวไป ทั้งนี้เนื่องจาก สมัยก่อนเวลาคนนอกหรือคนเมืองเข้ามาในชุมชนชาวเลจะกลัว เวลานั่งคุยกันชาวเลจะนั่งคุกเข่าอยู่ข้างล่าง คนเมืองจะนั่งบนเก้าอี้ เวลากินข้าวก็จะให้คนเมืองกินก่อน ด้วยความเป็นกลุ่มคนที่มองตัวเองต่ำกว่ากลุ่มคนอื่น จึงทำให้ชาวเลถูกเบียดบังสิทธิมาตั้งแต่ในอดีต นโยบายการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินเพิ่งมีเมื่อปี พ.ศ. 2497 แต่คุณยายอาบึง ทะเลรุ่งโรจน์ อายุ 83 ปี เล่าว่า ก่อนสงครามโลกครั้งที่สองเกิดขึ้น(ค.ศ. 1941-1945 หรือระหว่างช่วง พ.ศ.2484 - 2489.) บรรพบุรุษก็มาอยู่ที่แถบนี้หลายชั่วคนแล้ว

ลักษณะการใช้ประโยชน์เพื่อการอยู่อาศัยและทำมาหากินในพื้นที่ในอดีต(3 ยุค)

การศึกษาวิจัยการตั้งถิ่นฐานและการใช้ประโยชน์ที่ดินพื้นที่หาดราไวย์ในอดีต ทีมวิจัยใช้แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ ปี พ.ศ. 2519, พ.ศ. 2538 และ พ.ศ. 2553 เป็นเครื่องมือในการสืบเสาะเรื่องราวซึ่งเป็นการฟื้นความทรงจำของผู้เฒ่าผู้แก่ในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี และสามารถนำไปสู่การจัดทำผังตระกูลที่ชัดเจนมากขึ้นด้วย ซึ่งจากการเก็บข้อมูลดังกล่าวได้ตรงกับประวัติศาสตร์ทางเอกสารบางชิ้น และตรงกับเอกสารทางราชการรวมถึงการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ที่ได้ดำเนินการโดยหน่วยงานต่างๆ ด้วย

ภาพถ่ายทางอากาศประกอบแผ่นที่ 1 ตามแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ (ด้านล่าง 3 รุ่นใน 3 ภาพแรก) จากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและโต๊ะหมอนในชุมชน พบว่า การอยู่อาศัยในพื้นที่ช่วงของรุ่นแรกมีการตั้งบ้านเรือนตั้งแต่ ปี พ.ศ.2418 –ปี พ.ศ.2448 ซึ่งมีบ้านที่เป็นหมุดหลักสำคัญคือบ้านของ “โต๊ะหมอนหลี หรือโต๊ะหมอนหลี” อยู่อาศัยที่หน้าหาด รวมถึงบ้านของ “ญาราวไวย์” (ตามภาษาพูดของชาวเลราไวย์) ที่เชื่อกันว่าเป็นบรรพบุรุษในรุ่นแรกๆ ของชาวเลราไวย์ ซึ่งบ้านดั้งเดิมในรุ่นแรกตามแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศจะมีอยู่จำนวน 12 หลัง บุคคลที่ยังจำพื้นที่ดังกล่าวได้ดีและยังมีชีวิตอยู่จะมีนายหวิน หาดทรายทอง ซึ่งในแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศบ้านของบรรพบุรุษจะเป็นบ้านนางแม่ะอะ และนางหยามิเด็น ซึ่งในแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศบ้านของบรรพบุรุษจะเป็นบ้านของนางไห

สำหรับหมุดหลักที่สำคัญอีก 4 อย่าง ประกอบด้วย 1) บ่อน้ำใช้ที่มีอยู่ดั้งเดิม (ภาพจุดวงกลม) จำนวน 7 บ่อ ปัจจุบันเหลือใช้จำนวน 2 บ่อ ที่บ้านออกและบ้านบนที่เหลือจะอยู่ในเขตที่เอกชนครอบครอง และถูกถมอีก 1 บ่ออยู่ด้านซ้ายของถนนพิเศษที่ผ่านหน้าชุมชนชาวเลราไวย์ (ซ้ายสุดของแผนที่) 2) ศาลบรรพบุรุษ (บาลี๊ยะ) เป็นศาลที่มีอยู่ตั้งแต่รุ่นก่อตั้งเป็นชุมชน ซึ่งอยู่ริมชายหาดซึ่งเกิดจากความเชื่อที่ว่าศาล

บรรพบุรุษต้องอยู่ใกล้ทะเลเนื่องจากชาวเลหากินกับทะเลเพื่อให้ปกป้องรักษาคนที่ออกไปทำกินในทะเลและคนในหมู่บ้านซึ่งอยู่ติดกับทะเล แต่ละปีจะมีการประกอบพิธีกรรมปีละ 2 ครั้ง เรียกว่า “ปาจ๊ก” (สัมภาษณ์นายหึงม ดำรงเกษตร) ปัจจุบันอยู่ในที่ดินเอกชนอ้างสิทธิเช่นกัน (อยู่ระหว่างเจรจา) 3) สุสานเด็ก จำนวน 2 พื้นที่ ดั้งเดิมการใช้พื้นที่สุสานจะใช้พื้นที่ห่างจากพื้นที่ตั้งของชุมชน “เมื่อก่อนชาวเลกลัวว่า จะมีสัตว์ร้ายมาขุดคุ้ยหลุมฝังศพ จึงต้องหาที่ฝังไกลหมู่บ้าน แต่พื้นที่สุสานจะมีขนาดใหญ่ จะมีการทำพิธีกรรมแบบชาวเลเพื่อป้องกันสัตว์ร้ายมากัดกินร่างเด็ก” นายหวิน หาดทรายทอง ให้ข้อมูล และ 4) เป็นพื้นที่หาสมุนไพรของหมู่บ้านชาวเลราไว ซึ่งดั้งเดิมจะเป็นป่ารกทึบ อยู่บริเวณด้านบนของหมู่บ้าน

ภาพถ่ายทางอากาศประกอบแผนที่ 2 ได้ดำเนินการเพิ่มเติมตามความเห็นทางคณะอาจารย์และที่ปรึกษา ในเรื่องการใช้ประโยชน์ในพื้นที่เพื่อการทำนาหรือเกษตรกรรม ซึ่งจะเห็นว่ามีบ้านเรือนเพิ่มขึ้นเป็น 22 หลัง จากการศึกษาวิจัย พบว่า จะอยู่ในช่วง ปี พ.ศ.2448- ปี พ.ศ.2478 โดยมีหลักการสืบค้นข้อมูลเรื่องการนับถือโต๊ะหมอในหมู่บ้านซึ่งในรูดังกล่าวจะมี “โต๊ะโต๊ะ” (หรือ โต๊ะโต๊ะ) จะอยู่กลางหมู่บ้านเป็นโต๊ะหมอคนต่อมาตามแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ และ “โต๊ะหาด” (ในแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศเป็น “โต๊ะหาด) อยู่ด้านบนสุดของแผนที่แต่ลักษณะการใช้พื้นที่ยังมีลักษณะเดิม แต่เพิ่มขึ้นมาคือเรื่องพื้นที่เกษตรกรรมของหมู่บ้าน ซึ่งจากการวิจัยสืบค้นได้จากคำบอกเล่า ดังนี้

ประวัติการทำนาข้าว

เมื่อครั้งที่เข้ามาตั้งรกรากที่หาดราไว เดิมพื้นที่แถบนี้เป็นป่ารกชัฏ มีสัตว์ป่าจำนวนมาก ชาวบ้านเล่าว่า บรรพบุรุษมีคาถาเรียกเสือ และคาถาปราบเสือ ชาวเลจึงไม่กลัวที่จะอยู่กับป่ารกชัฏแบบนี้ ช่วงเวลาประกอบอาหารชาวบ้านจะประกอบอาหารเฉพาะช่วงกลางวัน และกินข้าวร่วมกันทั้งชุมชนที่กลางลานหมู่บ้าน พอดตกค่ำช่วงกลางคืนจะไม่มีมีการประกอบอาหารหรือก่อไฟ เนื่องจากกลัวภัยจากสัตว์ป่าที่เห็นแสงไฟแล้วตามเข้ามา การทำมาหากินในยุคแรก ชาวเลยังคงทำประมง ใช้ชีวิตอยู่กับทะเลเป็นส่วนใหญ่ เมื่อได้ของทะเลแล้ว นอกจากทำกิน เหลือก็เอาไปแลกข้าว แลกของที่ชาวเลไม่สามารถผลิตได้กับชาวบ้านที่อยู่ภายนอก ซึ่งแม่เฒ่าแม่แก่จำได้ว่า ไปแลกข้าวกับใครบ้าง เช่น ป้าเขต ป้าดำ ป้าหวง ยายเหนียว ป้าลุย ป้าเพิ่ม เจ้าลี กลุ่มชาวบ้านเหล่านี้ทำนา ทำไร่ ทำสวน แต่อยู่ห่างจากทะเล ไม่มีความรู้เรื่องหากินกับทะเล แม้จะแลกข้าวมาได้ แต่ข้าวไม่พอกินทั้งปี แต่ละบ้านแลกข้าวมาได้กินบ้านใครบ้านมัน นายตีตั้น (ไม่มีนามสกุล) และโต๊ะหาด โต๊ะหมอของหมู่บ้านจึงมีความคิดว่า ควรปลูกข้าวกินเพื่อให้พอกินทั้งหมู่บ้าน จึงได้แลกเปลี่ยนเอาพันธุ์ข้าวมาปลูก ซึ่งชาวเลมีภูมิปัญญาปลูกข้าวไร่และนาข้าวอยู่แล้ว จึงได้ไปแลกเปลี่ยนพันธุ์ข้าวมาปลูกที่ชุมชน โดยพื้นที่ปลูกข้าวตั้งแต่บนเนินเขาแหลมกาใหญ่ (แหลมกาใหญ่-บุญกะ(บนเขา) ปะโตมุซา(แหลมกาใหญ่) ซึ่งเป็นพื้นที่เนินเขาลาดลงไปเป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วม (ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของชุมชน) เป็นพื้นที่

ปลูกข้าวเลี้ยงคนในชุมชนได้ทั้งปี พันธุ์ข้าวที่ปลูกคือ พันธุ์ข้าวนางป้อม พันธุ์ข้าวกลม พันธุ์ข้าวดอกข่า พันธุ์ข้าวสามเดือนสีแดง ข้าวเหนียวแดง พันธุ์ข้าวเข้มทอง โดยชาวบ้านจะร่วมกันทำนา เหมือนการลงแขก ช่วยกันปลูกทั้งชุมชน รวมพื้นที่ปลูกข้าวประมาณ 20 ไร่ เมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยวก็แบ่งปันกัน โดยข้าวในแต่ละปีสามารถแบ่งปันให้กับพี่น้องตามเกาะอื่นๆ เช่น เกาะบอน เกาะเฮได้อีกด้วย โดยพี่น้องที่นั่นก็จะให้หอย ปู ปลา กลับคืนมา

วิธีการปลูกข้าวใช้วิธีการปลูกข้าวแบบข้าวไร่ ชาวบ้านเล่าว่า ใช้กระสอบใบเตยใส่พันธุ์ข้าว (ฮูนี่) เอาพันธุ์ข้าวหยอดลงไปโน้ไม่ไผ่ จากนั้นก็เอาไม้ไผ่ทิ่มลงไปในพื้นที่ดินเพื่อหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวลงบนดิน ใช้วิธีการเดียวกันทั้งบนพื้นที่เนินเขาและพื้นที่ราบลุ่ม ถ้าเป็นบนเนินเขาแหลมกาใหญ่จะปลูกข้าวในหน้าฝน แต่พื้นที่ราบจะปลูกทั้งปี เรียกว่านาข้าวลุ่ม โดยอาศัยน้ำจืดทำนา ชื่อคลองลาโอน (มีต้นไม้ลาโอนขึ้นอยู่ข้างคลองเต็มไปหมด จึงเรียกคลองลาโอน) เป็นคลองหล่อเลี้ยงคนในชุมชน เมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยวก็ใช้แกะเก็บข้าว เหมือนภูมิปัญญาของคนได้ทั่วไป นอกจากปลูกข้าวแล้ว ชาวเลยังปลูกพืชผักอื่นแซมในนาข้าวด้วย เช่น ปลูกข่อย ปลูกหัวมันจิว สมุนไพร เพื่อกินใช้ในชุมชน

ฤดูเก็บเกี่ยวข้าว ถ้าข้าวสุกเหลืองก็เก็บเกี่ยว ข้าวจะเกี่ยวพันกับพิธีกรรมของชาวเลเกือบทุกพิธีกรรม ตั้งแต่มีการทำข้าวเมาเป็นพิธีกรรม เดือน 4 เป็นพิธีกรรมไหว้ครู เดือน 5 ทำบุญ “ป้อตัจฉีร์จ” เพื่อทำพิธีกรรมให้แก่ปู่ตายาย เดือน 6 ทำข้าวขมิ้นปลูกเสก เดือน 8 พิธีกรรมข้าวกลางหมู่บ้านเป็นข้าวเจ็ดสี

ภูมิปัญญาในการปลูกได้มาจากบรรพบุรุษของชาวเล ซึ่งมีภูมิปัญญา “การปลูกข้าวมาแต่ดั้งเดิม เรียกว่า ลือกับปาดิ (เกี่ยวข้าว) (ลือกับ-เกี่ยว, เก็บ / ปาดิ – ข้าว) ถ้าปลูกข้าว เรียกว่า ตานำป้อนัท (ตานำ-ปลูก, ป้อนัท – นา หรือตานำปาดิ)” (สัมภาษณ์นางกะแจ๊ะหมิเด็น และนางหยามหมิเด็น)

ชีวิตชาวเลและวิถีทำนาเมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่สอง

เมื่อ พ.ศ.2484 เกิดสงครามโลกครั้งที่สอง ถูกกองทัพญี่ปุ่นเข้ามายึดหมู่บ้าน ยึดยุ้งข้าวซึ่งเป็นยุ้งข้าวรวมของชาวบ้าน (ชาวบ้านเก็บรวบรวมข้าวไว้ร่วมกันใครจะกินก็ไปเอามาสิโดยการตำด้วยครกไม้) ชาวบ้านต้องหลบหนีขึ้นไปอยู่บนเขาหรือแหลมกาใหญ่ การปลูกข้าวหยุดลงชั่วคราวระหว่างสงคราม ชีวิตระหว่างสงคราม ชาวเลต้องกินหัวมันแทนข้าว ชูดหัวมันกินผสมกับข้าวที่แอบเอามาระหว่างหนีขึ้นเขา ชาวเลต้องชูดกล้วยต้มกับมะพร้าวเป็นอาหารแจกจ่ายพี่น้อง จะให้เด็กๆ กินก่อน ส่วนผู้ใหญ่กินทีหลัง หรือไม่กี่ไม่ได้กินเลย นอกจากนี้บางที่ชาวเลก็แอบลงมายังหอยขึ้นไปปรุงเป็นอาหารบนเขา ปัจจุบันจะพบร่องรอยเปลือกหอยเต็มไปหมดบนเกาะเฮ เกาะบอน และเขาแหลมกาใหญ่ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้พวกเขาอยู่รอดได้ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งพวกเขาอาศัยอยู่บนเขาตลอดช่วงสงครามโลก เนื่องจากหมู่บ้านถูกญี่ปุ่นยึดเอาเป็นฐานทัพ มีการสร้างหลุมบังเกอร์เพื่อหลบภัย 3 หลุมอยู่หน้าหาดราไวย์

เมื่อสงครามโลกยุติลง ชาวบ้านจึงได้ลงมาจากเขามาพื้นฟูหมู่บ้าน ซึ่งญี่ปุ่นไม่ทำลายหมู่บ้าน แต่มีบางหลังที่เสียหายจากการสู้รบ โดยมีลูกกระเบิดตกบนเกาะบอนหนึ่งลูก เมื่อลงจากเขาเพื่อมาพื้นฟูหมู่บ้านมาอยู่เหมือนเดิม โดยมีโต๊ะหมอบเป็นผู้ดูแลทั้งด้านการปกครองและด้านการรักษาพยาบาล โดยไม่ได้รับ

เหลียวแลจากทางราชการไทย เมื่อเข้ามาดำรงชีวิตปกติแล้ว จึงได้ฟื้นฟูการทำนา และทำประมงเหมือนเดิม จะสืบวิถีทำนาเมื่อนาข้าวถูกแย่งไปครอบครอง

จนกระทั่งปี พ.ศ.2525 พื้นที่นาข้าวและที่เคยทำข้าวไร่บนเขาแหลมกาใหญ่-บุเกะ(บนเขา) ปะโตมุซา(แหลมกาใหญ่) ถูกบุกรุกจากนายทุน จนถึงปัจจุบันชาวเลราไวย์ยังไม่รู้จักว่าคนที่มาแย่งที่ดินของพวกเขา นั้นเป็นใคร แต่เมื่อถูกยึดที่ทำกินไม่สามารถทำนาและข้าวปลูกข้าวไร่บนเขาได้ จึงยุติการปลูกไปส่วนพื้นที่ราบลุ่มก็ทยอยยุติการปลูกลง เพราะถูกแย่งการครอบครองที่ดิน เมื่อมีคนนอกหมู่บ้านมาขอแบ่งพื้นที่ปลูกข้าวจากชาวเล ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่ชาวเลเคยไปแลกข้าวก่อนหน้านั้น หลังจากขอแบ่งพื้นที่ทำนาไปนานเข้าก็ยึดพื้นที่นาของชาวเลไปเลย นี่เป็นอีกหนึ่งครั้งที่พวกเขาเสียที่ดินไป

ภาพถ่ายทางอากาศประกอบแผนที่ 3 และแผนที่ 4 จุดเริ่มต้นจะอยู่ในช่วงปี พ.ศ.2478 – ปี พ.ศ.2508 ซึ่งข้อมูลจะคาบเกี่ยวกับบุคคลในรุ่นที่ 2 และการใช้ประโยชน์ในพื้นที่จะมีลักษณะใกล้เคียงกับรุ่นที่ 1 และ 2 แต่ข้อมูลในแผนที่จะเปลี่ยนไปจากเดิมในเรื่องของข้อมูลผู้ครอบครองบ้านที่อยู่อาศัย เนื่องจากการสืบทอดการครอบครองบ้านเรือนที่อยู่อาศัยต่อจากบรรพบุรุษ แต่จำนวนหลังคาเรือนก็ยังมีได้เปลี่ยนแปลงมากนัก โดยในช่วงดังกล่าวจะมีจำนวนบ้านอยู่ จำนวน 23 ครัวเรือน ในช่วงของรุ่นนี้คาบเกี่ยวกับข้อมูลในรุ่นที่ 2 (ประเด็นการทำนาและทำไร่ รวมถึงช่วงของเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2) ตามที่กล่าวแล้วข้างต้น แต่จะมีโต๊ะหมอนคนใหม่ชื่อ “โต๊ะอจัน” (ในแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศชื่อ “โต๊ะอหัง”) ซึ่งขยับมาทางขวามือของหมู่บ้านมากขึ้น สำหรับลักษณะสังคมของหมู่บ้านชาวเลในช่วงนั้นเป็น ดังนี้

ชุมชนชาวเลราไวย์กับระบบแลกเปลี่ยนและการปฏิสัมพันธ์กับคนนอก

ชาวบ้านเล่าว่า วิธีการถนอมปลาให้สด พวกเขาจะซุดทรายแล้วเอาปลาฝังทรายไว้ รุ่งเช้าก็นำปลากุ้ง หอยและของทะเลออกเดินเท้าผ่านป่าเข้าไปในเมือง คือ ไปที่ป่าตอง กะตะ กะรน ระยะทางประมาณ 30 กิโลเมตร เพื่อเอาปลา หอย กุ้ง ไปแลกข้าว แลกผลไม้ แลกเสื้อผ้า โดยเฉพาะทุเรียน ชาวเลจะชอบมาก เนื่องจากสามารถเอามาทานกับข้าวได้ นอกจากจะกินเป็นผลไม้แล้ว เสื้อผ้าที่ได้มาหากมีการขาดก็จะปะชุนด้วยด้ายใยสับปะรด ซึ่งทำกันขึ้นมาเองจากใยสับปะรด วิธีการคือ ใช้ถ้วยกระเบื้องทำให้มีคมชูด้ายใยสับปะรด เมื่อได้ใยสับปะรดแล้วก็เอาไปตากลม หลังจากนั้นก็ใช้เย็บเสื้อผ้าได้เลย

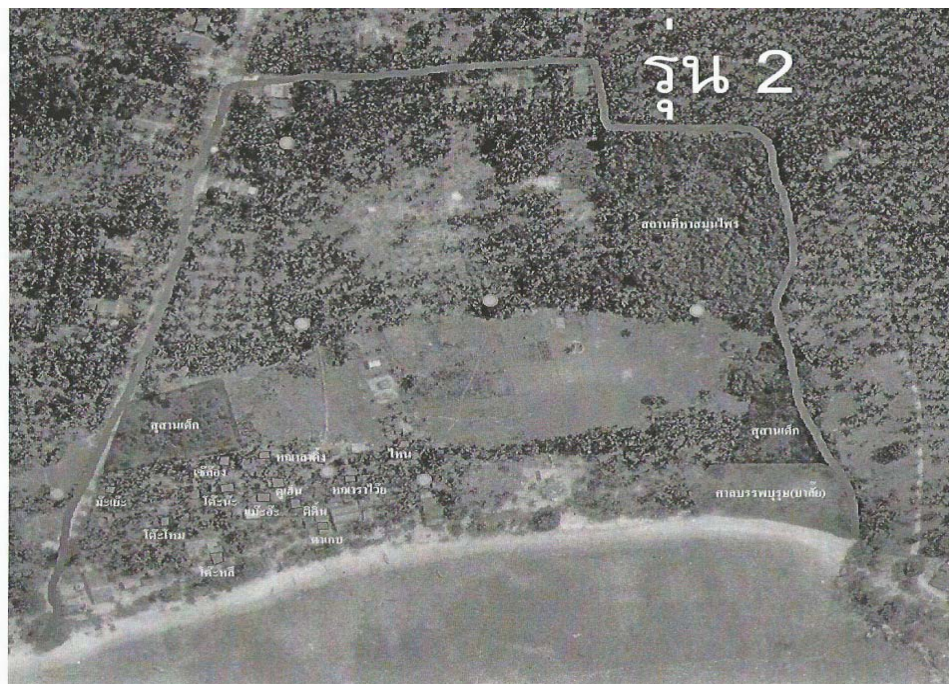
เมื่อมีการปฏิสัมพันธ์กับคนภายนอก บางครั้งชาวเลก็ได้นำวิธีการของคนเมืองมาปรับใช้วิธีการประมง เช่น การทำเครื่องมือจับปลา สมัยก่อนชาวเลจะใช้ไม้ไผ่หรือไม้ทำเป็นปลายแหลมในการจับปลา และชาวเลขึ้นชื่อว่าจับสัตว์น้ำด้วยมืออย่างชำนาญ เมื่อมีการออกไปปฏิสัมพันธ์กับคนนอกมากขึ้น นอกจากการแลกเปลี่ยนทางอาหารและปัจจัยสี่แล้ว ยังมีการแลกเปลี่ยนอุปกรณ์การทำเครื่องมือจับสัตว์น้ำด้วย มีการเอาปลาหรือของจากทะเลไปแลกกับเหล็กจากคนจีนเพื่อนำมาเผาและตีให้แหลม ทำเป็นตาเบ็ดขนาดใหญ่ ใช้ในการทำประมง ซึ่งการทำตาเบ็ดด้วยเหล็กเป็นการเรียนรู้ในภายหลัง

ชุมชนราไวย์กับประวัติศาสตร์เป็นทางการที่สำคัญคือการเสด็จประพาสหาดราไวย์โดยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ในวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ.2502

เป็นเหตุการณ์ที่ชี้ชัดถึงการมีชุมชนชาวเลราไวย์อีกเหตุการณ์หนึ่ง (ภาพประกอบในภาคผนวก) ซึ่งความทรงจำของคนเก่าแก่ในชุมชนราไวย์ยังมีความแจ่มชัดและประทับใจอยู่ แต่ในอดีตและอาจจะถึงปัจจุบันชาวเลโดยทั่วไปนั้นยังไม่กล้าที่จะสนทนาวิสาสะกับกลุ่มคนทั่วไป โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการในเครื่องแบบชาวเลจะหลีกเลี่ยงโดยตลอด

คนแก่ ๆ เล่าให้ฟังว่าตอนนั้นทหารมาบอกว่าเจ้าจะมาให้พวกคุณรักลาไวย์ไปอยู่รวมกัน ประมาณ 200-300 คน คนไทยและคนเชื้อสายจีนก็มาคอยเฝ้าเสด็จด้วยเหมือนกัน (ทีมวิจัยสรุปร่วมกัน) ความสำคัญของเรื่องดังกล่าวที่แสดงในแผนที่เส้นทางเสด็จคือการยืนยันความมีตัวตนและใช้ประโยชน์ในพื้นที่จริงของชุมชนชาวเลราไวย์ แต่ประเด็นดังกล่าวกลายเป็นแค่เรื่องทางประวัติศาสตร์เมื่อเอกชนอ้างเรื่องการครอบครองพื้นที่ก่อนหน้านั้น โดยเฉพาะการอ้างถึงการมี สค. 1 ในปี พ.ศ.2598 และมีการอ้างสิทธิในการครอบครองก่อนหน้านั้น

“แป๊ะเอียน” ที่เห็นในภาพถ่ายว่าได้ถวายเบสีกทอดยให้ในหลวงนั้น ที่จริงแล้วเป็นของนั้นเป็นสิ่งที่พวกชาวบ้านหาไว้แต่ไม่มีใครกล้าถวาย แก้กเลยเอาไปถวายแทนตอนเสด็จผ่าน ชายแหม (พี่ชายชายหยม) เป็นอีกคนหนึ่งที่ถวายกำปั้งหาให้ในหลวง ในหลวงยังได้พระราชทานเหรียญเป็นที่ระลึกเลย แต่น่าเสียดายที่ตอนนี้สูญหายไปแล้ว (สัมภาษณ์นายหวิน หาดทรายทอง และการสัมภาษณ์กลุ่ม)

(ภาพถ่ายทางอากาศ 1) ทีมวิจัยเห็นร่วมกันว่าแผนที่ดังกล่าวเป็นชุดที่เริ่มก่อตั้งชุมชน

รูนที่ 1 และรูนที่ 2

(ภาพถ่ายทางอากาศ 2) ยืนยันประวัติการทำนาข้าวและข้าวไร่ของชาวเลราไวย์

(ภาพถ่ายทางอากาศ 3) ช่วงปี พ.ศ. 2478

(ภาพถ่ายทางอากาศ 4) ช่วงปี พ.ศ. 2502 เส้นทางเสด็จประพาสพื้นที่ชุมชนชาวเลราไวย์ (สีเหลือง)

ลักษณะการใช้ประโยชน์เพื่อการอยู่อาศัยและทำมาหากินในพื้นที่ในยุคร่วมสมัย(อีก 3 ยุค)

สำหรับการศึกษาวิจัยข้อมูลพื้นที่ชุมชนชาวเลราไวย์อีก 3 ยุคผ่านการใช้แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศเพื่อชี้ให้เห็นพัฒนาการการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยและพื้นที่ทำกินในช่วงถัดมาของชุมชนชาวเลราไวย์ประกอบด้วย ช่วงปี พ.ศ.2508 –2538 ถัดมาในช่วงปี พ.ศ.2538 –2558 และในช่วงสรุปงานวิจัยนี้คือช่วงปี พ.ศ.2558 – ช่วงเสร็จสิ้นรายงานการวิจัย ซึ่งเบื้องต้นที่มิวิจัยได้สนใจข้อมูลการพัฒนาพื้นที่โดยหน่วยงานของรัฐประกอบคำบอกเล่าเพื่อทราบถึงสาเหตุที่ดินที่อยู่อาศัยถูกเอกชนอ้างสิทธิ์ในปัจจุบัน และเห็นพัฒนาการการใช้พื้นที่อย่างต่อเนื่องโดยใช้แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศประกอบอีก 3 ขึ้นดังต่อไปนี้

ภาพถ่ายทางอากาศประกอบแผนที่ 5ช่วงปี พ.ศ.2508 –2538 ในส่วนของที่มิวิจัยได้ใช้แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศในภาพถ่ายทางอากาศ 4 เพื่อให้เห็นความต่อเนื่องในการใช้ประโยชน์เพื่อการอยู่อาศัยและทำมาหากินในพื้นที่ต่อเนื่อง ซึ่งสภาพพื้นที่มีการเปลี่ยนแปลงยังเริ่มมีมากขึ้น แต่ในส่วนของพื้นที่มีการเปลี่ยนแปลงไต่ห่มจากคนก่อนเป็นไต่ห่ม “ไต่ห่มิ่ง” (ตามภาพถ่ายทางอากาศที่ประกอบด้านล่าง) จะอยู่อาศัยบริเวณชายหาดแต่ลึกเข้าไปใจกลางชุมชนมากขึ้น

(ภาพถ่ายทางอากาศแผ่นที่ 5 ใช้ประกอบแผนที่ผ่านมา) แสดงให้เห็นการขยายตัวของชุมชนชาวเลวาวไร่

จากแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศมีความสำคัญของสถานการณ์ในชุมชนชาวเลวาวไร่ในช่วงนี้ผ่านการเก็บข้อมูลของทีมิวิจัย คือ เป็นช่วงที่เอกชนได้ไปทำการออกเอกสารสิทธิที่ดินในปี พ.ศ.2508 แต่ในขณะนั้นชาวเลวาวไร่ไม่มีใครทราบข้อมูลเรื่องดังกล่าว เริ่มจากการที่มีคนนอกมาการบอกกล่าวให้เลิกทำนาข้าวและข้าวไร่ และให้ขยับมาอยู่ในพื้นที่ชุมชนที่เป็นอยู่ปัจจุบันตามที่ได้กล่าวถึงแล้วข้างต้นเรื่องการสิ้นสุดการทำนาในปี พ.ศ. 2525 แต่สถานการณ์ด้านที่ดินที่อยู่อาศัยกลับเพิ่มความรุนแรงขึ้น ที่สำคัญคือการเริ่มแจ้งให้ชาวบ้านออกจากที่ดินในช่วงปี พ.ศ.2536 โดยอ้างเรื่องเอกสารสิทธิที่ดิน ในช่วงเวลานั้นผู้อ้างสิทธิประกอบด้วยนายจำเริญ มุขดี นางลาบ และนายหวาน โดยที่ในขณะนั้นชาวเลวาวไร่ไม่รู้ว่าใครอยู่ในตระกูลไหน แต่ชาวเลวาวไร่ก็ไม่ได้ย้ายออกไปไหน มีการกั้นแก้งโดยปิดทางเข้าบ่อน้ำที่ชาวบ้านใช้ประโยชน์ ชาวเลวาวไร่ได้ไปร้องเรียนกับหน่วยงานต่างๆแต่ก็ไม่ได้รับการดูแล ทีมิวิจัยมีความเห็นร่วมกันว่า “ยุคนั้นเป็นช่วงที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว (รัฐบาล พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ) ทำให้ราคาที่ดินบริเวณหาดราวีสูงขึ้นไป มีการเก็งกำไรที่ดิน ทำให้มีความพยายามผลักดันให้ชาวเลวาวไร่ออกจากพื้นที่อย่างต่อเนื่อง”

ภาพถ่ายทางอากาศประกอบแผ่นที่ 6 ในช่วงปี พ.ศ.2538 –2558 เป็นช่วงที่มีโต๊ะหม้อชื่อ ”หม้อจิม” เป็นโต๊ะหม้อประจำหมู่บ้าน ลักษณะการใช้ประโยชน์ในพื้นที่หลังปี พ.ศ.2556 จะเห็นได้ว่าชาวเลวาว

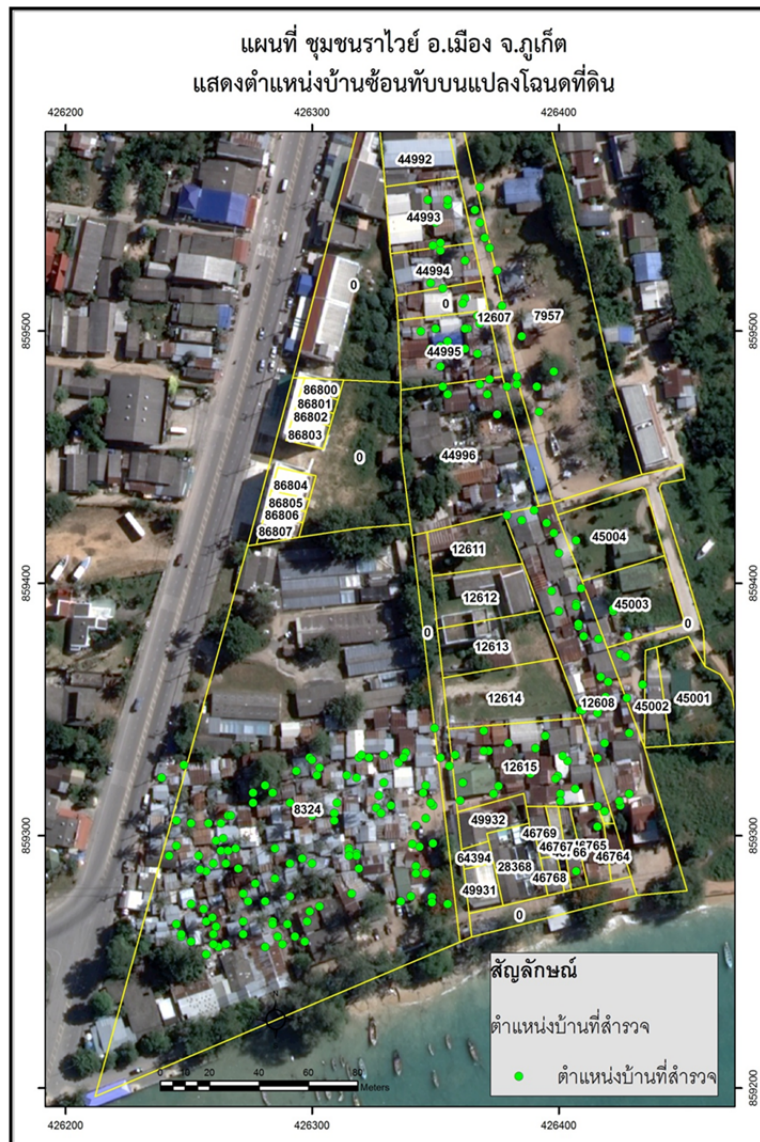
ไวย์จะถูกบีบให้เข้ามากระจุกตัวเป็นโซนพื้นที่ที่จำกัด โดยลักษณะเป็นที่อยู่อาศัยโดยเฉพาะพื้นที่อื่นถูกรอบครองโดยเอกชนรอบทั้งชุมชน (รวมถึงพื้นที่ชาวเลราไวย์อาศัยอยู่) การใช้พื้นที่อื่นๆที่ใกล้เคียงชุมชนเป็นไปตามความเคยชินในการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ แต่การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ก็ได้มีการกระทบกระทั่งกับเอกชนตลอดช่วงงานวิจัยชิ้นนี้ นอกจากเรื่องการฟ้องร้องคดีความที่มีอย่างต่อเนื่อง (กล่าวถึงในบทต่อไป) เนื่องจากเอกชนที่ครอบครองพื้นที่ว่าง (ด้านขวาของแผนที่) ต้องการพัฒนาพื้นที่และกันพื้นที่ทางไปประกอบพิธีกรรมและเส้นทางเพื่อออกไปทำการประมง แต่ปัจจุบันชาวเลราไวย์ยังสามารถยันการปิดกั้นพื้นที่ดังกล่าวได้ และอยู่ในช่วงของการเจรจา หากพิจารณาจากแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศแผนที่ 5 จะพบว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่เกษตรกรรมของชุมชน รวมถึงเป็นพื้นที่ประกอบพิธีกรรมและสุสานเด็กสำหรับพื้นที่ที่กล่าวถึงดังกล่าวปัจจุบันชาวเลราไวย์ยังใช้ประโยชน์ตลอดริมชายหาด

(ภาพถ่ายทางอากาศแผนที่ 6) แสดงให้เห็นการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของชุมชนชาวเลราไวย์

ปรับเปลี่ยนมาเป็นพื้นที่อยู่อาศัยเพียงอย่างเดียว

ภาพถ่ายทางอากาศประกอบแผนที่ 7 ในช่วงปี พ.ศ.2558 – ปัจจุบัน เป็นช่วงที่มีไต่ะหมอชื่อ "ไต่ะหริ" เป็นช่วงที่ข้อมูลการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ระหว่างชุมชนชาวเลราไวย์และเอกชนมีการตรวจสอบเข้มข้น

(ภาพถ่ายทางอากาศแผ่นที่ 7) แสดงให้เห็นการใช้ประโยชน์ในพื้นที่

ของชุมชนชาวเลราไวย์เพื่อการอยู่อาศัยและการทับซ้อนกับพื้นที่เอกชนที่อ้างสิทธิ

(จากรายงานการสำรวจและรวบรวมพยานหลักฐาน บริเวณชุมชนราไวย์ ระหว่างวันที่ 11 - 12 พฤษภาคม 2556 โดย
 มูลนิธิชุมชนไท กรมสอบสวนคดีพิเศษ และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ)

จากภาพถ่ายทางอากาศแผ่นที่ 7 และรายงานดังกล่าว(ที่มิวิจัยนี้ได้เข้าร่วมในการจัดเก็บข้อมูล
 ด้วยตลอด) ได้ข้อมูลดังนี้

จำนวนหลังคาเรือนทั้งหมด จำนวน 232 หลังสามารถจำแนกได้ดังนี้

- บ้านบนจำนวน 48 หลัง
- บ้านออกจำนวน 61 หลัง

- บ้านกลางจำนวน35 หลัง
- บ้านตักจำนวน88 หลัง
- บ้านที่มีบ้านเลขที่ จำนวน201 หลัง
- บ้านที่ไม่มีบ้านเลขที่ จำนวน 31 หลัง

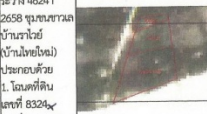
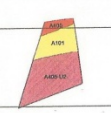
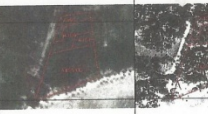
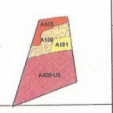

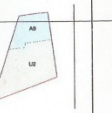
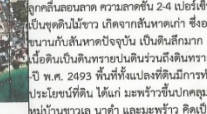
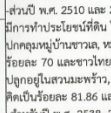

บันทึกการประชุมร่วมของทีมวิจัยในรายงานดังกล่าวข้างต้น

- ข้อมูลดังกล่าวถือเป็นข้อมูลที่ได้ทำการสำรวจร่วมและเป็นข้อมูลแท้จริง เนื่องจากได้ดำเนินการจับพิกัด จีพีเอส (GPS) ทุกหลังคาเรือน แต่ในผลของการวิจัยครั้งนี้มีข้อมูลที่สูงกว่าคือ 246 หลังคาเรือน ด้วยความเป็นทีมในพื้นที่ทราบสภาพการใช้ประโยชน์ในบ้านต่อหลังคาเรือน เนื่องจากบ้านหลายหลังในพื้นที่แยกครัวเรือนโดยมีฝาผนังบางหลังมีสมาชิกอยู่ 2 – 3 ครอบครัวโดยที่แยกการดำรงชีวิตประจำวันอยู่อย่างชัดเจน
- จากภาพถ่ายทางอากาศแผนที่ 7 พบว่าการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่เอกชนอ้างสิทธิ์มีการแบ่งแปลงที่ดินและมีการเปลี่ยนมือมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งที่การใช้ประโยชน์จริงในพื้นที่ชาวเลราไว๋ได้ใช้ประโยชน์โดยเป็นที่อยู่อาศัยมาตลอด

ลักษณะการใช้ประโยชน์เพื่อการอยู่อาศัยและทำมาหากินในพื้นที่ในอดีตถึงปัจจุบันโดยการอ่านแปลภาพถ่ายทางอากาศ(ข้อมูลจากการอ่านแปลภาพถ่ายทางอากาศกรณีพื้นที่พิพาทชุมชนชาวเลบ้านราไว๋ โดยกรมสอบสวนคดีพิเศษและนักวิชาการ)

การใช้ข้อมูลดังกล่าวนี้เพื่อเทียบเคียงและอ้างอิงการอยู่อาศัยของชาวเลบ้านราไว๋จากงานวิจัยที่ชุมชนได้ดำเนินการ ซึ่งทางกรมสอบสวนคดีพิเศษได้ใช้ภาพถ่ายทางอากาศ รวม 6 ช่วงปี ประกอบด้วย ปี พ.ศ. 2493, 2510, 2519, 2538, 2545 และ 2552 ซึ่งชี้ให้เห็นการใช้ประโยชน์ในพื้นที่จริงระหว่างการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชุมชนชาวเลราไว๋กับเอกชนที่อ้างสิทธิ์โดยใช้เอกสารโดยการอ่านแปลภาพถ่ายทางอากาศดังกล่าวมีการแยกอ่านตามระวางแผนที่ 5 ส่วน (ตามภาพระวางด้านล่าง)

ตารางที่ 1 การใช้ประโยชน์ที่ดินบนรวางแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ กรณีพื้นที่พิพาทชุมชนชาวเลบ้านราวย์ (บ้านไทยใหม่) หมู่ที่ 2 เทศบาลตำบลราวย์ อำเภอเมืองฯ จังหวัดภูเก็ต ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2493, 2510, 2519, 2538, 2545 และ 2552 รวม 6 ช่วงปี

พื้นที่	พ.ศ. 2493	พ.ศ. 2510	พ.ศ. 2519	พ.ศ. 2538	พ.ศ. 2545	พ.ศ. 2552	สรุป
<p>รวาง 46241 2658 ชุมชนชาวเล บ้านราวย์ (บ้านไทยใหม่) ประกอบด้วย 1. โฉนดที่ดิน เลขที่ 8324 เลขที่ดิน 144 (60) ออกเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2508 เนื้อที่ประมาณ 12-2-20.8 ไร่ แบ่งแยกออกเป็น 1.1 โฉนดที่ดิน เลขที่ 95230- เลขที่ดิน 145 เนื้อที่ประมาณ 3-3-73.9 ไร่ และ 1.2 โฉนดที่ดิน เลขที่ 8324 เนื้อที่ประมาณ 8-2-46.9 ไร่</p>	 	 	 	 	 	 	<p>สภาพพื้นที่มีลักษณะเป็นที่ค่อนข้างราบถึงลูกคลื่นลอนลาด ความลาดชัน 2-4 เปอร์เซ็นต์เป็นชุดดินไม้ขาว เกิดจากสันเขาเก่า ซึ่งอยู่ขนานกับสันเขาปัจจุบัน เป็นดินสีเทา เนื้อดินเป็นดินทรายปนดินร่วนถึงดินทราย ปี พ.ศ. 2493 พื้นที่ซึ่งแปลงที่ดินมีการทำประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ มะพร้าวขึ้นปกคลุมหมู่บ้านชาวเล นาค้า และมะพร้าว คิดเป็นร้อยละ 100</p> <p>ส่วนปี พ.ศ. 2510 และ 2519 พื้นที่ส่วนใหญ่มีการทำประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ มะพร้าวขึ้นปกคลุมหมู่บ้านชาวเล, หมู่บ้านชาวเลประมาณร้อยละ 70 และชาวไทยประมาณร้อยละ 30 ปกคลุมในสวนมะพร้าว, มะพร้าว และนาค้า คิดเป็นร้อยละ 81.86 และ 79.49 ตามลำดับ สำหรับปี พ.ศ. 2538, 2545 และ 2552 พื้นที่ซึ่งแปลงที่ดินมีการทำประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ หมู่บ้านชาวเลประมาณร้อยละ 70 และชาวไทยประมาณร้อยละ 30 และสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ลูกกุ้ง) คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้ง 3 ช่วงปี</p>
<p>A101: นาค้า เนื้อที่ประมาณ 3-2-49.2 ไร่ (ร้อยละ 28.87) A405: มะพร้าว เนื้อที่ประมาณ 1-0-28.4 ไร่ (ร้อยละ 8.53) A405-U2: มะพร้าวขึ้นปกคลุมหมู่บ้านชาวเล เนื้อที่ประมาณ 7-3-43.2 ไร่ (ร้อยละ 62.60)</p>	<p>A100: นาร้าง เนื้อที่ประมาณ 2-1-10.8 ไร่ (ร้อยละ 18.14) A101: นาค้า เนื้อที่ประมาณ 1-0-01.2 ไร่ (ร้อยละ 7.99) A405: มะพร้าว เนื้อที่ประมาณ 1-1-65.6 ไร่ (ร้อยละ 11.27) A405-U2: มะพร้าวขึ้นปกคลุมหมู่บ้านชาวเล เนื้อที่ประมาณ 7-3-43.2 ไร่ (ร้อยละ 62.60)</p>	<p>U2-A405: หมู่บ้านชาวเล ประมาณร้อยละ 70 และชาวไทยประมาณร้อยละ 30 ปกคลุมในสวนมะพร้าว เนื้อที่ประมาณ 8-2-08.8 ไร่ (ร้อยละ 67.90) A100: นาร้าง เนื้อที่ประมาณ 2-2-30.0 ไร่ (ร้อยละ 20.51) A405: มะพร้าว เนื้อที่ประมาณ 1-1-82.0 ไร่ (ร้อยละ 11.59)</p>	<p>U2: หมู่บ้านชาวเลประมาณร้อยละ 70 และชาวไทยประมาณร้อยละ 30 เนื้อที่ประมาณ 8-2-46.9 ไร่ (ร้อยละ 68.65) A9: สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ลูกกุ้ง) เนื้อที่ประมาณ 3-3-73.9 ไร่ (ร้อยละ 31.35)</p>	<p>U2: หมู่บ้านชาวเลประมาณร้อยละ 70 และชาวไทยประมาณร้อยละ 30 เนื้อที่ประมาณ 8-2-46.9 ไร่ (ร้อยละ 68.65) A9: สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ลูกกุ้ง) เนื้อที่ประมาณ 3-3-73.9 ไร่ (ร้อยละ 31.35)</p>	<p>U2: หมู่บ้านชาวเลประมาณร้อยละ 70 และชาวไทยประมาณร้อยละ 30 เนื้อที่ประมาณ 8-2-46.9 ไร่ (ร้อยละ 68.65) A9: สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ลูกกุ้ง) เนื้อที่ประมาณ 3-3-73.9 ไร่ (ร้อยละ 31.35)</p>	<p>U2: หมู่บ้านชาวเลประมาณร้อยละ 70 และชาวไทยประมาณร้อยละ 30 เนื้อที่ประมาณ 8-2-46.9 ไร่ (ร้อยละ 68.65) A9: สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ลูกกุ้ง) เนื้อที่ประมาณ 3-3-73.9 ไร่ (ร้อยละ 31.35)</p>	

ภาพที่ 1

- สภาพพื้นที่มีลักษณะเป็นที่ค่อนข้างราบถึงลูกคลื่นลอนลาด ความลาดชัน 2-4 เปอร์เซ็นต์เป็นชุดดินไม้ขาว เกิดจากสันเขาเก่า ซึ่งอยู่ขนานกับสันเขาปัจจุบัน เป็นดินสีเทา เนื้อดินเป็นดินทรายปนดินร่วนถึงดินทราย

- ปี พ.ศ. 2493 พื้นที่ซึ่งแปลงที่ดินมีการทำประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ มะพร้าวขึ้นปกคลุมหมู่บ้านชาวเล นาค้าและมะพร้าว คิดเป็นร้อยละ 100

- ส่วนปี พ.ศ. 2510 และ 2519 พื้นที่ส่วนใหญ่มีการทำประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ มะพร้าวขึ้นปกคลุมหมู่บ้านชาวเล, หมู่บ้านชาวเลประมาณร้อยละ 70 และชาวไทยประมาณร้อยละ 30 ปกคลุมในสวนมะพร้าว, มะพร้าวและนาค้า คิดเป็นร้อยละ 81.86 และ 79.49 ตามลำดับ

- สำหรับปี พ.ศ. 2538 , 2545 และ 2552 พื้นที่ซึ่งแปลงที่ดินมีการทำประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ หมู่บ้านชาวเลประมาณร้อยละ 70 และชาวไทยประมาณร้อยละ 30 และสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ลูกกุ้ง) คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้ง 3 ช่วงปี

ตารางที่ 1 (ต่อ)

พื้นที่	พ.ศ. 2493	พ.ศ. 2510	พ.ศ. 2519	พ.ศ. 2538	พ.ศ. 2545	พ.ศ. 2552	สรุป
ทราย 4624 2658 ชุมชนภาค บ้านนาโหว่ (บ้านนาโหว่ใหม่) ประกอบด้วย 2 โฉมที่ดิน เลขที่ 12607 เลขที่ดิน 49 ออกเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2514 เนื้อที่ประมาณ 4-2-03.3 ไร่ แบ่งออกออกเป็น 2.1 โฉมที่ดิน เลขที่ 44992 เลขที่ดิน 187 2.2 โฉมที่ดิน เลขที่ 44993 เลขที่ดิน 188 เลขที่ดิน 189 เลขที่ดิน 189 2.4 โฉมที่ดิน เลขที่ 44995 เลขที่ดิน 190 2.5 โฉมที่ดิน เลขที่ 44996 เลขที่ดิน 191 และ 2.6 โฉมที่ดิน เลขที่ 12607 เลขที่ดิน 49 (ที่เหลืออยู่)							สภาพพื้นที่มีลักษณะเป็นที่ค่อนข้างราบถึง ลาดเล็กน้อย ความลาดชัน 2-4 เปอร์เซ็นต์ เป็นชุด ดินไม้ขาว เกิดจากสัณหาเก่า ซึ่งอยู่ นานกับสัณหาปัจจุบัน เป็นดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินทรายปนดินร่วนถึงดินทราย ปี พ.ศ. 2493, 2510 และ 2519 พื้นที่ ที่แปลงที่ดินมีการทำประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ มะพร้าว คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้ง 3 ช่วงปี สำหรับปี พ.ศ. 2538, 2545 และ 2552 พื้นที่ ที่แปลงที่ดินมีการทำประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ หมู่บ้านชาวไทย และหมู่บ้านชาวประมาณ ร้อยละ 70 และชาวไทยประมาณร้อยละ 30 คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้ง 3 ช่วงปี
	A405: มะพร้าว เนื้อที่ประมาณ 4-2-03.3 ไร่ (ร้อยละ 100)	A405: มะพร้าว เนื้อที่ประมาณ 4-2-03.3 ไร่ (ร้อยละ 100)	A405: มะพร้าว เนื้อที่ประมาณ 4-2-03.3 ไร่ (ร้อยละ 100)	U2: หมู่บ้านชาวไทย เนื้อที่ประมาณ 2-1-37.4 ไร่ (ร้อยละ 51.98) U2: หมู่บ้านชาวเลประมาณ ร้อยละ 70 และชาวไทย ประมาณร้อยละ 30 เนื้อที่ประมาณ 2-0-65.9 ไร่ (ร้อยละ 48.02)	U2: หมู่บ้านชาวไทย เนื้อที่ประมาณ 2-1-37.4 ไร่ (ร้อยละ 51.98) U2: หมู่บ้านชาวเลประมาณ ร้อยละ 70 และชาวไทย ประมาณร้อยละ 30 เนื้อที่ประมาณ 2-0-65.9 ไร่ (ร้อยละ 48.02)	U2: หมู่บ้านชาวไทย เนื้อที่ประมาณ 2-1-37.4 ไร่ (ร้อยละ 51.98) U2: หมู่บ้านชาวเลประมาณ ร้อยละ 70 และชาวไทย ประมาณร้อยละ 30 เนื้อที่ประมาณ 2-0-65.9 ไร่ (ร้อยละ 48.02)	

ภาพที่ 2

- สภาพพื้นที่มีลักษณะเป็นที่ค่อนข้างราบถึงลาดเล็กน้อย ความลาดชัน 2-4 เปอร์เซ็นต์ เป็นชุดดินไม้ขาว เกิดจากสัณหาเก่า ซึ่งอยู่ชานานกับสัณหาปัจจุบัน เป็นดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินทรายปนดินร่วนถึงดินทราย
- ปี พ.ศ. 2493 , 2510 และ 2519 พื้นที่ที่แปลงที่ดินมีการทำประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ มะพร้าว คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้ง 3 ช่วงปี
- สำหรับปี พ.ศ. 2538 , 2545 และ 2552 พื้นที่ที่แปลงที่ดินมีการทำประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ หมู่บ้านชาวไทย และหมู่บ้านชาวเลประมาณร้อยละ 70 และชาวไทยประมาณร้อยละ 30 คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้ง 3 ช่วงปี

ตารางที่ 1 (ต่อ)

พื้นที่	พ.ศ. 2493	พ.ศ. 2510	พ.ศ. 2519	พ.ศ. 2538	พ.ศ.-2545	พ.ศ. 2552	สรุป
หมาย 46241 2658 หมู่.ชาวล บ้านนาไผ่ (บ้านนาไผ่) ประกอบด้วย 3 โฉมที่ดิน เลขที่ 7957 เลขที่ดิน 50 (141) อดี้อื่นที่ 14 ทัยยอม 2508 เนื้อที่ประมาณ 4-1-57.4 ไร่ แบ่งแยกออกเป็น 3.1 โฉมที่ดิน เลขที่ 92819 เลขที่ดิน 118 3.2 โฉมที่ดิน เลขที่ 92820 เลขที่ดิน 119 3.3 โฉมที่ดิน เลขที่ 92821 เลขที่ดิน 120 3.4 โฉมที่ดิน เลขที่ 92822 เลขที่ดิน 121 3.5 โฉมที่ดิน เลขที่ 92823 เลขที่ดิน 122 และ 3.6 โฉมที่ดิน เลขที่ 7957 เลขที่ดิน 50 (141) ที่เหลืออยู่							สภาพพื้นที่มีลักษณะเป็นที่ค่อนข้างราบถึงลูกคลื่นลอนลาด ความลาดชัน 2-4 เปอร์เซ็นต์ เป็นชุดดินไม้ขาว เกิดจากสัณหภาคเก่า ซึ่งอยู่ นานกับสัณหภาคปัจจุบัน เป็นดินสีนาก เนื้อดินเป็นดินทรายปนดินร่วนถึงดินทราย ปี พ.ศ. 2493 พื้นที่ทั้งแปลงที่ดินมีการทำ ประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ มะพร้าว คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนปี พ.ศ. 2510, 2519, 2538 และ 2545 พื้นที่ทั้งแปลงที่ดินมีการทำประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ มะพร้าว และหมู่บ้านชาวไทย คิดเป็น ร้อยละ 100 ทั้ง 4 ช่วงปี สำหรับปี พ.ศ. 2552 พื้นที่ทั้งแปลงที่ดินมี การทำประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ ไม้ผลผสม หมู่บ้านชาวไทย และหมู่บ้านชาวประมาณ ร้อยละ 70 และชาวไทยประมาณร้อยละ 30 คิดเป็นร้อยละ 100
	A405: มะพร้าว เนื้อที่ประมาณ 4-1-57.4 ไร่ (ร้อยละ 100)	U2*: หมู่บ้านชาวไทย เนื้อที่ประมาณ 0-0-93.8 ไร่ (ร้อยละ 5.34) A405: มะพร้าว เนื้อที่ประมาณ 4-0-63.6 ไร่ (ร้อยละ 94.66)	U2*: หมู่บ้านชาวไทย เนื้อที่ประมาณ 0-0-93.8 ไร่ (ร้อยละ 5.34) A405: มะพร้าว เนื้อที่ประมาณ 4-0-63.6 ไร่ (ร้อยละ 94.66)	U2*: หมู่บ้านชาวไทย เนื้อที่ประมาณ 0-3-56.8 ไร่ (ร้อยละ 20.30) A405: มะพร้าว เนื้อที่ประมาณ 3-2-00.6 ไร่ (ร้อยละ 79.70)	U2*: หมู่บ้านชาวไทย เนื้อที่ประมาณ 0-3-56.8 ไร่ (ร้อยละ 20.30) A405: มะพร้าว เนื้อที่ประมาณ 3-2-00.6 ไร่ (ร้อยละ 79.70)	U2*: หมู่บ้านชาวไทย เนื้อที่ประมาณ 0-3-56.8 ไร่ (ร้อยละ 20.30) U2: หมู่บ้านชาวประมาณ ร้อยละ 70 และชาวไทย ประมาณร้อยละ 30 เนื้อที่ประมาณ 0-1-59.0 ไร่ (ร้อยละ 9.05) A401: ไม้ผลผสม เนื้อที่ประมาณ 3-0-41.6 ไร่ (ร้อยละ 70.65)	

ภาพที่ 3

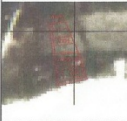
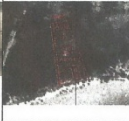

- สภาพพื้นที่มีลักษณะเป็นที่ค่อนข้างราบถึงลูกคลื่นลอนลาด ความลาดชัน 2-4 เปอร์เซ็นต์ เป็นชุดดินไม้ขาว เกิดจากสัณหภาคเก่า ซึ่งอยู่ชานานกับสัณหภาคปัจจุบัน เป็นดินสีนากเนื้อดินเป็นดินทรายปนดินร่วนถึงดินทราย

- ปี พ.ศ. 2493 พื้นที่ทั้งแปลงที่ดินมีการทำประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ มะพร้าวขึ้นปกคลุมหมู่บ้านชาวนาดำและมะพร้าว คิดเป็นร้อยละ 100

-ส่วนปี พ.ศ. 2510 , 2519 , 2538 และ 2545 พื้นที่ทั้งแปลงที่ดินมีการทำประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ มะพร้าวและหมู่บ้านชาวไทย คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้ง 4 ช่วงปี

-สำหรับปี พ.ศ. 2552 พื้นที่ทั้งแปลงที่ดินมีการทำประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ ไม้ผลผสม หมู่บ้านชาวไทย และหมู่บ้านชาวเลประมาณ ร้อยละ 70 และชาวไทยประมาณร้อยละ 30 คิดเป็นร้อยละ 100

ตารางที่ 1 (ต่อ)

พื้นที่	พ.ศ. 2493	พ.ศ. 2510	พ.ศ. 2519	พ.ศ. 2538	พ.ศ. 2545	พ.ศ. 2552	สรุป
<p>ตาราง 46241</p> <p>2638 หมู่บ้านชาวลานนา</p> <p>บ้านนาไร่</p> <p>ประกอบด้วย 4 โฉนดที่ดิน จำนวน 6 แปลง เนื้อที่ประมาณ 5-290.6 ไร่</p> <p>แบ่งแยกออกเป็น 4.1 โฉนดที่ดิน เลขที่ 12610 เลขที่ 1 4.2 โฉนดที่ดิน เลขที่ 12611 เลขที่ 2 ออกเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2514</p> <p>4.3 โฉนดที่ดิน เลขที่ 12612 เลขที่ 3 4.4 โฉนดที่ดิน เลขที่ 12613 เลขที่ 4 4.5 โฉนดที่ดิน เลขที่ 12614 เลขที่ 5 และ 4.6 โฉนดที่ดิน เลขที่ 12615 เลขที่ 6 ออกเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2514</p>							<p>สภาพพื้นที่มีลักษณะเป็นที่ค่อนข้างราบถึงลูกคลื่นลอนลาด ความลาดชัน 2-4 เปอร์เซ็นต์ เป็นชุดดินไม่ขาว เกิดจากสัณหาคำเก่า ซึ่งอยู่ขนานกับสันหาคำปัจจุบัน เป็นดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินทรายปนดินร่วนถึงดินทราย ปี พ.ศ. 2493 พื้นที่ทั้งแปลงที่ดินมีการทำประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ มะพร้าวขึ้นปกคลุมหมู่บ้านชาวลานนา และมะพร้าว คิดเป็นร้อยละ 100</p> <p>สำหรับปี พ.ศ. 2510 และ 2519 พื้นที่ส่วนใหญ่มีการทำประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ หมู่บ้านชาวลานนาประมาณร้อยละ 70 และชาวไทยประมาณร้อยละ 30 ปกคลุมในสวนมะพร้าว นาข้าว และมะพร้าว คิดเป็นร้อยละ 84.91 และ 61.13 ตามลำดับ</p> <p>สำหรับปี พ.ศ. 2538, 2545 และ 2552 พื้นที่ทั้งแปลงที่ดินมีการทำประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ หมู่บ้านชาวลานนาประมาณร้อยละ 70 และชาวไทยประมาณร้อยละ 30 และสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ลูกกุ้ง) คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้ง 3 ช่วงปี</p>
<p>A101: นาข้าว เนื้อที่ประมาณ 2-1-94.7 ไร่ (ร้อยละ 43.43)</p> <p>A405: มะพร้าว เนื้อที่ประมาณ 0-0-33.1 ไร่ (ร้อยละ 1.44)</p> <p>A405-U2: มะพร้าวขึ้นปกคลุมหมู่บ้านชาวลานนา เนื้อที่ประมาณ 3-0-62.8 ไร่ (ร้อยละ 55.13)</p>	<p>A100: นาข้าว เนื้อที่ประมาณ 0-3-45.6 ไร่ (ร้อยละ 15.09)</p> <p>A101: นาข้าว เนื้อที่ประมาณ 1-2-45.0 ไร่ (ร้อยละ 28.16)</p> <p>A405: มะพร้าว เนื้อที่ประมาณ 0-0-33.1 ไร่ (ร้อยละ 1.44)</p> <p>A405-U2: มะพร้าวขึ้นปกคลุมหมู่บ้านชาวลานนา เนื้อที่ประมาณ 3-0-66.9 ไร่ (ร้อยละ 55.31)</p>	<p>U2-A405: หมู่บ้านชาวลานนาประมาณร้อยละ 70 และชาวไทยประมาณร้อยละ 30 ปกคลุมในสวนมะพร้าว เนื้อที่ประมาณ 3-1-66.9 ไร่ (ร้อยละ 59.68)</p> <p>A100: นาข้าว เนื้อที่ประมาณ 2-0-90.4 ไร่ (ร้อยละ 38.87)</p> <p>A405: มะพร้าว เนื้อที่ประมาณ 0-0-33.3 ไร่ (ร้อยละ 1.45)</p>	<p>U2: หมู่บ้านชาวลานนาประมาณร้อยละ 70 และชาวไทยประมาณร้อยละ 30 เนื้อที่ประมาณ 2-3-67.5 ไร่ (ร้อยละ 50.97)</p> <p>A9: สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ลูกกุ้ง) เนื้อที่ประมาณ 2-3-23.1 ไร่ (ร้อยละ 49.03)</p>	<p>U2: หมู่บ้านชาวลานนาประมาณร้อยละ 70 และชาวไทยประมาณร้อยละ 30 เนื้อที่ประมาณ 2-3-67.5 ไร่ (ร้อยละ 50.97)</p> <p>A9: สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ลูกกุ้ง) เนื้อที่ประมาณ 2-3-23.1 ไร่ (ร้อยละ 49.03)</p>	<p>U2: หมู่บ้านชาวลานนาประมาณร้อยละ 70 และชาวไทยประมาณร้อยละ 30 เนื้อที่ประมาณ 2-3-67.5 ไร่ (ร้อยละ 50.97)</p> <p>A9: สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ลูกกุ้ง) เนื้อที่ประมาณ 2-3-23.1 ไร่ (ร้อยละ 49.03)</p>		

ภาพที่ 4

- สภาพพื้นที่มีลักษณะเป็นที่ค่อนข้างราบถึงลูกคลื่นลอนลาด ความลาดชัน 2-4 เปอร์เซ็นต์ เป็นชุดดินไม่ขาว เกิดจากสัณหาคำเก่า ซึ่งอยู่ขนานกับสันหาคำปัจจุบัน เป็นดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินทรายปนดินร่วนถึงดินทราย

- ปี พ.ศ. 2493 พื้นที่ทั้งแปลงที่ดินมีการทำประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ มะพร้าวขึ้นปกคลุมหมู่บ้านชาวลานนาและมะพร้าว คิดเป็นร้อยละ 100

- ส่วนปี พ.ศ. 2510 และ 2519 พื้นที่ส่วนใหญ่มีการทำประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ มะพร้าวขึ้นปกคลุมหมู่บ้านชาวลานนา, หมู่บ้านชาวลานนาประมาณร้อยละ 70 และชาวไทยประมาณร้อยละ 30 ปกคลุมในสวนมะพร้าว, นาข้าวและมะพร้าว คิดเป็นร้อยละ 84.91 และ 61.13 ตามลำดับ

- สำหรับปี พ.ศ. 2538, 2545 และ 2552 พื้นที่ทั้งแปลงที่ดินมีการทำประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ หมู่บ้านชาวลานนาประมาณร้อยละ 70 และชาวไทยประมาณร้อยละ 30 และสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ลูกกุ้ง) คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้ง 3 ช่วงปี

ตารางที่ 1 (ต่อ)

พื้นที่	พ.ศ. 2493	พ.ศ. 2510	พ.ศ. 2519	พ.ศ. 2538	พ.ศ. 2545	พ.ศ. 2552	สรุป
<p>พิกัด 46241 2658 หมู่บ้านชาว บ้านนาไผ่ (บ้านนาไผ่ใหม่) ประจวบคีรีขันธ์ 5 โฉมที่ดิน เลขที่ 12608 เลขที่ดิน 7 ออกเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2514 เนื้อที่ประมาณ 2-0-37 ไร่</p>							<p>สภาพพื้นที่มีลักษณะเป็นที่ค่อนข้างราบถึงลูกคลื่นลอนลาด ความลาดชัน 2-4 เปอร์เซ็นต์ เป็นชุดดินไม่ขาว เกิดจากสัณหาตึกเก่า ซึ่งอยู่ขนานกับสันทรายเป็นดินร่วนปนดินเหนียวมาก เมื่อดินเป็นดินทรายปนดินร่วนถึงดินทราย ปี พ.ศ. 2493 พื้นที่แปลงที่ดินมีการทำประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ นาข้าว และมะพร้าวขึ้นปกคลุมหมู่บ้านชาวเล คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนปี พ.ศ. 2510 และ 2519 พื้นที่ส่วนใหญ่มีการทำประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ นาข้าว และมะพร้าวขึ้นปกคลุมหมู่บ้านชาวเล และหมู่บ้านชาวเลประมาณร้อยละ 70 และชาวไทยประมาณร้อยละ 30 ปลูกอยู่ในสวนมะพร้าว คิดเป็นร้อยละ 87.45 และ 66.80 ตามลำดับ สำหรับปี พ.ศ. 2538, 2545 และ 2552 พื้นที่แปลงที่ดินมีการทำประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ หมู่บ้านชาวเลประมาณร้อยละ 70 และชาวไทยประมาณร้อยละ 30 คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้ง 3 ช่วงปี</p>
<p>A101: นาข้าว เนื้อที่ประมาณ 1-0-75.6 ไร่ (ร้อยละ 56.82) A405-U2: มะพร้าวขึ้นปกคลุม หมู่บ้านชาวเล เนื้อที่ประมาณ 0-3-61.4 ไร่ (ร้อยละ 43.18)</p>	<p>A100: นาข้าว เนื้อที่ประมาณ 0-1-05.1 ไร่ (ร้อยละ 12.55) A101: นาข้าว เนื้อที่ประมาณ 0-3-70.5 ไร่ (ร้อยละ 44.27) A405-U2: มะพร้าวขึ้นปกคลุม หมู่บ้านชาวเล เนื้อที่ประมาณ 0-3-61.4 ไร่ (ร้อยละ 43.18)</p>	<p>U2-A405: หมู่บ้านชาวเล ประมาณร้อยละ 70 และชาวไทย ประมาณร้อยละ 30 ปลูก อยู่ในสวนมะพร้าว เนื้อที่ประมาณ 1-1-59.1 ไร่ (ร้อยละ 66.80) A100: นาข้าว เนื้อที่ประมาณ 0-2-77.9 ไร่ (ร้อยละ 33.20)</p>	<p>U2: หมู่บ้านชาวเลประมาณ ร้อยละ 70 และชาวไทย ประมาณร้อยละ 30 เนื้อที่ประมาณ 2-0-37 ไร่ (ร้อยละ 100)</p>	<p>U2: หมู่บ้านชาวเลประมาณ ร้อยละ 70 และชาวไทย ประมาณร้อยละ 30 เนื้อที่ประมาณ 2-0-37 ไร่ (ร้อยละ 100)</p>	<p>U2: หมู่บ้านชาวเลประมาณ ร้อยละ 70 และชาวไทย ประมาณร้อยละ 30 เนื้อที่ประมาณ 2-0-37 ไร่ (ร้อยละ 100)</p>	<p>U2: หมู่บ้านชาวเลประมาณ ร้อยละ 70 และชาวไทย ประมาณร้อยละ 30 เนื้อที่ประมาณ 2-0-37 ไร่ (ร้อยละ 100)</p>	

ภาพที่ 5

- สภาพพื้นที่มีลักษณะเป็นที่ค่อนข้างราบถึงลูกคลื่นลอนลาด ความลาดชัน 2-4 เปอร์เซ็นต์ เป็นชุดดินไม่ขาว เกิดจากสัณหาตึกเก่า ซึ่งอยู่ขนานกับสันทรายเป็นดินร่วนปนดินเหนียวมากเนื้อดินเป็นดินทรายปนดินร่วนถึงดินทราย

- ปี พ.ศ. 2493 พื้นที่ทั้งแปลงที่ดินมีการทำประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ มะพร้าวขึ้นปกคลุมหมู่บ้านชาวเล นาข้าวและมะพร้าว คิดเป็นร้อยละ 100

- ส่วนปี พ.ศ. 2510 และ 2519 พื้นที่ส่วนใหญ่มีการทำประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ มะพร้าวขึ้นปกคลุมหมู่บ้านชาวเล, หมู่บ้านชาวเลประมาณร้อยละ 70 และชาวไทยประมาณร้อยละ 30 ปลูกอยู่ในสวนมะพร้าว, นาข้าวและมะพร้าว คิดเป็นร้อยละ 87.45 และ 66.80 ตามลำดับ

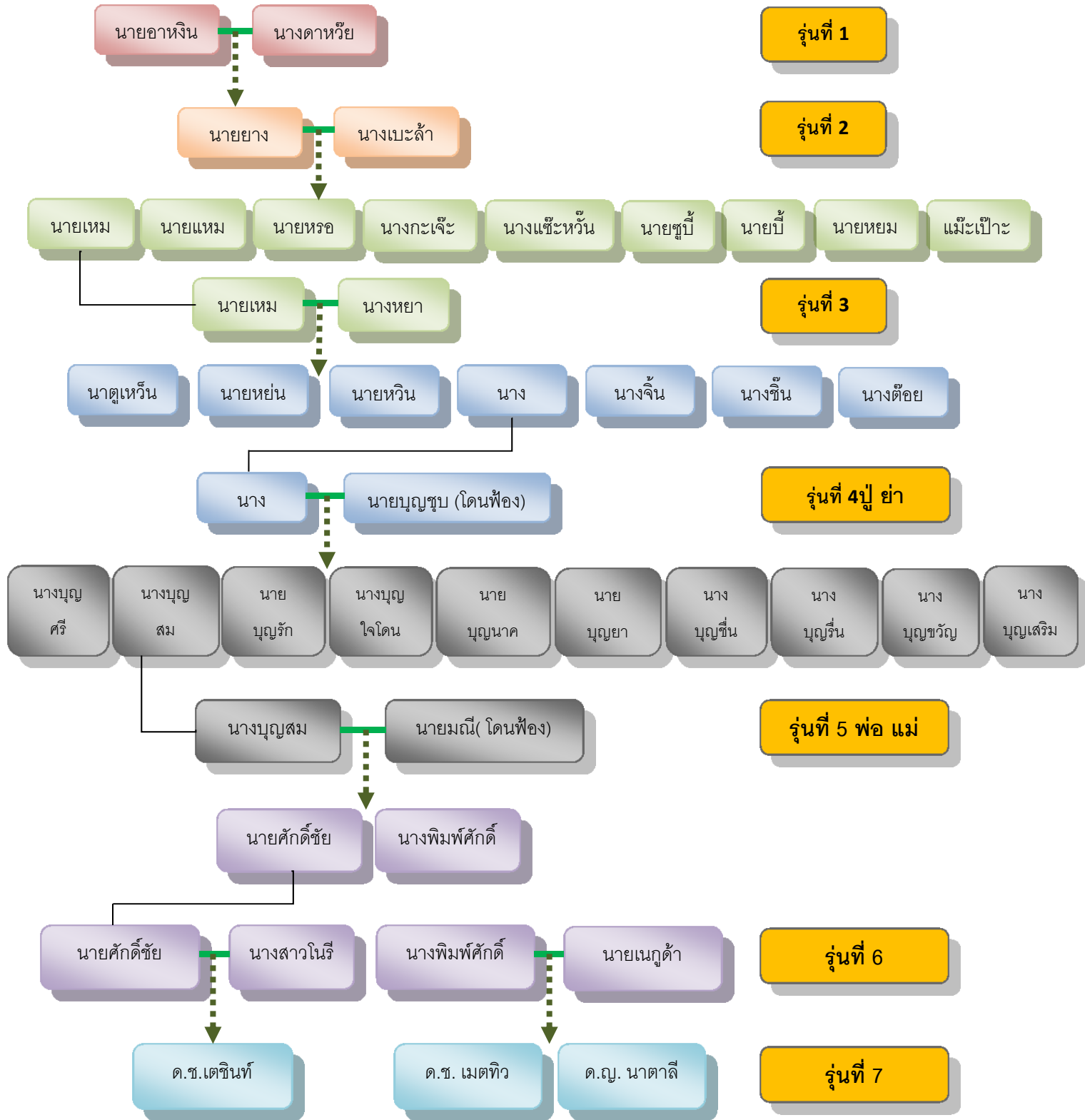
- สำหรับปี พ.ศ. 2538, 2545 และ 2552 พื้นที่ทั้งแปลงที่ดินมีการทำประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ หมู่บ้านชาวเลประมาณร้อยละ 70 และชาวไทยประมาณร้อยละ 30 และสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ลูกกุ้ง) คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้ง 3 ช่วงปี

ผลสรุปจากการอ่านแปลภาพถ่ายทางอากาศ

1. การอ่านแปลภาพถ่ายทางอากาศดังกล่าวรวมพื้นที่ตามเลขโฉนดหลัก 5 แปลง แต่แยกย่อยเป็นโฉนดที่ดินจากการเปลี่ยนมือรวมเป็น 21 แปลงย่อย

2. ในพื้นที่ดังกล่าวมีการมีการทำประโยชน์ที่ดินตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ. 2493 (จากภาพถ่ายทางอากาศปีที่ได้เก่าที่สุด) มีต้นมะพร้าว หมู่บ้านชาวเล และนาดำ หลังจากนั้นในปี พ.ศ.2510 และ 2519 เริ่มมีบ้านคนไทยประมาณร้อยละ 30 ในพื้นที่ หลังจากนั้นในปี พ.ศ.2538, 2545 และ 2552 สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินมีการเปลี่ยนแปลง คือ พื้นที่นาดำหายไป แต่มีพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ลูกกุ้ง) แทน โดยที่ประมาณการอยู่อาศัยจะเป็นหมู่บ้านชาวเลร้อยละ 70 และชาวไทยประมาณร้อยละ 30

การสืบค้นข้อมูลในพื้นที่ : สาแหรกตระกูล/ฝั่งตระกูลชาวเลที่อยู่หน้าหาดราไวย์(ตัวอย่าง)

จากการเก็บข้อมูลพื้นที่ของทีมิวิจัยเพื่อจัดทำผังตระกูลในช่วงการทำวิจัยเป็นงานที่ยากมาก เนื่องจากอยู่ในช่วงการฟ้องร้องคดีที่เพิ่มมากขึ้น จึงต้องทำความเข้าใจกับผู้ให้ข้อมูลและต้องเก็บข้อมูลไว้เป็นอย่างดี สำหรับผังตระกูลที่ยกมาประกอบงานวิจัยชิ้นนี้ (1 ตระกูล) ได้รับการอนุญาตจากผู้ที่เกี่ยวข้องแล้ว เนื่องจากในตระกูลดังกล่าวในปัจจุบันถูกฟ้องคดีอยู่แล้วตั้งแต่บุคคลในรุ่นที่ 4 (คดียังไม่สิ้นสุด) ผลการเก็บข้อมูล พบว่า ในพื้นที่ชุมชนชาวเลราไวมีตระกูลชาวเลดั้งเดิมในพื้นที่รวม 14 ตระกูล ประกอบด้วย หาดวารี ดำรงเกษตร บางจาก หลักเกาะ เบ็ดราว ทะเลเล็ก รักนาวา ชาน้ำ ช้างน้ำ ประมงกิจ รักปะการัง เกาะงาม เกาะลอย และกล้าทะเล ซึ่งจะเห็นได้ว่าจากนามสกุลดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับลักษณะพื้นที่อยู่อาศัยและอาชีพของชาวเลอย่างชัดเจนตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นที่มาบนข้อสันนิษฐานตามข้อมูลถึงการอยู่อาศัยดั้งเดิมในพื้นที่หาดราไวซ์ของชาวเลซึ่งจะใช้ประกอบข้อมูลอื่นๆต่อไป อาทิ กลุ่มที่ทำอาชีพประมงดั้งเดิมก็จะเป็นนามสกุลเบ็ดราว และอื่นๆ กลุ่มที่เคยทำนาทำไร่ก็มีนามสกุลดำรงเกษตร กลุ่มที่แสดงให้เห็นถึงพื้นที่อยู่อาศัยดั้งเดิมก็เป็นตระกูลบางจาก (คนเก่าแก่เล่าว่าเดิมเป็นตระกูล “บ้านจาก” แต่ได้เพี้ยนมาเป็น “บางจาก”ในปัจจุบัน)

สำหรับการจัดทำสาแหรกตระกูลตามผังตระกูลข้างต้น มีความสำคัญต่อการตรวจสอบและยืนยันการอยู่อาศัยในพื้นที่ของชุมชนชาวเลราไวซ์ ในเบื้องต้นมีผลต่อการประกอบการพิจารณาเพิกถอนเอกสารสิทธิในพื้นที่ที่ชาวเลอาศัยอยู่บางส่วน ซึ่งใช้ประกอบกับเอกสารที่หน่วยงานตรวจสอบพื้นที่ และในระยะต่อไปเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการฟ้องศาลปกครอง (หลังจากสรุปและเขียนงานวิจัยนี้ตามเวลาที่กำหนดทางทีมิวิจัยยังทำการตรวจสอบข้อมูลผังตระกูลอย่างต่อเนื่อง)

การอ่านผังตระกูลเพื่อวิเคราะห์ระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่ ตามการแนะนำและร่วมปรึกษาหารือกับนักวิชาการ ที่ปรึกษา และอาจารย์ที่ช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย จะนับเวลาและระยะห่างจากรุ่นต่อรุ่นโยการแบ่งระยะช่วงละ 30 ปี ซึ่งหากวิเคราะห์ตามผังสาแหรกตระกูลตามด้านบนสามารถคำนวณได้ว่า ชาวเลราไวซ์อยู่อาศัยในพื้นที่ดังกล่าวมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2378 ข้อมูลโดยสรุป (รุ่นปัจจุบันใช้นามแฝง) หากนับมาตั้งแต่รุ่นแรก คือ นายอาหิงกับนางดาห้วย เป็นรุ่นที่ 1 นับต่อมารุ่นลูกอีก 30 ปีก็จะเป็นรุ่นที่ 2 คือนายยางกับนางเบ๊ะลำ ซึ่งจะเข้าสู่ช่วงปี พ.ศ.2418 ต่อมาจะเป็นนายเหมกับนางหย่า เป็นรุ่นที่ 3 จะอยู่ในช่วงปี พ.ศ.2448 ต่อมาจะเป็นรุ่นที่ 4 จะเป็นนายบุญชูกับนางปราณี จะอยู่ในช่วงปี พ.ศ.2478 ที่ยังมีผู้สูงอายุอยู่ในปัจจุบันและให้ข้อมูลกับทีมิวิจัยได้ (ตามผังสาแหรกตระกูล คือนายหวิน โดยมีบุตรประชาชนตั้งแต่ปี พ.ศ.ตรงตามรุ่นนี้) สำหรับนายบุญชูถูกฟ้องดำเนินคดีแต่ไม่สามารถไปศาล

ได้แล้ว ในรุ่นถัดมาเป็น**รุ่นที่ 5** มีนายมณีกับนางบุญสม ซึ่งจะอยู่ในช่วงปี พ.ศ.2508 สำหรับนายมณี (เสียชีวิตแล้ว) ถูกฟ้องร้องขับไล่โดยที่ลูกหลานในครอบครัวต้องรับช่วงปัญหาต่อมา รุ่นถัดมาจะเป็น**รุ่นที่ 6** มีนายศักดิ์ชัยและนางโนรี จะอยู่ในช่วงปี พ.ศ.2538 และ**รุ่นที่ 7**จะมี ดช.เตชินท์ ในรุ่นปัจจุบัน

การศึกษาดังกล่าวได้ทำการศึกษาครบทุกตระกูลและได้มีการนำมาเชื่อมโยงกันจนได้ข้อมูลถึงบรรพบุรุษใน**รุ่นที่ 1**ซึ่งการนำเสนอผลในการวิจัยในครั้งนี้ได้เลือกเป็นรายการที่ 1 ตระกูลเนื่องจากมีผลต่อข้อมูลในการต่อสู้คดีและบนพื้นฐานที่ทีมวิจัยและทีมพัฒนาต้องขออนุญาตในการนำเสนอข้อมูลก่อนนำมาเรียบเรียงได้

บทที่ 4

วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลราไว

กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลราไว: วิถีชีวิตวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงตามการพัฒนา

สำหรับวิถีชีวิตความเป็นอยู่และการดำรงชีพของชาวเลราไว อาจจะดูแตกต่างกันบ้าง โดยถ้าวัดจากฐานะความเป็นอยู่ก็จะเห็นได้ว่ากลุ่มอุรักลาไวยจะมีฐานะค่อนข้างดีกว่ากลุ่มมอแกนอยู่บ้าง เช่น เป็นเจ้าของเรือมีลูกน้องในเรือ มีรถยนต์บ้าง ส่วนกลุ่มพี่น้องมอแกนจะมีเรือเล็กทำมาหากินในครอบครัว แต่ชาวเลทั้ง 2 กลุ่มก็มีการแบ่งปัน เอื้อเฟื้อกันมาโดยตลอด ซึ่งในที่สุดก็เป็นเครือข่ายกันโดยปริยายผ่านการแต่งงานข้ามกลุ่มดังที่กล่าวมาแล้ว ความแตกต่างอีกอย่างหนึ่งที่สามารถสังเกตเห็นได้คือเรื่องของที่อยู่อาศัย ในส่วนของกลุ่มอุรักลาไวยจะดูมีบ้านที่มั่นคงแข็งแรงกว่ากลุ่มมอแกนที่มีบ้านค่อนข้างที่จะต้องซ่อมแซมอยู่โดยตลอด แม้ว่าปัจจุบันจะเริ่มมีพัฒนาการในระดับที่ใกล้เคียงกันอยู่บ้าง แต่การดำรงชีวิตก็มีการพึ่งพากันทั้ง 2 จนถึงปัจจุบัน

ในด้านพิธีกรรม ความเชื่อและวัฒนธรรม พื้นที่ชุมชนชาวเลบ้านราไวจะมีกลุ่มชาวเล 2 กลุ่ม คือ มอแกน และอุรักลาไวย ปัจจุบันชาวเลในราไวทั้ง 2 กลุ่มจะจำแนกได้บางส่วนหากคนนอก (ทั่วไป) ได้มีการติดต่อหรือคลุกคลีกัน เนื่องจากเป็นพื้นที่ชุมชนที่ถูกบีบอัดให้อยู่ในพื้นที่แคบซึ่งบางส่วนจะมีการแต่งงานข้ามกลุ่มเป็นครอบครัวเดียวกันโดยปริยาย แต่ถ้าเป็นชาวเลด้วยกันจะแยกได้โดยอัตโนมัติ และสำหรับชุมชนชาวเลราไวจะมีจุดหมายด้านพื้นที่ที่สำคัญคือการเรียกกลุ่มบ้านหรือหย่อมบ้านที่แบ่งโซนเป็นบ้านตก บ้านออก บ้านบน และบ้านกลาง ซึ่งโดยส่วนใหญ่กลุ่มมอแกนส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่บริเวณโซนบ้านตก ความเป็นกลุ่มดังกล่าวงานวิจัยนี้จึงได้จัดแบ่งบทบาทของทีมตามที่กล่าวถึงแล้วในบทที่ 2 ในส่วนของวิถีชีวิตและวัฒนธรรมจะมีความแตกต่างกันบ้างบางส่วนแต่ไม่มากนัก เช่นในช่วงพิธีกรรมของกลุ่มมอแกน คือ “พิธีหล่อโบบง” ที่จะมีในช่วงเดียวกันกับพิธีกรรมทำความสะอาดป่าช้า/สุสานหรือไหว้บรรพบุรุษ (ในช่วง 14 – 15 ค่ำ เดือน 5) แต่เมื่อเสร็จแล้วชาวเลทั้ง 2 กลุ่มก็จะอยู่ไปร่วมในพิธีกรรมเดียวกันที่ป่าช้า ส่วนพิธีกรรมอื่นๆ จะทำร่วมกันทั้งหมด

ความเป็นตัวตน (อัตลักษณ์) ของกลุ่มชาวเล จะมีเอกลักษณ์เฉพาะเช่นชนเผ่าอื่นๆ อาทิ ผู้ชายจะตัวดำ ผมหยิก ร่างกายบึกบึน พุดเสียงดัง (2 ลักษณะข้างหลังชาวเลปัจจุบัน เล่าว่าเนื่องจากอยู่กับทะเลและเครื่องยนต์เรือ ต้องดำน้ำการสื่อสารจึงต้องพุดเสียงดัง ชัดเจน และใช้ภาษาของ

ตนเอง ในช่วงที่ออกทำงานในทะเลในอดีตก็ไม่ค่อยใส่เสื้อ เป็นต้น) สำหรับกลุ่มชาวเลราไวผู้หญิง (โดยส่วนมากจะอยู่บ้านเลี้ยงลูก ทำงานบ้าน สามได้ปลามาก็จะทำหน้าที่ขายและเก็บเงินเองทั้งหมด ทำให้ผู้ชายชาวเลจะไม่ค่อยมีปัญหาในครอบครัวตั้งแต่ในอดีต การแต่งกายในอดีตก็จะนุ่งผ้าถุงกระโจมอก ใส่เสื้อบางเวลาหากออกไปภายนอกชุมชน ปัจจุบันก็จะแต่งกายแบบคนทั่วไป แต่จะเห็นได้ว่ายังสวมผ้าถุงเป็นส่วนมาก)

วิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลง : จากการใช้กฎหมายและแผนการพัฒนาประเทศในระดับนโยบาย

พื้นฐานคนเก่าแก่ดั้งเดิม (โดยเฉพาะคนจีนและมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต) ได้ยอมรับการมีอยู่จริงของชุมชนชาวเลราไว (และชุมชนชาวเลอีก 4 ชุมชนในภูเก็ต) แต่บนพื้นฐานของกฎหมายที่ดินและนโยบายการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนากลายเป็นสิ่งที่บีบขับคนตัวเล็กตัวน้อยออกจากพื้นที่โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยังดำรงอยู่ในวิถีชีวิตเดิมพอสมควร อย่างกรณีชาวเลราไวที่ดำรงชีพอยู่ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ตั้งแต่ในอดีตกว่า 300 ปี ที่ได้รับผลกระทบจากการออกกฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน โดยเบื้องต้นคือการประกาศใช้ประมวลกฎหมาย (พระราชบัญญัติที่ดิน พ.ศ.2497) ซึ่งอยู่ในช่วงที่เอกชนอ้างเรื่องเอกสารสิทธิ ส.ค.1 ที่ดินดังกล่าว (ปี พ.ศ.2498) และนโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขนาดใหญ่กว่า 58 ปี จะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่างๆ ดังนี้

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1(2504 - 2509)และแผนพัฒนาฉบับที่ 2 (2510 -2514)

การวางแผนพัฒนาในช่วงนี้ใช้แม่แบบการพัฒนาจากสังคมทุนนิยมตะวันตกที่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลผลิตและการขยายอัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ สนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เน้นการทดแทนการนำเข้าจากต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ

นโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับนี้ถูกกำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศจากธนาคารโลก จึงมีการให้ความสำคัญกับเรื่องเศรษฐกิจมากกว่าเรื่องสังคม โดยมีการเน้นการเพิ่มรายได้ประชาชาติ ผู้มีอำนาจในคณะรัฐบาลได้พยายามสร้างเสถียรภาพทางสังคมและเร่งอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยผ่านการลงทุนและความช่วยเหลือทางการเงินและวิชาการจากต่างประเทศ รัฐสร้างบริการโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน เขื่อน เพื่อให้เกิดการเพิ่มผลผลิตและเพิ่มรายได้เฉลี่ยต่อหัว และสนับสนุนให้เกิดการพัฒนา

ทางเศรษฐกิจรวดเร็วขึ้น แต่ไม่มีแผนพัฒนาด้านวัฒนธรรมและสังคม ซึ่งการพัฒนาสังคมถูกมองในเชิงเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (2515 - 2519)

มีการเสนอกลวิธีใหม่ทางอุตสาหกรรมในการผลิตเพื่อส่งออกควบคู่ไปกับกลวิธีของการทดแทนการนำเข้าเพื่อส่งเสริมนโยบายทางเศรษฐกิจ รัฐบาลสนับสนุนให้มีการพัฒนาทุนภายในประเทศและมีการขยายตัวในการผลิตสินค้าด้านหัตถอุตสาหกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดภายในและตลาดต่างประเทศ และเริ่มมีการพูดถึงการวางแผนทางด้านสังคม โดยมีการกำหนดนโยบายด้านประชากรเป็นครั้งแรกและมีการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (2520 - 2524)

รัฐบาลมีนโยบายด้านเศรษฐกิจ โดยรักษากลวิธีการทดแทนการนำเข้าและส่งเสริมการส่งออก และมีการกำหนดนโยบายกับเมือง โดยมีการเสนอให้มีการพัฒนาเมืองรองในส่วนภูมิภาค เช่น ขอนแก่น นครราชสีมา อุบลราชธานี อุตรดิตถ์ หนองบัวลำภู พิษณุโลก เชียงใหม่ ภูเก็ต และสงขลา(หาดใหญ่) เพื่อเป็นการกระจายความเจริญออกจากกรุงเทพฯและปริมณฑล โดยได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากธนาคารโลก ส่วนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรและฟื้นฟูสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะในเขตชนบทพื้นที่ที่เป็นแหล่งน้ำ ป่าไม้ แหล่งแร่ แรงจัดการปฏิรูปที่ดิน จัดสรรแหล่งน้ำในประกาศอนุรักษ์ทะเลหลวง สำรวจและพัฒนาแหล่งพลังงานในอ่าวไทยและภาคใต้ฝั่งตะวันออก

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5(2525 - 2529)และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6(2530 - 2534)

รัฐบาลได้ดำเนินกลวิธีการทดแทนการนำเข้าและการส่งเสริมการส่งออก โดยมีนโยบายเมืองที่ธนาคารโลกยังให้การสนับสนุนการกระจายกิจกรรมอุตสาหกรรมและชุมชนสู่ภูมิภาคและมีนโยบายสิ่งแวดล้อมที่ยังคงดำเนินเรื่องการจัดการทรัพยากรและฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในเขตชนบทและเริ่มมีการกระจายการวางแผนลงสู่ระดับภูมิภาคและพื้นที่และในฉบับที่ 6 รัฐบาลยังคงมุ่งดำเนินนโยบายเดิมด้านเศรษฐกิจ เมืองและสิ่งแวดล้อม และมีการส่งเสริมการจัดโครงสร้างของเมืองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 –9(2534 - 2539), (2540 - 2544), (2545 - 2549)

มีการวางแนวทางการส่งเสริมภาคบริการให้เป็นไปตามทิศทางกระแสเศรษฐกิจโลก โดยการสนับสนุนให้กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางคมนาคมขนส่งทางอากาศ การเงิน การพาณิชย์ และการบริการด้านต่างๆ ส่วนบริเวณทลรอบนอกให้เป็นเขตรองรับอุตสาหกรรมที่ย้ายออกจากกรุงเทพมหานคร แนวทางนี้ได้สอดรับนโยบายใหม่ของเมืองที่สนับสนุนด้วยกลวิธีโครงข่ายภูมิภาคที่คาดว่าจะสามารถแก้ปัญหาการกระจายความเจริญสู่ชนบท นอกจากนี้ รัฐเริ่มมองเห็นความจำเป็นในการกำหนดแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาไว้ 3 ประการ คือ เน้นการให้เกิดความสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ด้านความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การกระจายรายได้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม และเน้นการกระจายรายได้และพัฒนาไปสู่ภูมิภาคและชนบทมีการใช้มาตรการทางด้านภาษี การกระจายการถือครองทรัพย์สินด้วยการเร่งรัดการปฏิรูปที่ดินการออกเอกสารสิทธิที่ดิน

ในฉบับที่ 8 มีการปรับแนวคิดการพัฒนาจากเดิมที่เน้นเศรษฐกิจมาเป็นการเน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาปรับเปลี่ยนให้มีการวางแผนจากเบื้องล่างสู่เบื้องบน วางแผนการพัฒนาเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการระดมความคิดเห็นในระดับพื้นที่จนถึงระดับชาติจากคนทุกหมู่เหล่า

มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนละความอยู่ดีมีสุขของคนไทย โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและการพัฒนาอย่างมีสมดุล ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สังคมไทยมีความสุขถ้วนหน้า สามารถพึ่งตนเองอย่างมีภูมิคุ้มกัน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10(2550 - 2554)

รัฐให้ความสำคัญกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและได้จัดทำวิสัยทัศน์ของประเทศไทย โดย “มุ่งพัฒนาสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” แผนพัฒนาฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชนให้มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย เพื่อเป็นรากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต และมีการอนุรักษ์ฟื้นฟูใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ปรับโครงสร้างการผลิตสู่การเพิ่มมูลค่า

ความหลากหลายทางชีวภาพควบคู่กับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐานที่มั่นคงของการพัฒนาประเทศ

(เมธิตา ไกรนที, 2552 :27)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11(2555 - 2559)

รัฐให้ความสำคัญกับการสร้างสังคมเสมอภาคและการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยเน้น “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาบทบาทของสถาบันหลักทางสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาคน และยอมรับความแตกต่างของความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่ลดปัญหาความขัดแย้งทางความคิด และสร้างความเป็นเอกภาพในสังคม สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวัฒนธรรมร่วมกับประชาคมโลกโดยเฉพาะประชาคมอาเซียนให้เกิดการไหลเวียนทางวัฒนธรรมในรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประชาชนในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร (http://www2.oae.go.th/EVA/download/Plan/SummaryPlan11_thai.)

จากการที่รัฐไทยเริ่มมีการใช้กฎหมายเกี่ยวกับการครอบครองที่ดินโดยใช้การกำหนดขอบเขตที่ดิน การครอบครองและรองรับด้วยเอกสารสิทธิในที่ดินตาม “พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497” จึงมีความสอดคล้องกับการที่ชุมชนชาวเลราไวต้องดำเนินวิถีชีวิตในปัจจุบันบนพื้นฐานที่ตนเองไม่มีทรัพยากร (ที่ดิน) ทั้งชุมชน ทั้งที่ในการดำรงชีวิตปกติตามที่เป็นมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันชาวเลราไวยังอยู่บนที่ดินเฉพาะพื้นที่ปลูกบ้าน ยังไม่มีใครอ้างสิทธิที่ดินที่ตนเองกินแนวเขตบ้านที่ตนเองครอบครองอยู่ ไม่เคยมีข้อพิพาทระหว่างชาวเลด้วยกันเกี่ยวกับเรื่องแนวเขตที่ดินในชุมชนชาวเลราไว ในอดีตใครจะขอแบ่งพื้นที่ดินปลูกเพิงพักหรือค้าขายก็จะแบ่งให้ (ดังเช่นกรณีคนขายกาแฟในหมู่บ้าน ซึ่งในตอนหลังกลายเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน)

สำหรับในส่วนของแผนพัฒนาประเทศไทยรวมจะเห็นได้ว่า ระยะเริ่มแรก รัฐได้มุ่งการพัฒนาเพื่อให้มีอัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน รูปแบบการพัฒนาประเทศในแนวทางนี้ส่งผลให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ จนต้องมีการปรับเปลี่ยน การกำหนดแนวทางในการบริหาร

ประเทศในรูปแบบใหม่ โดยมุ่งเน้นการรักษาความสมดุล ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และทรัพยากรธรรมชาติมากยิ่งขึ้น

สุริชัย หวันแก้ว (อ้างถึงใน เมธิตา ไกรนที, 2552 : 30)กล่าวว่า การพัฒนาไม่ได้ก่อให้เกิดความเจริญแต่เพียงด้านเดียว แต่การพัฒนาได้นำเอาความเสี่ยงภัยมาสู่สังคม เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และด้านวัฒนธรรม ซึ่งผลร้ายของการพัฒนาโดยส่วนใหญ่จะตกอยู่กับผู้ที่ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจ ผู้ไร้อำนาจในสังคมหรือคนชายขอบและเยาวชน

“การพัฒนาที่เน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การมุ่งเน้นการค้า การลงทุน การเติบโตของระบบทุนนิยม พาณิชยนิยม การขายตัวของเมือง เหล่านี้ ล้วนมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะในเขตชนบทที่ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม ทำการประมง ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่อาศัยร่วมและรักษาทรัพยากรธรรมชาติ แต่แนวทางการดำเนินงานของรัฐกลับทำให้ประชาชนเหล่านี้กลายเป็นผู้เสียผลประโยชน์และต้องรับผลจากการพัฒนาที่มุ่งตอบสนององความต้องการของรัฐและผู้มีอำนาจทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง ซึ่งเป็นชนส่วนน้อยของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อก้าวถึงกลุ่มชาวเลอุรักลาไวย์ ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต... นอกจากนี้ ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่เป็นนโยบายการพัฒนาของรัฐที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของอุรักลาไวย์ (อุรักลาไวย์*คือคำที่ใช้ในเอกสารการวิจัยของผู้เขียนตามโจทย์การวิจัยที่อ้างมาใช้นี้) คือ การพัฒนาโดยการส่งเสริมการท่องเที่ยว”

ที่สำคัญคือ การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย เริ่มขึ้นในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พร้อมกับ แผนพัฒนาของชาติ ในรูปของการพัฒนาภาคบริการ ซึ่งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อศท.) ได้ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2502 และรัฐบาลได้กำหนดการท่องเที่ยวเป็นนโยบายสำคัญในแผนพัฒนาฉบับที่ 4

เมื่อก้าวถึงจังหวัดภูเก็ตกับการท่องเที่ยว นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2505 เป็นต้นมา หลังจากเมื่อครั้งที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถเสด็จประพาสจังหวัดภูเก็ต ในปี พ.ศ.2502 ส่งผลให้จังหวัดภูเก็ตเริ่มเป็นที่รู้จักและมีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตมากขึ้น ประกอบกับองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ประชาสัมพันธ์ถึงความงามของจังหวัดภูเก็ตไปทั่วโลก ทำให้นักลงทุนทั้งภายในและภายนอกประเทศต่างระดมทุนเข้าสู่ภูเก็ต โดยกลุ่มนายทุนระดับท้องถิ่นที่เคยร่ำรวยจากธุรกิจเหมืองแร่ได้เปลี่ยนแนวทางเข้าสู่ธุรกิจท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก

กลุ่มนายทุนจากต่างประเทศเริ่มให้ความสนใจที่จะมาลงทุนโดยเน้นการเข้ามาสร้างโรงแรม ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว (ฤดี ภูมิภูถาวร , 2542 อ้างถึงใน เมธิธา ไกรนที, 2552 : 32)

จากการพูดคุยและวิเคราะห์ร่วมกันในทีมวิจัย เห็นว่า จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ผ่านมาทั้งหมดจนถึงแผนพัฒนาฯ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เพิ่งพบว่า “รัฐให้ความสำคัญกับการสร้างสังคมเสมอภาคและการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม รวมถึงสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประชาชนในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์วัฒนธรรม” ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้เอง ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากเหตุผลเบื้องต้น 2 ประการ คือ การเตรียมพื้นฐานสำหรับการเข้าร่วมเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน ที่ต้องเรียนรู้และยอมรับความหลากหลายทางชาติพันธุ์โดยปริยาย และอีกประการหนึ่ง คือ การวางแนวทางในแผนพัฒนาฯ เพื่อเป็นแนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ที่มีความแตกต่างทางความเชื่อและวัฒนธรรม

วิถีชีวิตความเป็นอยู่และการดำรงชีพ

วิถีการประกอบอาชีพประมงเป็นวิถีการดำรงชีพของชาวเลราไวต์ตั้งแต่ในอดีตถึงปัจจุบัน ในอดีตบรรพบุรุษชาวเลทำมาหากินทางทะเลตลอด เนื่องจากความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่เดินทางเร่ร่อนโดยทางเรือไปมา การตั้งหลักแหล่งจะเป็นบางช่วงเวลาโดยจะมีการสร้างเพิงพักระหว่างทางเป็นครั้งคราวตามเกาะต่างๆ ในช่วงมีมรสุมหรือมีพายุ ซึ่งสามารถรู้ได้และเป็นความชำนาญเฉพาะของชาวเลที่สืบทอดกันมา ซึ่งการตั้งเพิงพักก็จะเป็นพื้นที่ที่ภูมิประเทศนั้นๆ กันลมมรสุมได้ ไม่ไกลจากทะเลเพื่อสามารถหากินได้ต่อบริเวณริมทะเลไม่ไกลฝั่งในบางเวลาช่วงหน้ามรสุม สำหรับการอยู่ในพื้นที่เกาะแก่งต่างๆ แต่จะเป็นที่รับรู้กันในกลุ่มชาวเลด้วยกันเองว่าใครมีพื้นที่ประจำ (เป็นเจ้าของ) อยู่ในบริเวณไหนของเกาะหรือบริเวณพื้นที่บนฝั่ง ซึ่งดำเนินมาในช่วงหลายชั่วอายุชาวเลตั้งแต่บรรพบุรุษ

การเลือกพื้นที่ตั้งถิ่นฐานเพื่อความเหมาะสมต่อการดำรงชีวิตและเพื่อการหาอยู่หากินทางทะเลนี้ ดูได้จากประสบการณ์สีนามิในปลายปี พ.ศ.2547 ที่ผ่านมา ชุมชนชาวเลราไวต์ได้รับผลกระทบในส่วน of เครื่องมือทำการประมงและของใช้ต่างๆ ได้รับความเสียหาย มีน้ำเอ่อเข้าท่วมชุมชนแต่สามารถเอาตัวรอดได้ทันกันทั้งชุมชน หากพิจารณาจากลักษณะของพื้นที่ พบว่า หน้าชุมชนชาวเลติดกับทะเลจะมีเกาะต่างๆ กระจายอยู่ด้านหน้า ซึ่งใกล้สุดจะมีเกาะเฮ และเกาะบอน ส่วนทางด้านซ้ายมือ (หันหน้าออกทะเล) จะมีแหลมกา ที่เป็นปลายแหลมยื่นออกไปในทะเล จากภูมิศาสตร์เหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงภูมิปัญญาของอดีตบรรพบุรุษของชาวเลในการเลือกตั้งถิ่นฐานของชุมชนที่รองรับได้แม้แต่คลื่นยักษ์สีนามิที่มีปรากฏ

ธรรมชาติกันคลื่นกระทบชุมชนโดยตรง และที่สำคัญ คือ ในช่วงหน้ามรสุมยังสามารถทำมาหากินในบริเวณทะเลหน้าชุมชนได้โดยไม่ต้องออกทะเลไปไกลมาก ทำให้ชาวเลในชุมชนราไวใช้คำว่า “มีหม้อข้าวอยู่หน้าบ้านถ้าช่วยกันรักษาก็จะไม่อด” ซึ่งที่ผ่านมาชาวเลราไวก็ได้ร่วมกันรักษาพื้นที่อาหารดังกล่าวเป็นระยะโดยการร่วมมือกับหน่วยงานราชการในการทำปะการังเทียมในทะเล การเป็นอาสาสมัครดำน้ำเก็บขยะใต้ทะเล เป็นต้น เพื่อรักษาพื้นที่แหล่งอาหารของชุมชนไว้

ในปัจจุบันชาวเลในชุมชนราไวส่วนใหญ่ยังคงมีอาชีพหลัก คือ การทำประมงซึ่งยังคงเป็นการประมงแบบยังชีพหรือทำการประมงแบบดั้งเดิม เป็นการหาได้มาแล้วขายไปและแบ่งบางส่วนไว้ทำอาหารในครัวเรือนบ้าง จะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างก็จะเป็นอุปกรณ์ที่เสริมเพิ่มขึ้นจากความทันสมัยของเทคโนโลยีในปัจจุบัน อาทิ การเพิ่มกำลังเครื่องยนต์เรือ การปรับเปลี่ยนการใช้หน้ากากดำน้ำ การใช้ปั๊มลมต่อเชื่อมสายยางสำหรับหายใจขณะดำน้ำ หรือการใช้ตีนกบ เป็นต้น แต่ก็ถือเป็นแค่เพียงบางส่วนของชาวเลราไวที่สามารถหาเครื่องมือเหล่านี้มาใช้ได้ ซึ่งจะเป็นกลุ่มที่มีทีมหรือมีลูกน้องในเรือ เป็นเรือหัวโทงที่มีขนาดใหญ่ขึ้นมาเล็กน้อย และส่วนมากจะเป็นกลุ่มอูรักลาไว

นายนิรันดร์ หยั่งปาน ได้สรุปข้อมูลชาวเลราไวที่ยังประกอบอาชีพประมงและทำมาหากินทางทะเลซึ่งจะมีอยู่ จำนวน 60% ของชาวเลในพื้นที่ ซึ่งสามารถแบ่งประเภทได้ตามลักษณะ ดังต่อไปนี้

- ขนาดของเรือเพื่อการประกอบอาชีพประมง ในเบื้องต้นจากการเก็บข้อมูล พบว่า ชาวเลราไวที่มีเรือใหญ่ จำนวน 24 ลำ และมีเรือขนาดเล็ก 21 ลำ (การแบ่งขนาดจะใช้การนับจำนวนตัวกวางเรือ หากมีจำนวนมากกว่า 21 ตัวกวางจะนับเป็นขนาดใหญ่ : ทีมวิจัยราไว)
- ประเภทของการประกอบอาชีพประมงที่หลากหลายตามวิถีการหาอยู่หากินดั้งเดิมในปัจจุบัน
 - การทำเรือวางไซ จะทำกันทั้งกลุ่มเรือใหญ่และเรือเล็ก แต่ขนาดของไซก็จะลดหลั่นกันไป รวมถึงระยะทางที่ออกไปทะเลและความลึกของทะเลก็จะลดหลั่นกันไปตามสภาพของเรือและความชำนาญ สำหรับรายได้เฉลี่ยคำนวณได้ค่อนข้างยาก ขึ้นอยู่กับจำนวนลูกน้องในเรือ และจำนวนไซที่ไปวางไว้ของแต่ละราย แต่หากเฉลี่ยต่อลำสำหรับการไปแต่ละครั้งหากได้ต่ำกว่า 2,000 บาทชาวเลราไวถือว่าไม่ได้อะไร (ออกไปต่อครั้งใช้เวลาประมาณ 5 - 6 ชั่วโมงสำหรับการไปจับปลาในไซที่ไปวางไว้) ซึ่งโดยเฉลี่ยราคาของปลาทุกชนิดรวมกันเมื่อขายหลังจากขึ้นจากเรือจะอยู่ที่กิโลกรัมละ

100 บาท ซึ่งในช่วงของการทำวิจัยมีผู้ที่เคยได้ปลามากที่สุดจำนวน 900 กิโลกรัม หรือได้ 90,000 บาทในเที่ยวเดียว/วัน(เรือที่น้อย)

- การทำเรือตกหมึก จะมีอยู่จำนวน 20 ลำ จะใช้เรือวินเชิร์ฟแต่ดัดแปลงมาใช้ (ไม่ใช่ใบเรือแต่จะใช้วิธีการพายหรือแจว) กลุ่มตกหมึกจะทำในเวลากลางคืนโดยเฉพาะช่วงเดือนแจ้ง (เดือนหงาย) ซึ่งจะมีรายได้เฉลี่ยต่อลำต่อครั้งประมาณ 1,500 บาท (10 กิโลกรัม x 150 บาท)การออกไปแต่ละครั้งจะมีสมาชิกประมาณ 5 คนต่อลำ ซึ่งจะต้องจ่ายให้เจ้าของเรือที่ออกไปด้วย 20% ของราคาหมึกที่ขายได้ เพื่อเป็นค่าน้ำมันเรือที่เจ้าของเรือดำเนินการไปก่อน
- เรือดำปลิง จะมีอยู่ 5 ลำ สมาชิกที่ออกเรือด้วยกันแต่ละลำประมาณ 6 – 7 คน การดำปลิงจะทำกันในช่วงเวลากลางคืนเนื่องจากปลิงจะออกมาหากินปะการัง โดยส่วนมากจะออกไปครั้งละ 2 คืน ซึ่งการดำปลิงนี้จะต้องสามารถสังเกตปลิงแต่ละชนิดได้เนื่องจากมีหลายชนิด ที่ชาวเลดำหาอยู่ปกติจะมีปลิงกูว่า, ปลิงแดง, ปลิงดำ, ปลิงโก๊กลัก, ปลิงกำหมัดหรือร่าหมัด (เรียกต่างกันแต่ละพื้นที่), ปลิงหนูนหรือปลิงยาง (ราคาแพงที่สุด ตัวละ 200 – 300 บาท) ปลิงแต่ละชนิดจะกินสดโดยนำมายำปลิงหรือทำอาหารอื่น บางชนิดก็มีสรรพคุณเป็นยาก็ขึ้นอยู่กับความเชื่อ ปัจจุบันพื้นที่ที่พบปลิงมากที่สุดจะอยู่ในเขตอุทยานฯ การคำนวณรายได้จากการดำปลิงจะยากเพราะในการออกไปดำปลิงแต่ละเที่ยวจะเฉลี่ยรายได้จากที่หามาได้เป็นหุ้น โดยผู้ที่ไปดำปลิงจะมีคนละ 1 หุ้น เจ้าของเรือจะมี 3 หุ้น จากการทำเป็นผู้ลงทุนในเบื้องต้น ฉะนั้นการจับปลิงได้จะขึ้นอยู่กับความชำนาญและความอดทนของทีมที่ไปด้วยกัน
- เรือตกปลา มีอยู่ 10 ลำ (มีประมาณ 20 คน) การออกเรือตกปลาปัจจุบันจะมีทั้งเบ็ดราวดั้งเดิมและใช้เบ็ดทั่วไปในปัจจุบัน ในแต่ละครั้งต่อเที่ยวจะมีรายได้ไม่แน่นอนเนื่องจากใช้เวลาไม่เท่ากัน แต่การออกไปตกปลาแต่ละครั้งชาวเลเราไวย์จะประมาณการรายได้ต่ำสุดที่ควรได้อยู่ที่ 300 บาทต่อเที่ยว
- การดำหอยเป่าฮื้อ เป็นกลุ่มเรือเล็กไม่กี่ลำ ปัจจุบันในชุมชนชาวเลเราไวย์มีอยู่ 5 คนที่ยังดำอยู่ เนื่องจากต้องใช้ความชำนาญเฉพาะตัวและการสังเกตที่ดีหลังจากดำน้ำลงไป เพราะลักษณะของหอยกับหินใต้น้ำมีความใกล้เคียงกันมาก ซึ่งหอยเป่าฮื้อจะมีอยู่ 2 ชนิด คือหอยเป่าฮื้อเขียว และหอยเป่าฮื้อเนื้อ ในการขายจะใช้วิธีการแบ่งขายเป็น

ถุงทั้ง 2 ชนิด ถุงละ 200 บาทเท่ากัน หอยเป่าฮื้อเขียวเล็กจะใส่ 25 - 30 ตัวต่อถุง หอยเป่าฮื้อเขียวใหญ่ 10 - 20 ตัวต่อถุง และหอยเป่าฮื้อเนื้อ 5 ตัวต่อถุง รายได้อยู่ที่ 600 - 1,000 บาทต่อวัน แต่ขึ้นอยู่กับสภาวะอากาศ ซึ่งบางครั้งไม่สามารถออกไปหาได้แรมเดือน

- การหาหอยดิบ เป็นการไปเคาะหรือสกัดหอยดิบตามริมฝั่งทะเลที่เป็นโขดหินน้ำทะเลขึ้นถึงหรือตามเสา สะพาน และสิ่งก่อสร้างในทะเล จะเป็นวิธีการหาอยู่หากินของกลุ่มผู้หญิงชาวเลโดยทั่วไป (อาจจะไปทั้งครอบครัวแต่ผู้หญิงจะมีเทคนิคการหาละเอียดกว่า) ปัจจุบันในชุมชนชาวเลราไวย์จะมีอยู่ประมาณ 90 คน เมื่อหามาได้จะขายเป็นถุง (ใช้แก้วน้ำขนาดปกติที่ใส่อยุ่ปัจจุบันเพื่อตวง) ได้ถุงละ 100 บาท สำหรับรายได้จะอยู่ที่ 300 - 500 บาทต่อวัน แต่ขึ้นอยู่กับสภาวะอากาศเช่นกัน
- การทอดแห ปัจจุบันนี้จะมีอยู่ 3 คนที่ยึดเป็นอาชีพหลัก ซึ่งเป็นคนที่ค่อนข้างสูงอายุ ใช้พื้นที่ไม่ไกลจากฝั่งมากนักในพื้นที่หน้าชุมชน ซึ่งส่วนมากจะได้ปลากะบอก สำหรับรายได้จะอยู่ที่ 200-300 บาทต่อวัน
- การแทงไวยวาย (ปลาหมึกชนิดหนึ่งแต่เหนียว และตัวใหญ่กว่า) ชาวเลราไวย์จะใช้เทคนิคเอาปูลมเป็นเหยื่อล่อโดยการเสียบไว้ที่ปลายไม้หวายที่ทำไว้แหลมๆ แล้วแห่เข้าไปในรูที่ไวยวายอยู่ เมื่อไวยวายออกมาก็จะใช้ฉมวกแทง (การใช้หวายเนื่องจากมีความอ่อนตัวซ่อนไซในรูที่คาดว่าจะมีตัวไวยวายอยู่โดยที่หวายไม่หัก) สำหรับราคาขึ้นอยู่กับฤดูกาล

วิธีการประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป และเป็นลูกจ้างทั้งประเภทชั่วคราวและประจำ วิธีการประกอบอาชีพดังกล่าวเริ่มมีขึ้นหลังกระแสการท่องเที่ยวในภูเก็ตขยายตัวเป็นอย่างมากในช่วงหลังปี พ.ศ. 2530 และภายหลังเหตุการณ์สึนามิในปี พ.ศ.2547 ซึ่งปัจจุบันมีชาวเลราไวย์ 40% ที่หันมาดำรงวิถีชีวิตดังกล่าว ซึ่งโดยส่วนมากจะเป็นกลุ่มที่มีครอบครัวแล้วมีภาระต้องรับผิดชอบ แต่หลายส่วนก็เป็นการประกอบเพื่อเป็นอาชีพเสริมและยังเกี่ยวเนื่องกับความชำนาญทางทะเล อาทิเช่น

- การทำเรือทัวร์ที่สามารถรับนักท่องเที่ยวไปตามเกาะต่างๆ ได้ เช่น เกาะเฮ เกาะบอน เกาะราชา เกาะแก้วพิสดาร ซึ่งเป็นเรือที่ได้รับการจดทะเบียนเรือเพื่อการท่องเที่ยวด้วย (มีอักษร RL ตามด้วยรหัสเรือติดอยู่ข้างเรือ) ปัจจุบันมีอยู่ 10 ลำและเป็นเรือที่ทำไ้ด้วย

ฉะนั้นกลุ่มนี้จะมีรายได้ทั้ง 2 ทาง แต่ก็อาศัยความชำนาญเฉพาะทางและเพราะความเป็นตัวตนของชาวเลเช่นกัน ที่สามารถดึงให้นักท่องเที่ยวต่างชาติมาใช้บริการและมั่นใจในความปลอดภัย สำหรับรายได้ขึ้นอยู่กับความใกล้เคียงของเกาะและฝั่งที่นักท่องเที่ยวต้องการไป แต่จะอยู่ที่เที่ยวละ 1,500 - 1,800 บาทต่อเที่ยวแต่ยังถือว่าเป็นการประกอบอาชีพอิสระตามวิถีของชาวเล

- การพานักท่องเที่ยวดำน้ำดูพื้นที่ใต้ท้องทะเลและฝึกนักท่องเที่ยวดำน้ำ (ไดร์ฟวิง) ปัจจุบันมีอยู่ประมาณ 40 คน (เป็นกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 16 - 30 ปี) ซึ่งในช่วงฤดูการท่องเที่ยวก็จะไปทำงานดังกล่าว แต่หากในช่วงโลว์ซีซั่นหรือไม่ใช่ช่วงท่องเที่ยวก็จะกลับมาออกทะเลทำประมงเช่นเดิม แต่จะต้องเป็นลูกจ้างของบริษัทประกอบการท่องเที่ยวซึ่งปัจจุบันชาวเลราไวย์จะไปเป็นลูกจ้างของผู้ประกอบการดังกล่าว 4 บริษัทด้วยกัน ในส่วนของรายได้ต่อเดือนเฉลี่ยอยู่ที่ 15,000 - 20,000 บาท โดยจะมีเงินเดือนเฉลี่ยมากกว่า 5,000 บาท/เดือน แต่จะมีค่าเที่ยวที่พานักท่องเที่ยวไปดำน้ำ และค่าทิปจากนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

วิธีการประกอบอาชีพรับจ้าง ลูกจ้างประจำและชั่วคราว และอื่นๆ ในส่วนของชาวเลราไวย์ที่ใช้วิธีดังกล่าวนี้จะเริ่มมีมากขึ้นเป็นลำดับ แม้ว่าในช่วงการทำวิจัยดังกล่าวจะยังมีน้อยอยู่ประกอบด้วย

- ลูกจ้างเทศบาลตำบลราไวย์ โดยส่วนมากจะเป็นผู้หญิงจำนวน 30 คน มีหน้าที่เก็บกวาดขยะในพื้นที่เขตเทศบาลฯ
- ส่วนอื่นๆ ประกอบด้วย เป็นลูกจ้างเสิร์ฟอาหารให้กับร้านอาหารบริเวณใกล้เคียง (มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยตามสภาวะการท่องเที่ยว) การทำอาหารขายในชุมชนเล็กๆน้อยๆ การเปิดร้านของชำเล็กๆ ในชุมชน การรับปลาจากเรือของกลุ่มพวกเดียวกันขายหน้าแผงในชุมชน การเปิดร้านขายอาหาร (2 ราย) การทำงานเป็นลูกจ้างบริษัทในเมืองภูเก็ต (ชาวเลราไวย์ที่จบปริญญาตรี 2 คน

เงื่อนไขและข้อจำกัดในการประกอบอาชีพประมงของชาวเลจากการที่ชาวเลเคยทำมาหากินทางทะเลได้อย่างอิสระในอดีต เนื่องจากยังไม่มีกำหนดขอบเขตพื้นที่ทางทะเลของแต่ละประเทศ ซึ่งในส่วนของประเทศไทยได้กำหนดเขตทางทะเลและมีประกาศโดยสำนักนายกรัชมุนตรีในปี พ.ศ.2502 และได้กำหนดแนวที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในปี พ.ศ.2513...โดย “ด้านทะเลอันดามัน โดยเริ่มต้นจากตอนใต้เกาะ

ภูเก็ต โอบรอบเกาะต่างๆ ที่ใกล้ฝั่งลงไปจนเข้าบรรจบฝั่งที่หลักเขตแดนไทย-มาเลเซีย ที่ 1 ที่ผาขาว” นอกจากนี้ยังมีประกาศต่างๆ ต่อมา เช่น “ประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศไทยด้านทะเลอันดามัน ซึ่งประกาศเมื่อ 18 กรกฎาคม 2531 การประกาศนี้ คือการยืนยันเขตแดนทางทะเลระหว่างประเทศไทยกับพม่า อินโดนีเซีย และมาเลเซีย ซึ่งได้ทำความตกลงกันแล้ว ตั้งแต่ พ.ศ. 2512-2526” ซึ่งเป็นเหตุผลผลที่ทำให้ชาวเลต้องตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่ง และทำมาหากินทางทะเลในวงที่จำกัดมากขึ้น (<http://int.search.myway.com/search/GGmain.jhtml>) อย่างไรก็ตามด้วยความอุดมสมบูรณ์ของทะเลอันดามัน ชาวเลยังสามารถทำมาหากินได้ตามสภาวะการทำประมงแบบดั้งเดิม แต่จะเริ่มได้รับผลกระทบจากข้อกำหนดและกฎหมายต่างๆ ที่บีบให้พื้นที่ทำมาหากินของชาวเลน้อยลง ประกอบด้วย

- การประกาศเขตการอนุรักษ์แนวปะการัง ประเทศไทยมีแผนแม่บทการจัดการแนวปะการังของประเทศมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2535 มีการกำหนดหลักเกณฑ์และการกำหนดพื้นที่ภายใต้เขตการใช้ประโยชน์ในแนวปะการังของประเทศ แต่ยังไม่มีการประกาศใช้เขตการใช้ประโยชน์กันอย่างจริงจัง ต่อมาในปี พ.ศ.2546 ได้แบ่งเขตการใช้ประโยชน์ตามสถานภาพของแนวปะการังและศักยภาพการใช้ประโยชน์ของชุมชนชนหลายฝ่าย เช่น ภาคธุรกิจท่องเที่ยว ชาวประมง พร้อมทั้งกำหนดมาตรการควบคุมหรือห้ามทำกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อ ทั้งนี้เพื่อให้แนวปะการังคงอยู่ในสภาพสมดุลและลดความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์จากแนวปะการังซึ่งการกำหนดดังกล่าวมีการย้ำว่า “นอกจากนี้ต้องไม่ลักลอบจับปลาสวยงามในแนวปะการัง โดยเฉพาะในเขตจังหวัดที่มีการประกาศเป็นพื้นที่ควบคุมสิ่งแวดล้อม ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต และกระบี่”
- การกำหนดมาตรการพื้นที่ทำการประมง ตาม พ.ร.บ.การประมง พ.ศ.2490 ที่กระทบกับการทำประมงของชาวเลโดยตรง คือ “การประกาศพื้นที่รักษาพืชพันธุ์สัตว์น้ำ” ที่ปัจจุบันเป็นพื้นที่ห้ามเด็ดขาดในการเข้าไปทำการประมง

นอกจากนี้ชาวเลยังได้รับผลกระทบจากการถูกกั้นพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่เกาะแก่ง หรือหน้าชายหาดต่างๆ กลายเป็นพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ กลายเป็นพื้นที่ส่วนตัวของเอกชนที่ประกอบการท่องเที่ยว มีข้อห้ามต่างๆ มากมาย เช่น ห้ามจอดเรือหน้าโรงแรมหรือหาดที่มีไว้รองรับนักท่องเที่ยว ห้ามเข้าไปเกาะหอยติบ เป็นต้น

จากเหตุผลและข้อจำกัดต่างๆ ที่กล่าวมาทำให้ชาวเลราไวย์ (รวมถึงชาวเลพื้นที่อื่นๆ) ต้องออกไปทำอาชีพประมงไกลขึ้นและต้องดำน้ำลึกมากขึ้น ส่งผลให้มีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคน้ำหนึบ ซึ่งบางรายพิการจนไม่สามารถทำมาหากินทางทะเลได้อีกเลย

ทางออกสำหรับการประกอบอาชีพประมงสำหรับชาวเล จากมติ ครม. 2 มิถุนายน 2553 รัฐบาลที่ผ่านมาได้ตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาโดยตลอด สำหรับในรัฐบาลปัจจุบันได้แต่งตั้ง “คณะกรรมการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน และพื้นที่ทางจิตวิญญาณของชุมชนชาวเล” ที่มี พล.อ.สุรินทร์ พิกุลทอง เป็นประธาน ซึ่งต่อมาได้มีการแต่งตั้ง “คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาการประกอบอาชีพประมงของชุมชนชาวเล” ซึ่งในชื่องานวิจัยนี้คณะอนุกรรมการฯ ได้มีการจัดประชุมแก้ปัญหาเกี่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดพื้นที่ผ่อนปรนให้ชาวเลสามารถเข้าไปทำมาหากินได้เช่นเดิม ซึ่งอยู่ระหว่างการกำหนดรายละเอียดร่วมกันเพื่อกำหนดเป็นมติการผ่อนปรน ประกอบด้วย 1) การกำหนดเครื่องมือในการหาสัตว์น้ำที่ชาวเลเคยทำประมงดั้งเดิมโดยชาวเลได้เสนอเครื่องมือประมงไป 17 ชนิด 2) การกำหนดปริมาณสัตว์น้ำที่ชาวเลสามารถเข้าไปจับได้ในแต่ละละเที่ยวต่อลำ และ 3) การสำรวจและจัดทำบัตรแสดงตัวว่าเป็นชาวเลที่ประกอบอาชีพประมง

ประเพณีวัฒนธรรม และความเชื่อ

ชุมชนชาวเลราไวย์จะมีประเพณีวัฒนธรรม และความเชื่อที่ดูเหมือนจะแตกต่างกับชุมชนทั่วไป แต่ที่มวิจัยนี้วิเคราะห์ร่วมกันแล้วเห็นว่า มีหลายพิธีกรรมที่มีความสอดคล้องกับชุมชนเก่าแก่ดั้งเดิมของภาคใต้ อาทิ เช่นพิธีกรรมไหว้ครู ของชาวเลที่ทำเพื่อบูชาครูด้านการแสดง เช่นครูรองเง็ง ครูฆาหยง ครูยาวังซึ่งคนที่เป็นหนังตะลุง มโนราห์ ก็มีพิธีกรรมนี้เช่นเดียวกัน หรือพิธีทำความสะอาดเปลว(สุสาน)และไหว้บรรพบุรุษของชาวเลก็มีส่วนคล้ายคลึงกับคนไทยทั่วไป ที่ชาวเลมีการไปทำความสะอาดป่าช้า (เปลว) ขึ้น 14-15 ค่ำ เดือน 5 หลังจากตกแต่งทำความสะอาดเสร็จก็จะมีวงสนทนาและกินข้าวร่วมกัน ซึ่งช่วงเวลาและพิธีกรรมก็มีส่วนใกล้เคียงกับพิธีกรรมของชุมชนชาวไทยดั้งเดิมทั่วไปที่เรียกว่า “พิธีกรรมตักบาตรในเปลวของชุมชนดั้งเดิมในอำเภอกันตัง” และตรงกับกรไปทำบุญที่วัดและทำความสะอาดบัว หรือ โกศ (ที่เก็บกระดูกผู้ที่ล่วงลับไปแล้วบรรพบุรุษ) ของชุมชนทั่วไปในช่วงสงกรานต์

สำหรับประเพณีการทำบุญที่สำคัญที่เชื่อมโยงกับชุมชนดั้งเดิมและสืบเนื่องถึงในปัจจุบันในภาคใต้ คือ พิธีกินบุญ เป็นพิธีที่จะต้องไปขอบุญที่วัด โดยการนำปลาแห้งไปแลกข้าวกับคนที่ไปทำบุญที่วัด ซึ่งจะตรงกับกรการทำบุญเดือนสิบของคนภาคใต้ ประเพณีดังกล่าวต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน “ชาวเลที่ไม่ได้เข้า

ร่วมพิธีกินบุญจะรู้สึกไม่สบายตัว หรืออาจเป็นไข้ได้ ขณะที่ผู้ที่ไม่เข้าร่วมประเพณีดังกล่าวจะรู้สึกนอนไม่หลับ” เป็นความเชื่อและความเป็นจริงในปัจจุบันที่เล่าต่อกันมา แต่ปัจจุบันได้มีได้ความรู้สึกรู้สึกจากคนทั่วไปไม่ดีกับประเพณีดังกล่าว เช่น การที่ชาวเลชุมชนชาวเลราไวย์ไปช่วยงานโดยเฉพาะที่วัดฉลอง (วัดไชยธาราราม ภูเก็ต) แล้วมีการรับสิ่งของ ข้าวแกง และเงินกลับมาชุมชน ซึ่งทางทีมวิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลพบว่า การไปช่วยงานที่วัดช่วงวันพระ (ขึ้น 8 ค่ำ 15 ค่ำ หรือวันพระอื่นๆที่สำคัญ) เป็นการขอแรงหรือจ้างชาวเลราไวย์ไปช่วยในการเก็บข้าวของและทำความสะอาดของใช้ต่างๆ ในวัด และการรับสิ่งของตอบแทนต่างๆจากวัด เป็นด้วยความเมตตาของพระที่วัดซึ่งไม่ได้ตรงกับวันประเพณีกินบุญเดือนสิบ

ประเด็นสำคัญที่ชาวเลราไวย์ยังมีการติดต่อและถูกเรียกไปช่วยงานเป็นประจำที่วัดฉลอง คนเฒ่าคนแก่ในชุมชนเล่าว่า “หากถามความสัมพันธ์ระหว่างชาวเลกับหลวงพ่อแช่ม วัดฉลอง มีมาตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายายในอดีต เมื่อหลวงพ่อแช่ม (พระครูวิสุทธิวงศาจารย์ญาณมุนี : เกิดเมื่อปี พ.ศ.2370 ตรงกับรัชกาลที่ 3) ได้ตั้งทีมปราบอั้งยี่ในภูเก็ตเมื่อปี พ.ศ.2419 ท่านได้ให้ชาวเลเป็นผู้เฝ้าระวังเรือไม่ให้โดนลักขโมย เนื่องจากช่วงนั้นยังใช้การเดินทางโดยทางเรือเป็นหลัก ทำให้ต้องเฝ้าระวังเป็นอย่างดี หลังจากเหตุการณ์ดังกล่าวจบลงก็ได้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อเนื่องมา ซึ่งในอดีตจะมีประเพณีแห่ปลาจำลองที่ทำด้วยกระดาษ (รวมถึงปลาจริง) ไปถวายหลวงพ่อแช่มทุกปี แต่หลังจากหลวงพ่อแช่มมรณภาพในปี พ.ศ.2451 ประเพณีดังกล่าวก็ค่อยๆหมดไป”

ตารางแสดงพิธีกรรมต่างๆ ของชาวเลในรอบปี

ชื่อพิธีกรรม	ช่วงเวลา		ทำอะไรบ้าง
	นับแบบโบราณ	นับแบบสากล	
พิธีไหว้เรือ เพื่อบูชาแม่ย่านางที่อยู่หัวเรือ เพื่อปกป้องรักษาคนอยู่ในเรือ	ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3	กุมภาพันธ์	โดยใช้ของประกอบพิธี คือ ไก่หนึ่งหมากพลู ข้าวตอก กายานหรือธูปขนม แต่เดียว ผลไม้ น้ำ น้ำแดง
พิธีไหว้ทะเล เพื่อบูชาทะเลที่เราได้หากินในทะเล	ขึ้น 11 ค่ำ เดือน 4	มีนาคม	ของที่ใช้ในการประกอบพิธี คือ ข้าวต้มปลา กล้วยน้ำว่า ไข่ต้ม น้ำ+น้ำแดง หมากพลู กายาน ข้าวตอก โดยมีโต๊ะหมอมเป็นผู้ทำพิธี
พิธีไหว้ครู เป็นการบูชาครูบาอาจารย์ ทั้งครูรองเง็ง ครูฆาหยง	ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 4	มีนาคม	ทำพิธีโดยโต๊ะหมอม โดยมี กายาน หมากพลู น้ำ ใช้ในการประกอบพิธี

ครูยาร้าง			
พิธีทำความสะอาดเปลว (สุสาน) และไหว้บรรพบุรุษ	ขึ้น 14-15 ค่ำ เดือน 5	เมษายน	เป็นการไหว้บรรพบุรุษที่ล่องลับของแต่ละตระกูล ซึ่งประกอบด้วยอาหารคาว อาหารหวาน
พิธีลอยเรือ	ขึ้น 12-13 ค่ำ เดือน 6	พฤษภาคม	โดยพิธีลอยเรือ(ปาฮู)จะใช้เรือไม้ระกำ ขาวดอก รำมะนา
พิธีอาบน้ำมนต์(อาเยอูโบ้)เพื่อเป็นการสะเดาะเคราะห์	ขึ้น 14 -15 ค่ำ เดือน 6	พฤษภาคม	พิธีอาบน้ำมนต์ จะใช้ ไห น้ำ ด้าย สายดินจันท์ เทียนขี้ผึ้ง มะนาว 3 ลูก มะกรูด 3 ลูก ด้าย 7 สี หมากพลู เงิน 1 บาท ใบเงินใบทอง ยอม มะพร้าว ยอดหมาก ในการประกอบพิธี
พิธีกินข้าวกลางหมู่บ้าน	ขึ้น 13 ค่ำ เดือน 8	กรกฎาคม	ของที่ใช้ประกอบพิธี ประกอบด้วย ใบหนาด ใบยอดหมุย ใบตู ข้าว 5 สี ได้แก่ ข้าวเปล่า ข้าวดำ ข้าวน้ำตาลแดง ข้าวขมิ้น ข้าวกะทิ
พิธีกินบุญ	ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10	ตุลาคม	เป็นพิธีที่จะต้องไปขอบุญที่วัด โดยการนำปลาแห้งไปแลกข้าวกับคนที่ไปทำบุญที่วัด

จากตารางข้างต้น ชี้ให้เห็นความเชื่อและความศรัทธาของชาวเลราไว๋ต่อสิ่งที่เชื่อมโยงกับการใช้ชีวิตประจำวันตั้งแต่ในอดีตและยังคงดำรงอยู่จนถึงปัจจุบันจากพิธีกรรมต่างๆ ที่มีตลอดทั้งปี รวมถึงความเชื่อในเรื่องของจิตวิญญาณและการแสดงออกถึงการเคารพนับถือ ซึ่งเป็นสิ่งที่คนทั่วไปอาจจะมองได้ว่าชาวเลราไว๋เป็นกลุ่มที่ยังไม่มีศาสนานับถือบรรพบุรุษ และมีความเชื่อเฉพาะกลุ่มในเรื่องของจิตวิญญาณ ซึ่งประเด็นดังกล่าวจำแนกและวิเคราะห์ได้ ดังนี้

- ประเพณีหรือพิธีกรรมต่างๆ ของชาวเลราไว๋ ที่มีความสัมพันธ์กับวิถีการดำรงชีวิต คือ วิถีประมงดั้งเดิม ที่แสดงความเคารพต่อเครื่องมือทำมาหากินอย่างพิธีกรรมไหว้เรือ การแสดงความเคารพต่อพื้นที่ทำมาหากิน คือ ทะเล โดยมีพิธีกรรมการไหว้ทะเล และพิธีลอยเรือ

- ประเพณีหรือพิธีกรรมที่สื่อให้เห็นถึงการให้ความเคารพต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์และบรรพบุรุษที่คอยปกป้องคุ้มครองชาวเลเราไว้อย่างไร ประกอบด้วย พิธีกรรมไหว้ครูการแสดงแต่ละแขนงพิธีกรรมการกินข้าวกลางบ้านที่มีการทำบุญร่วมกันที่บาลัย และพิธีกรรมการทำความสะดวกปลอดว/ป่าช้า
- ประเพณีหรือพิธีกรรมที่สื่อให้เห็นถึงความเชื่อต่อการสร้างขวัญกำลังใจในการดำรงชีวิตคือ พิธีกรรมการอาบน้ำมนต์ และพิธีกรรมการกินบุญ

บทที่ 5

พัฒนาการของปัญหาและการแก้ปัญหาของชุมชนชาวเลราไวย์

การวิจัยพัฒนาการของปัญหาและการแก้ปัญหาของชุมชนชาวเลราไวย์นั้น นอกจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่องานวิจัยแล้ว ยังมีประโยชน์จากการสืบเสาะข้อมูลเพื่อการต่อสู้คดีด้วย และที่สำคัญคือ ทีมวิจัยเองสามารถที่จะเรียบเรียงข้อมูลชุมชนของตนเองได้ดียิ่งขึ้น

สถานการณ์ปัญหา : การเกิดเอกสารสิทธิที่ดินหาดราไวย์และการพิสูจนสิทธิ

ปัญหาสะสมที่ชาวเลราไวย์ไม่เคยรับรู้มาก่อนว่าที่ดินที่ชาวเลอยู่อาศัยกันมาตั้งแต่อดีตได้ถูกเอกชนนำไปออกเอกสารสิทธิครั้งแรกในปี พ.ศ.2498 (ส.ค.1) และได้นำหลักฐานดังกล่าวไปออกเป็นโฉนดใน ปี พ.ศ.2508 และ พ.ศ.2514 ตามลำดับ แต่ก็ออกมาโดยใช้ชีวิตปกติไม่เคยมีการบอกกล่าวจากเอกชนที่อ้างสิทธิ ที่เริ่มมีสัญญาณไม่ดีจากเอกชนอยู่ในช่วงหลังปี พ.ศ.2522 ที่เอกชนเริ่มอ้างสิทธิที่ดินที่เคยทำนาซึ่งในที่สุดก็ได้เลิกการทำนาไปในช่วง ปี พ.ศ. 2525 เนื่องด้วยความเป็นชาวเลที่ไม่ต้องการมีปัญหากับคนทั่วไปและไม่ได้กระทบกับที่อยู่อาศัยในชุมชน แต่ชาวเลชุมชนราไวย์ได้รับรู้ว่าที่อยู่อาศัยของตนเองถูกเอกชนนำไปออกเอกสารสิทธิแล้ว เมื่อมีการพยายามให้ชาวเลราไวย์ออกจากพื้นที่ ในปี พ.ศ.2536 ซึ่งในส่วนของราชการ (จังหวัด) ในขณะนั้นก็แก้ปัญหาแบบเดิมๆ โดยพยายามให้ชาวเลราไวย์ (ชาวเลแหลมตึกแกด้วย) ย้ายออกไปอยู่ในที่ดินแปลงใหม่ที่จังหวัดขอใช้ประโยชน์จากกรมป่าไม้ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2520 ซึ่งเป็นที่ดินป่าชายเลน แต่ชาวเลทั้ง 2 พื้นที่รวมกันเจรจาและไม่ยอมย้ายออก หลังจากนั้นจนกระทั่งหลังเกิดเหตุการณ์สีนามิระยะหนึ่ง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2549 ชาวเลราไวย์ก็เริ่มถูกฟ้องขับไล่เรื่อยมา โดยที่ชุมชนชาวเลราไวย์เสียเปรียบในแง่ของกฎหมายแม้ว่าจะอยู่อาศัยบนผืนดินนี้มาหลายชั่วอายุคนแล้วก็ตาม ดังนั้นเพื่อเป็นการแสดงความมีตัวตนและให้สังคมเห็นข้อเท็จจริง จึงเริ่มค้นหาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ วิถีวัฒนธรรมของชุมชนเพื่อยืนยันว่า ชาวเลราไวย์อยู่ที่นี้มานานับร้อยๆ ปีแล้ว สิ่งที่ค้นพบในแง่หลักฐานทางและเอกสารราชการผลการตรวจสอบ และการประสานหน่วยงานราชการ ภาควิชาความร่วมมือเครือข่ายภาคประชาชน โดยสรุป ดังนี้

ลำดับสถานการณ์ของปัญหาและข้อมูลพื้นที่

- ชาวเลตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษอพยพจากหลายๆ ที่มาตั้งถิ่นฐานและทำมาหากินกับทะเลและป่าบก สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคนจากงานวิจัยแหล่งต่างๆ สรุปได้ว่าชาวเลอยู่ในเกาะภูเก็ตมากกว่า 300 ปี
- ตามทะเบียนบ้านของชาวเลราไวย์ เลขที่ 38 ม.2 ต.ราไวย์ พบว่า นางเปลื้อง เกิดเมื่อปี พ.ศ. 2445 หากยังอยู่ถึงปัจจุบันจะมีอายุถึง 120 ปี

- เมื่อ ปี พ.ศ.2456 มีการตั้งโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ ปี พ.ศ.2480 ทางราชการได้สนับสนุนงบประมาณก่อสร้างอาคารเรียน 1 หลัง ต่อมาเมื่อสภาพทรุดโทรม ในปี พ.ศ.2497 ชาวบ้านได้รวบรวมเงินสร้างอาคารเรียนและยังใช้อยู่ในปัจจุบัน
- จากหลักฐานการเข้าเรียนของชุมชนชาวเลราไวย์ในโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ โดยมีทะเบียนหลักฐานการเข้าเรียนของนักเรียนตั้งแต่ปี พ.ศ.2482 ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นตัวบ่งชี้ว่าชาวบ้านอาศัยอยู่ในบริเวณนี้มาอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่การออกเอกสารสิทธิที่ดินมีนโยบายในปี พ.ศ.2508 แสดงว่า การออกเอกสารสิทธิได้ออกทับที่ดินซึ่งชาวเลราไวย์อยู่มาก่อนแล้ว
- หลักฐานที่ในหลวงทรงเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนชุมชนชาวเลราไวย์ใน ปี พ.ศ. 2502 ซึ่งในขณะนั้นมีชุมชนชาวเลอาศัยอยู่ประมาณ 40 ครัวเรือน
- ปี พ.ศ.2508 นายทัน มุกดี ได้ออกเอกสารสิทธิโฉนดที่ดิน โดยอาศัยหลักฐานแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) ที่ได้แจ้งครอบครองไว้เมื่อปี พ.ศ.2498 สภาพที่ดินเป็นสวน ได้มาโดยการซื้อมาเมื่อปี พ.ศ.2477 (21 ปีก่อนแจ้งการครอบครอง) โดยอ้างว่าซื้อมาจากนายล้อม วงศ์จันทร์
- ปี พ.ศ.2514 นายหวน อารีรอบ ได้นำที่ดินอีกแปลงหนึ่งมาออกเอกสารสิทธิโฉนด (เดิมที่ดินแปลงนี้เป็นของนางลาก ทิมทอง ซึ่งได้แจ้งการครอบครองที่ดินในช่วงที่ทางราชการให้ครอบครอง (ส.ค.1) จำนวน 4 ไร่ หลังจากนั้นนางลาก ได้นำที่ดินไปออกเป็น น.ส.3 เนื้อที่กว่า 7 ไร่ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2508 ได้จดทะเบียนแบ่งขายที่ดินจำนวน 2 ไร่เศษ ตาม น.ส.3 ให้นายหวน ซึ่งเป็นคนภายนอกที่เข้ามาตั้งร้านขายข้าวสาร ขายกาแฟ) หลังจากนั้นมอบที่ดินให้บุตรชาย คือ นายอ้อ อารีรอบ ในช่วงปี 2536 ซึ่งได้นำโฉนดไปจำนองกับธนาคารและผิดนัดสัญญาชำระเงินดอกเบี้ยที่ขายทอดตลาด สุดท้ายที่ดินไปตกอยู่ในมือของนาย ปิยวัฒน์ เสี่ยมกุล ผู้เป็นใจพิงซบไล้ชาวเลกลุ่มอุรักลาไวย์ที่อยู่มาเก่าแก่
- มิถุนายน ปี พ.ศ.2520 จ.ภูเก็ต ได้รับอนุญาตจากกรมป่าไม้ให้ใช้พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าคลองบางชีเหล้า-คลองท่าจีน จ.ภูเก็ต เนื้อที่ 50 ไร่ เพื่อให้ชาวน้ำหรือชาวเลอยู่อาศัยตามการเสนอขอใช้ที่ดินของ จ.ภูเก็ต
- ในช่วงปี พ.ศ.2530 สมัยนายกรัฐมนตรี พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ เริ่มสนับสนุนนโยบายการท่องเที่ยวทำให้ที่ดินหาดราไวย์แพงขึ้น จนมีคนแก่งำไรที่ดินที่อยู่อาศัยของชาวเลราไวย์
- ปี พ.ศ.2536 ได้มีการเสนอโครงการให้ชาวเลราไวย์ย้ายถิ่นฐานไปอยู่ที่คลองบางชีเหล้า-คลองท่าจีน ชาวเลได้มีการคัดค้านถึงกรณีดังกล่าว และแกนนำชุมชนได้ระดมชาวบ้านไปประท้วงที่บ้านผู้ใหญ่บ้านในสมัยนั้น รวมถึงได้ตั้งตัวแทนไปเจรจาที่จังหวัดจึงทำให้เหตุการณ์สงบไป

- 26 ธันวาคม พ.ศ.2547 เกิดเหตุการณ์สึนามิ น้ำทะเลขึ้นสูงทำให้ข้าวของในบ้านเสียหาย เรือและอุปกรณ์ประมงเสียหายเป็นจำนวนมาก มีหลายองค์กรเข้ามาให้การช่วยเหลือชุมชนชาวเลราไวท์
- ปี พ.ศ.2548 หลังเหตุการณ์สึนามิ เกิดปัญหาการมีความไม่มั่นคงในที่อยู่อาศัยและเริ่มมีการไล่อพยพชุมชน 19 แห่งใน จ.ภูเก็ต จึงเกิดการรวมตัวเป็นเครือข่ายสิทธิคนจนพัฒนาภูเก็ต และได้มีการยื่นหนังสือร้องเรียนถึงผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ตและนายกรัฐมนตรียุติแก้ไขปัญหาที่ดินคนจนใน จ.ภูเก็ต ซึ่งรวมถึงการแก้ไขปัญหาที่ดินชุมชนชาวเล 5 แห่งใน จ.ภูเก็ตด้วย
- ปี พ.ศ.2548 รัฐบาล (โดยสำนักนายกรัฐมนตรี) ตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ธรณีพิบัติ 6 จังหวัดอันดามัน โดยมี พล.อ.สุรินทร์ พิกุลทองเป็นประธานอนุกรรมการฯ
- ตุลาคม ปี พ.ศ.2548 มีการขยายผิวจราจรเส้นทางหลวง (ถนนวิเศษ) ผ่านพื้นที่ชุมชนชาวเลราไวท์ กระทบบ้านเรือนของชาวเลราไวท์ 4 หลังคาเรือน ซึ่งจะต้องถูกรื้อย้าย ประธานอนุกรรมการแก้ไขปัญหาที่ดิน (พล.อ.สุรินทร์ พิกุลทอง) ได้ลงพื้นที่ดูข้อเท็จจริง และมีความเห็นว่าเป็นชุมชนเก่าแก่ดั้งเดิมไม่ควรรื้อย้าย จึงได้ทำหนังสือถึงกระทรวงคมนาคม ขอให้ระงับโครงการก่อสร้างที่กระทบพื้นที่ดังกล่าว ระยะเวลาสั้นๆ เส้นทางถนนจึงเบี่ยงออกจากกลุ่มบ้านเรือนดังกล่าว
- ปี พ.ศ.2548 ชาวเลชุมชนราไวท์ ได้ส่งเอกสารร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) เพื่อขอให้แก้ไขปัญหาที่ดินและการปลูกสร้างกำแพงกันทางน้ำไหลที่ทำให้น้ำเน่าเสีย ซึ่งคณะกรรมการสิทธิฯ ได้มอบหมายให้คณะกรรมการสิทธิในทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งต่อมาใช้ชื่อว่า “คณะกรรมการสิทธิในทรัพยากรน้ำ ชายฝั่ง แร่ และสิ่งแวดล้อม” เป็นผู้ดำเนินการ
- ปี พ.ศ. 2548 เอกชนผู้อ้างสิทธิ์พยายามนำก้อนหินขนาดใหญ่มาวางปิดทางเข้าออกกระหว่างที่จอดเรือ และประกอบอุปกรณ์ประมง (บริเวณชายหาด) กับชุมชนทำให้ชาวเลราไวท์รวมตัวกันประท้วงไม่ยอมให้เอกชนปิดทางเข้าออก โดยมีผู้แทนผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ตเป็นคนกลางในการแก้ไขปัญหา
- มิถุนายน ปี พ.ศ.2549 คณะอนุกรรมการสิทธิในทรัพยากรน้ำ ชายฝั่ง แร่ และสิ่งแวดล้อม ลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงและธันวาคม ปี พ.ศ.2549 มีการประชุมระหว่างตัวแทนชาวบ้านและตัวแทนพนักงานที่ดินจังหวัด สรุปปัญหาของชุมชนว่า มีความแออัด ห้องสุขาไม่เพียงพอต้องขับถ่ายชายทะเล ช่างชุมชนด้านตะวันออกผู้อ้างเป็นเจ้าของที่ดินสร้างกำแพงกันขวางคูทำให้น้ำขังเน่าเสียในชุมชน มีต้นมะพร้าวยืนต้นตายกว่า 20 ต้น ล้มไม้บ้านชาวบ้านไปแล้วกว่า 9 หลังคาเรือน ชุมชนได้ยื่นหนังสือ 3 ครั้งขอให้เทศบาลราไวท์สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์มาซ่อมบ้าน

ซึ่งได้รับการช่วยเหลือแล้ว แต่ต้นมะพร้าวที่เหลือ เทศบาลฯ ไม่สามารถจัดการได้เนื่องจากเจ้าของที่ดินไม่อนุญาต

- ปี พ.ศ.2550 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีมติตามความเห็นอนุกรรมการสิทธิในทรัพย์สินทางน้ำ ชายฝั่ง แร่ และสิ่งแวดล้อมว่า จากการตรวจสอบภาพถ่ายทางอากาศของกรมแผนที่ทหาร ตั้งแต่ปี พ.ศ.2519, พ.ศ.2538, และ พ.ศ.2545 ประกอบกับหลักฐานคำชี้แจงของโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ว่ามีทะเบียนนักเรียนเมื่อ พ.ศ.2475 มีนักเรียนจากชุมชนไทยใหม่เข้าเรียนที่โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์เมื่อ ปี พ.ศ.2482 เป็นต้นมา ดังนั้นชาวชุมชนไทยใหม่จึงอยู่ในบริเวณดังกล่าวต่อเนื่องมาโดยตลอด ย่อมแสดงให้เห็นว่าเจ้าของที่ดินดังกล่าวแจ้งสิทธิครอบครองและต่อมาได้มีการออกเอกสารสิทธิ์ทับที่ดินชุมชนไทยใหม่ที่อาศัยอยู่มาก่อน จึงเป็นการออกเอกสารสิทธิ์โดยมิชอบ และมีข้อเสนอต่อกรมที่ดิน จังหวัดภูเก็ต และเทศบาลตำบลราไวย์ โดยให้กรมที่ดินตรวจสอบและเพิกถอนเอกสารสิทธิ์เอกสารสิทธิ์ของบุคคลที่ออกทับที่ดินของชุมชนไทยใหม่ราไวย์ และให้ออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินให้แก่ชุมชนชาวไทยใหม่ราไวย์ ให้จังหวัดภูเก็ตกำกับดูแลให้ชุมชนไทยใหม่ที่ภูเก็ตได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในการใช้น้ำและไฟฟ้า และให้ทางเทศบาลฯ รื้อกำแพงด้านทิศตะวันออกเพื่อสามารถระบายน้ำออกจากชุมชนได้ตามปกติ ปัจจุบันยังไม่มีความคืบหน้าใดๆ
- ปี พ.ศ.2550 เอกชนผู้อ้างสิทธิ์ให้ชาวเล 2 ราย (นาย ม. และนาย อ.) ลงนามด้วยหัวแม่มือเซ็นสัญญาเช่าที่ดินเพื่ออยู่อาศัยเป็นเวลา 1 ปี และมีการต่อสัญญาในปี 2551 อีก 1 ปี สาเหตุที่ยอมลงนามด้วยหัวแม่มือเนื่องจากไม่เข้าใจข้อความในสัญญา ถูกขู่บังคับว่า ถ้าไม่ยอมเซ็นสัญญานำรถแบ็คโฮมารื้อถอนบ้านให้หมด ประกอบกับพี่น้องของเอกชนผู้อ้างสิทธิ์เป็นผู้มีความรู้และมีอิทธิพลในพื้นที่ ทำให้ชาวบ้านเกิดความกลัว
- ปี พ.ศ.2552 เอกชนผู้อ้างสิทธิ์ในที่ดินได้ฟ้องขับไล่ชาวเลชุมชนไทยใหม่ราไวย์ จำนวน 10 ราย ออกจากที่ดินและเรียกค่าเสียหาย ประกอบด้วย นาย พ. นาย บ. นางสาว จ. นาย ณ. นาย น. นาง ส. นางสาว ช. นาย สน. นาย ม. และนาย อ. (รายชื่อ 1-8 โจทก์คนเดียวกัน และรายชื่อ 9 -10 โจทก์เดียวกัน)
- ปี พ.ศ.2553 สถาบันวิจัยสังคม จุฬาฯ มีข้อเสนอแนวคิดเขตสังคมและวัฒนธรรมพิเศษกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล จากผลการศึกษาพบว่า ชาวเลเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมในพื้นที่อันดามัน กำลังเผชิญกับปัญหาวิกฤตด้านสังคมและวัฒนธรรม ไม่มีความรู้ด้านกฎหมาย มักถูกเอาเปรียบและถูกขู่โก่งเสมอ ดังนั้นชาวเลจึงเป็นกลุ่มเปราะบางที่สังคมจะต้องปกป้องคุ้มครองให้สามารถเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ จึงเสนอให้สร้างเขตสังคมและวัฒนธรรมพิเศษของชาวเลเพื่อคุ้มครองทั้งที่อยู่อาศัย ที่

ทำกินดั้งเดิม การฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรม และคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตที่สืบทอดกันมายาวนาน และหลีกเลี่ยงการอพยพโยกย้ายชุมชนออกจากพื้นที่เกาะและชายฝั่ง

- เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ.2553 รัฐบาลสมัยนายกรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้มีมติคณะรัฐมนตรี เห็นชอบหลักการแนวนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเลตามนางทางจัดทำพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษชาวเลและมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนไปปฏิบัติ ประกอบด้วย การสร้างความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย การให้ชาวเลสามารถประกอบอาชีพประมงหาทรัพยากรตามเกาะต่าง ๆ ได้ โดยผ่อนปรนพิเศษในการใช้อุปกรณ์ดั้งเดิมของกลุ่มชาวเล รวมถึงการสนับสนุนงบประมาณในการฟื้นฟูวิถีชีวิตและวัฒนธรรม แต่ก็ยังไม่มีความคืบหน้ามากนัก
- ปี พ.ศ.2553 ภายหลังกม. 2 มิ.ย.53 รัฐบาลได้แต่งตั้งอนุกรรมการแก้ไขปัญหาชาวเล (มอแกน มอแกน อูรักลาโว้ย) โดยสำนักนายกรัฐมนตรี (นายภูเบศร์จันทนิมิ เป็นประธาน) ซึ่งในขณะนั้นได้เน้นเรื่องให้ชุมชนชาวเลการเข้าถึงระบบสาธารณูปโภคไฟฟ้า/ประปา แต่การแก้ปัญหาไม่แล้วเสร็จเนื่องจากปัญหาการเมือง
- 13 ต.ค.2553 คณะอนุกรรมการตรวจสอบการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินบริเวณชุมชนชาวเล 3 ชุมชนในภูเก็ต มีมติโดยสรุปให้สำนักแก้ไขปัญหาบุกรุกที่ดินของรัฐ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อขอความอนุเคราะห์อ่านแปลภาพถ่ายทางอากาศในพื้นที่ชุมชนชาวเล มอบหมายให้กรมที่ดินหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต นำสารบบภาพถ่ายทางอากาศตรวจสอบตามลำดับเหตุการณ์ก่อนหลัง มอบหมายให้กรมพัฒนาที่ดินตรวจสอบข้อมูลภาพถ่ายทางอากาศตั้งแต่ปีเริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน มอบหมายให้เครือข่ายชุมชนฯ รวบรวมข้อมูลประวัติของชุมชน อำเภอเมืองภูเก็ตและเจ้าพนักงานที่ดินภูเก็ตสรุปข้อมูลการเข้าอยู่อาศัยของราษฎรในพื้นที่ ฯลฯ รวมทั้งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย ได้ลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงด้วย
- 20 ตุลาคม ปี พ.ศ.2554 เอกชนผู้อ้างสิทธิ์ทำการถมบ่อน้ำสาธารณะของชาวเล 1 บ่อ ซึ่งทำให้ชาวเลรวมตัวกันประท้วงและปิดถนนวิเศษหน้าชุมชน 1 เลน จนเกิดการไกล่เกลี่ย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับปากจะแก้ไขปัญหาโดยจัดหาน้ำประปามาทดแทนให้แต่สุดท้ายยังไม่ได้แก้ปัญหาเรื่องดังกล่าว
- ปี พ.ศ. 2554 ได้เปลี่ยนหนังสือเรียกร้องการแก้ไขปัญหาให้กับรัฐบาลยิ่งลักษณ์นายพงษ์เทพ เทพกาญจนาแต่งตั้งกรรมการขึ้นมา 1 ชุด เพื่อดูแลชาวเลโดยเฉพาะ มีอนุกรรมการที่ดินชาวเลขึ้นมา

1 ชุด มีของพล.อ.สุรินทร์ พิภพทอง เป็นประธานอนุกรรมการรวมถึงกรมคุ้มครองสิทธิ เข้ามาช่วยดูแลและประสานงานเรื่องการตรวจสอบที่ดิน ตั้งทีมงานมาเก็บข้อมูลประวัติศาสตร์ ประเพณี และได้ไปดูที่ฝังศพดั้งเดิมที่เกาะเฮ

- ช่วงปี พ.ศ. 2555 ข้อมูลจากสำนักงานธนารักษ์ จังหวัดภูเก็ต ที่ได้กำหนดราคาที่ดินทั่วทั้งจังหวัดระหว่างเดือนมกราคม ปี พ.ศ.2551 ถึงเดือนธันวาคม ปี พ.ศ.2554 พบว่า มีราคาประเมินเพิ่มสูงขึ้นกว่า 100 – 200 % โดยเฉพาะพื้นที่ ต.ราไวย์ ราคาที่ดินเฉลี่ยไร่ละ 5,500,000 บาท หรือเพิ่มขึ้นจากเดิม 178% ทำให้การแก้ปัญหาที่ดินได้ยากขึ้น (ข้อมูลจากสำนักปฏิรูป ปี พ.ศ.2554)
- ปี พ.ศ.2555 จากการที่ชุมชนชาวเลราไวย์ได้ดำเนินการร้องเรียนเรื่องกรณีพิพาทเรื่องสิทธิในที่ดินกับผู้ครอบครองโฉนดที่ดินที่ออกทับซ้อนที่ชุมชนต่อกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ต่อมาได้ส่งเรื่องให้กรมสอบสวนคดีพิเศษทำการตรวจสอบข้อมูลพื้นที่
- มีนาคม ปี พ.ศ. 2555 ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาให้ชาวเล 2 ราย (รายที่ 9 และ 10) ทำการรื้อถอนขนย้ายทรัพย์สิน และบริวารออกไปจากที่ดินของเอกชนดังกล่าว ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการอุทธรณ์ และคาดว่าจะถูกทยอยฟ้องทั้งชุมชน
- 21 มีนาคม 2556 ราษฎรในพื้นที่ชุมชนราไวย์ได้แจ้งสำนักศิลปากรที่ 15 ภูเก็ต ว่า ขณะทำการขุดหลุมเพื่อซ่อมแซมบ้าน พบชิ้นส่วนมนุษย์บริเวณใต้ถุนบ้าน กลุ่มโบราณคดีเข้าไปตรวจสอบเบื้องต้น (รายงาน 1 เมษายน 2556) พบว่าเป็นชิ้นส่วนกระดูกมนุษย์ส่วนต้นแขน (Humerus) ด้านซ้าย แต่ยังไม่สามารถกำหนดอายุที่ชัดเจนได้ แต่จากคำบอกเล่าของราษฎรในพื้นที่เล่าว่าบริเวณดังกล่าวน่าจะเป็นพื้นที่ฝังศพหรือสุสานสุสานเก่ามาก่อน
- 25 เมษายน 2556 อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ (นายธาริต เพ็งดิษฐ์) ในขณะนั้นได้ทำการขอความอนุเคราะห์ขอเจ้าหน้าที่ทำการขุดหาพยานหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในพื้นที่ชุมชนชาวเลราไวย์ต่อกรมศิลปากร และประสานสถาบันนิติวิทยาศาสตร์เพื่อทำการตรวจพิสูจน์จากฐานด้วยความเชื่อมั่นในหลักฐานการพบโครงกระดูกที่ผ่านมา และจากการเก็บข้อมูลของคณะทำงานกรมสอบสวนคดีพิเศษที่ลงมาทำงานในพื้นที่แล้วระยะหนึ่ง โดยมี นาวาอากาศโท สุพิธิษฐ์ชาวลิต เจ้าหน้าที่คดีพิเศษชำนาญการ เป็นผู้ประสาน และ พันตำรวจโท ประวุธ วงษ์สินิล ผู้บัญชาการสำนักคดีคุ้มครองผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม เป็นหัวหน้าคณะทำงานในขณะนั้นหลังจากนั้น 19 มิถุนายน 2556 ทางกรมศิลปากรได้ตอบรับการเข้าไปดำเนินการ
- 20 – 24 สิงหาคม 2556

(1) สำนักศิลปากรที่ 15 ภูเก็ต ทำการขุดค้นในพื้นที่ชุมชนชาวเลราไว้อย่างจำนวน 2 พื้นที่ 3 หลุมขุดค้น ได้พบหลักฐานที่สำคัญคือ ชิ้นส่วนกระดูกมนุษย์ถือเป็นหลักฐานและวัตถุพยานที่สำคัญในการพิสูจน์สิทธิ์ดังกล่าว ซึ่งตามรายงาน “โครงการกระดูกที่พบได้สันนิษฐานว่า เป็นเพศหญิงและน่าจะเสียชีวิตในขณะที่มีอายุช่วง 15 – 20 ปีแสดงถึงการเข้ามาใช้พื้นที่ในบริเวณนี้ของผู้ตายขณะที่ยังมีชีวิตอยู่จนกระทั่งเสียชีวิต” และ “โครงการกระดูกที่พบแสดงถึงการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อของชาวเล ได้แก่ การวางหีบศพไปทางทิศเหนือก่อนไปทางทิศตะวันออกเล็กน้อยซึ่งถือว่าหันไปสู่สวรรค์ มีการวางเครื่องอุทิศให้กับผู้ตาย คือ เปลือกหอยและวัตถุอื่นๆ ใกล้เคียงกับปลายเท้าโครงการกระดูก (เป็นเปลือกหอยสวยงามที่คัดสรรแล้ว) ได้เปลือกหอยพบเศษกระป๋องโลหะขึ้นสนิมและเศษเครื่องถ้วยจีนสมัยสาธารณรัฐ ที่นำเข้ามาจากประเทศจีน มีอายุไม่น้อยกว่า 50 ปีมาแล้ว” รวมถึงการกำหนดอายุสมัยทางโบราณคดีจากหลักฐานอื่น อาทิ “บ้านหลังเดิม (บ้านไม้ใต้ถุนสูงที่ใช้หีบรองเสาบ้าน) สร้างขึ้นเมื่อประมาณ 40 ปีมาแล้ว บนพื้นที่สุสานเดิม”

(2) การเก็บข้อมูล DNA จากชาวเลราไว้อย่าง เพื่อพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลประกอบการพิสูจน์จากหลักฐานโครงการกระดูกที่ขุดพบ พร้อมทั้งเก็บประวัติรายบุคคล

(3) การเก็บข้อมูลรายครัวเรือนและจับพิกัด GPS ประกอบภาพถ่ายทางอากาศ เพื่อให้เห็นการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ในปัจจุบันเพื่อประกอบและเทียบเคียงกับข้อมูลการใช้ประโยชน์เดิมในพื้นที่

- กันยายน พ.ศ.2556 – กันยายน 2557 ทางอนุกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณีการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินชุมชนราไว้อรวบรวมข้อมูลพยานหลักฐานและจัดทำรายงาน พร้อมประชุมร่วมกันเป็นระยะ

(1) โดยทางกรมสอบสวนคดีพิเศษได้ดำเนินการตรวจสอบ DNA ซึ่งได้ประสานกับทางสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ไว้ก่อนแล้ว หลังจากได้ผลการเทียบเคียงจาก DNA แล้วได้นำส่งตรวจพิสูจน์ที่สหรัฐอเมริกาครั้งหนึ่งเพื่อป้องกันการโต้แย้งในภายหลัง (ยังไม่อาจเปิดเผยผลการตรวจได้ว่าตรงกับบุคคลใดบ้าง) นอกจากนี้ยังได้มีการให้ผู้เชี่ยวชาญอ่านแปลแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศพื้นที่พิพาทชุมชนชาวเลบ้านราไว้อย่างจำนวน 6 ช่วงปี ประกอบด้วย พ.ศ.2493, พ.ศ.2510, พ.ศ.2519, พ.ศ.2538, พ.ศ.2545, และ พ.ศ.2552 ที่ชี้ให้เห็นว่ามีชุมชนชาวเลอยู่ในพื้นที่มาโดยตลอด รวมถึงมีพื้นที่ทำนา (ปี พ.ศ.2519 อ่านแปลภาพถ่ายว่ามีนาร้างหลังจากนั้น ในปี พ.ศ.2538 ไม่พบในภาพถ่ายทางอากาศ)

- (2) สำนักศิลปากรที่ 15 ภูเก็ต ทำการพิสูจน์และกำหนดอายุสมัยทางโบราณคดี จากวัตถุที่ขุดค้นพบ พร้อมจัดทำรายงาน
- (3) มูลนิธิชุมชนไท จัดทำประมวลผลการสำรวจและตรวจสอบผู้อยู่อาศัยจริงในพื้นที่ พร้อมตรวจทานข้อมูลพร้อมจัดทำรายงาน
- (4) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ประสานงานการจัดประชุมติดตามความคืบหน้าของการจัดทำข้อมูลและรวบรวมข้อมูล
- กรกฎาคม 2557 พิธีส่งคืนกระดูก ณ ศาลากลางบ้าน ชุมชนชาวเลบ้านราไวย์ โดยอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งได้แสดงความยินดีกับชุมชนชาวเลราไวย์ที่ผลการพิสูจน์ DNA หรือกระบวนการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และจากการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาพยานหลักฐานในการพิสูจน์ว่าชาวเลที่ราไวย์อยู่กันมาอย่างยาวนานก่อนมีโฉนดที่ดินที่เป็นทางการ ซึ่งต้องใช้ข้อมูลประกอบหลายส่วนหลายองค์กร ทั้งกรมศิลปากร นิติทางวิทยาศาสตร์ มีการวิเคราะห์ภาพถ่ายทางอากาศ มีกระบวนการสืบสวนสอบสวน เพื่อใช้เป็นหลักฐานยืนยันในทางวิชาการ มีการเก็บข้อมูลพื้นที่โดยองค์กรพัฒนาเอกชนร่วมกับชาวบ้านสรุปได้ว่า “ชาวเลอยู่กันมานานแล้ว ส่วนสำคัญคือ การตรวจหา DNA จากกระดูกโบราณ โดยค่าใช้จ่ายทั้งหมดได้มาจากงบของกองทุนยุติธรรมจำนวนนับล้านบาท ผลปรากฏออกมาแล้วว่าเป็นโครงกระดูกของบรรพบุรุษชาวเล”
 - 27 พฤศจิกายน 2557 คณะกรรมการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน และพื้นที่ทางจิตวิญญาณของชุมชนชาวเล(พล.อ.สุรินทร์ พิกุลทอง เป็นประธาน) ได้พิจารณาข้อมูลพยานหลักฐานทั้งพยานเอกสารและพยานแวดล้อมเพื่อตรวจสอบหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินบริเวณชุมชนชาวเลราไวย์ ที่ทางอนุกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณีการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินชุมชนราไวย์เสนอ “เห็นแล้วน่าจะเชื่อว่าการออกเอกสารสิทธิในที่ดินบริเวณชุมชนชาวเลหาดราไวย์ จำนวน 14 แปลง อาจจะไม่มีความคลาดเคลื่อนหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงเห็นควรรายงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาส่งเรื่องให้กรมที่ดินดำเนินการตามมาตรา 61 แห่งประมวลกฎหมายที่ดินต่อไป”
 - 30 มีนาคม 2558 มีการประชุมคณะกรรมการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน และพื้นที่ทางจิตวิญญาณของชุมชนชาวเลครั้งที่ 1/2538 โดยสรุปว่า สำหรับการแก้ปัญหากรณีชุมชนชาวเลราไวย์มีการพิจารณาดังต่อไปนี้

- กรณีการเพิกถอนโฉนดที่ดินที่ดิน “ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาดำเนินการ ตาม มาตรา 61 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน โดยมีประเด็นต้องดำเนินการ ดังนี้
 - ประสานงานกรมสอบสวนคดีพิเศษให้พิจารณารับรองข้อมูลผลการอ่านแปลภาพถ่าย ทางอากาศ และรูปแปลงที่ดิน
 - ประสานงานกรมแผนที่ทหาร กับกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พิจารณา **เพื่อรับรองว่าภาพถ่ายทางอากาศปี 2493 มีอยู่จริง** เนื่องจากเป็นภาพถ่ายทาง อากาศที่ไม่ใช้ในราชการของกรมที่ดิน
 - ประสานงานจังหวัดภูเก็ตให้ตรวจสอบว่ามีการทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทหรือไม่”
 - กรณีปัญหาชาวเลซึ่งอาศัยอยู่ในที่ดินของเอกชนถูกฟ้องร้องดำเนินคดี “ที่ประชุม เสนอแนะให้ทนายความของชาวเลนำข้อมูลการดำเนินการของคณะกรรมการฯ ไป แลกงต่อศาล เพื่อประกอบการพิจารณาคดีต่อไป ทั้งนี้ มอบหมายให้สำนักงานปลัด สำนักนายกรัฐมนตรีมีหนังสือแจ้งการดำเนินการของคณะกรรมการฯ ให้สำนักงาน ศาลยุติธรรมรับทราบอีกทางหนึ่งด้วย”
- ปัจจุบัน จากการประชุมคณะกรรมการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน และ พื้นที่ทางจิตวิญญาณของชุมชนชาวเลที่มีอย่างต่อเนื่องได้ผลสรุปดังนี้
 - กรมที่ดินประสานงานกรมแผนที่ทหาร กับกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช **เพื่อตรวจสอบว่าภาพถ่ายทางอากาศปี 2493**ซึ่งคณะกรรมการฯ ใช้เป็น พยานหลักฐานในการพิสูจน์สิทธิของผู้แจ้งครอบครองที่ดิน (สค.1) ว่าได้ครอบครอง และทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับหรือไม่ ภาพถ่ายทางอากาศจัดสร้างขึ้นโดยกรมแผนที่ทางทหารหรือไม่ มีใช้ในส่วนราชการ ใดบ้าง สามารถนำภาพถ่ายทางอากาศดังกล่าวไปใช้อ่านแปลได้หรือไม่ และนำผล การอ่านแปลตีความภาพถ่ายทางอากาศดังกล่าวไปใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงการ ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินได้หรือไม่
 - ประสานกรมสอบสวนคดีพิเศษเพื่อจัดทำรูปแบบที่แสดงเขตโฉนดที่ดินแต่ละฉบับว่า ได้ออกทับซ้อนที่ดินชุมชนชาวเลอย่างไรบ้าง อย่างไร ทั้งแปลงหรือบางส่วน มีเนื้อที่เท่าใด
 - ประสานให้จังหวัดภูเก็ตตรวจสอบข้อเท็จจริงและสรุปข้อคิดเห็น

- ด้านคติความ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้แจ้งกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจังหวัดภูเก็ตแล้ว

เอกสารและภาพประกอบข้อมูลเบื้องต้น

หลักฐานวิดิทัศน์ในหลวงเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนชาวเลหาดราไวย์ ในปี พ.ศ. 2502 ซึ่งขณะนั้นมีบ้านเรือนจำนวน 40 หลังคาเรือน

ชายหยมถวายเป็นปลิงหา

(ชาวเลราไวย์ถวายเป็นปลิงหาในหลวง)

โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ มีมาตั้งแต่ปี 2456 คนอายุ 70 กว่าบางคนยังได้เรียนปอมน (เหมือนอนุบาลสมัยนี้) ตั้ง 10 กว่าคนยังมีรายชื่ออยู่ในทะเบียนนักเรียนเลย อย่างลุงถวิลและลุงสนเรียนปอมุนได้ปีเดียวก็เกิดสงคราม สมัยก่อนใช้กระดานชนวน แต่ก็มีแค่บางคนเท่านั้นที่ไปโรงเรียน ส่วนใหญ่พ่อแม่ไม่ให้ไป บางคนก็กลัว เสื้อผ้าก็ไม่มีใส่ กางเกงมีก็ต้องปะตุต

ชาวไทยใหม่ราไวย์รับใบประกาศนียบัตรที่โรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่ที่วัดสว่าง

รายชื่อชาวเลราไวย์เข้าเรียนที่โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	วันเกิด	บิดา-มารดา	อาชีพ	วันเข้าเรียน	วันจำหน่าย
1	นายมะเส้น ไทยใหม่	1 เม.ย.2470	นายมะหิง ไทยใหญ่	ประมง	16 เม.ย.2482	10 ก.ค.2484
2	นายหยัก ไทยใหม่	1 เม.ย.2472	นายตีดิน ไทยใหม่	ประมง	16 เม.ย. 2482	10 ก.ค.2484
3	นายหังม ไทยใหม่	1 เม.ย.2474	นายตีดิน ไทยใหม่	ประมง	10 พ.ค. 2483	10 ก.ย. 2484
4	นายหวาน บางจาก	23 ก.ย.2473	นายมาหวิ บางจาก	ประมง	11 ต.ค. 2483	26 มิ.ย. 2484
5	นายเย็น บางจาก	1 เม.ย.2473	นายอุโหม บางจาก	ประมง	11 ต.ค. 2483	9 ส.ค. 2484
6	นางอุหนา บางจาก	6 ก.พ. 2472	นายเสหรอ บางจาก	ประมง	1 ก.ค. 2484	10 เม.ย. 2488
7	นางยีน บางจาก	6 ก.พ. 2472	นายหลง บางจาก	ประมง	1 ก.ค. 2484	10 เม.ย. 2488
8	นางเต้ เบ็ดราว	20 มี.ค.2485	นายเหม้ง เบ็ดราว	ประมง	20 ก.ย.2493	1 พ.ค.2496
9	นายเหย้ง บางจาก	6 มิ.ย. 2484	นายฟุ่ม บางจาก	ประมง	20 เม.ย.2493	1 พ.ค.2496
10	นายหลิม บางจาก	30 ก.ย.2483	นายฟุ่ม บางจาก	ประมง	20 เม.ย.2493	1 พ.ค.2496
11	นางอุณี บางจาก	2 ก.ค. 2484	นายเด บางจาก	ประมง	20 เม.ย.2493	1 พ.ค.2496
12	นางจิ้น บางจาก	3 ส.ค. 2485	นายเหม บางจาก	ประมง	20 เม.ย.2493	1 พ.ค.2496
13	นางป่า บางจาก	15 ส.ค. 2485	นายเหม บางจาก	ประมง	20 เม.ย.2493	1 พ.ค.2496
14	นายมะจิม บางจาก	1 เม.ย. 2481	นายตีเห บางจาก	ประมง	20 เม.ย.2493	7 ก.ย.2494

15	นายสุเต็ม บางจาก	30 ก.ย. 2483	นายดิเห บางจาก	ประมง	20 เม.ย.2493	1 พ.ค.2496
16	นายแจ้ง ไทยใหม่	5 ก.ค. 2485	นายรินทร์ ไทยใหม่	ประมง	20 เม.ย.2493	1 พ.ค.2496
17	นายด้ง หลักเกาะ	18 ธ.ค. 2481	นายด้วน หลักเกาะ	ประมง	20 เม.ย.2493	3 ก.ย.2495
18	นายแก้ว หลักเกาะ	11 มี.ย.2483	นายด้วน หลักเกาะ	ประมง	20 เม.ย.2493	1 พ.ค.2496
19	นางเหี้ย หลักเกาะ	4 ม.ค. 2485	นายด้วน หลักเกาะ	ประมง	20 เม.ย.2493	1 พ.ค.2496
20	นายด้ง หลักเกาะ	9 ส.ค.2487	นายมานู หลักเกาะ	ประมง	20 เม.ย.2493	3 ก.ย.2495
21	นางอุณี หลักเกาะ	5 มี.ค. 2484	นายมานู หลักเกาะ	ประมง	20 เม.ย.2493	1 พ.ค.2496
22	นายมะโดด บางจาก	9 ม.ค. 2483	นายหงอย บางจาก	ประมง	20 เม.ย.2493	1 พ.ค.2496
23	นางปิง บางจาก	20 ส.ค.2485	นางหงอย บางจาก	ประมง	20 เม.ย.2493	1 พ.ค.2496
24	นางแตม หลักเกาะ	7 ม.ค. 2483	นายสะอาด หลักเกาะ	ประมง	20 เม.ย.2493	1 พ.ค.2496
25	นางหย่า ไทยใหม่	19 พ.ค.2479	นายตีดิน ไทยใหม่	ประมง	20 เม.ย.2493	6 ต.ค. 2493
26	นายยอม ไทยใหม่	21 พ.ย.2484	นายสะเริ่ม ไทยใหม่	ประมง	20 เม.ย.2493	6 ต.ค. 2493
27	นายสมบุรณ์ หลักเกาะ	19 พ.ค.2495	นายตัน หลักเกาะ	ประมง	20 พ.ค. 2502	27 ก.ค.2510
28	นายหิม หลักเกาะ	1 ม.ค.2489	นายด้วน หลักเกาะ	ประมง	20 พ.ค. 2502	16 เม.ย.2505
29	นายต้อย ตงบุตร	26 ก.พ.2492	นายเหม ตงบุตร	ประมง	20 พ.ค. 2502	10 ต.ค.2505
30	นายแคว้ ตงบุตร	21 เม.ย.2494	นายเหม ตงบุตร	ประมง	20 พ.ค. 2502	17 พ.ค.2506

“จากพื้นฐานความคิดของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลตั้งแต่โบราณ คือ การแบ่งปัน อาจจะเป็นเพราะวิถีความเป็นชาวเลที่ต้องเดินทางเร่ร่อนไปทุกที่ ช่วยเหลือกันยามลำบากตามเกาะแก่งต่างๆ โดยไม่เคยคิดเรื่องบุญคุณ จากความคิดแบบนี้เลยเกิดปัญหาใหญ่เรื่องที่ดินจนถึงปัจจุบัน เพราะเดิมที่คนนอกขอเข้ามาตั้งร้านขายกาแฟ (ไก่ป๋ี่) ชาวเลเห็นว่าที่ดินเยอะเลยให้อยู่ แต่แล้วเปลี่ยนสถานะมาเป็นเจ้าของที่ในปัจจุบัน” (นายสนธิ แซ่ซั่ว, สรุปลจากการสัมภาษณ์คนเก่าแกในหมู่บ้าน)

เริ่มแรกที่บุคคลภายนอกได้เข้ามา มีแค่ 4 ราย (สี่เหลี่ยมสีดำ) ประกอบด้วย, 1) ปี พ.ศ.2500 มีร้านกาแฟและบ้านนายตัน มุขดี อดิที่อยู่ตรงกันข้ามกับทางเข้าชุมชนด้านฝั่งทะเล (ปัจจุบันยังเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาที่ดินอยู่กับส่วนราชการ) แต่ตอนนี้มีโฉนดที่ดินอยู่บริเวณบ้านบน, 2) บ้านนายจำเริญ มุขดี อดิมีบ้านอยู่ตรงกันข้ามกับชุมชนแต่เข้ามาอยู่อาศัยอยู่ในบ้านญี่ปุ่น ปี พ.ศ.2512 (บ้านสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2) ปัจจุบันเป็นผู้ครอบครองพื้นที่ใหญ่สุด, 3) ร้านกาแฟและบ้านนางลาบ ทิมทอง เข้ามาปี พ.ศ.25014) ร้านกาแฟและบ้านนายหวน อารีรอบ เข้ามาในปี พ.ศ.2501 (ก่อนนางลาบเล็กน้อย)

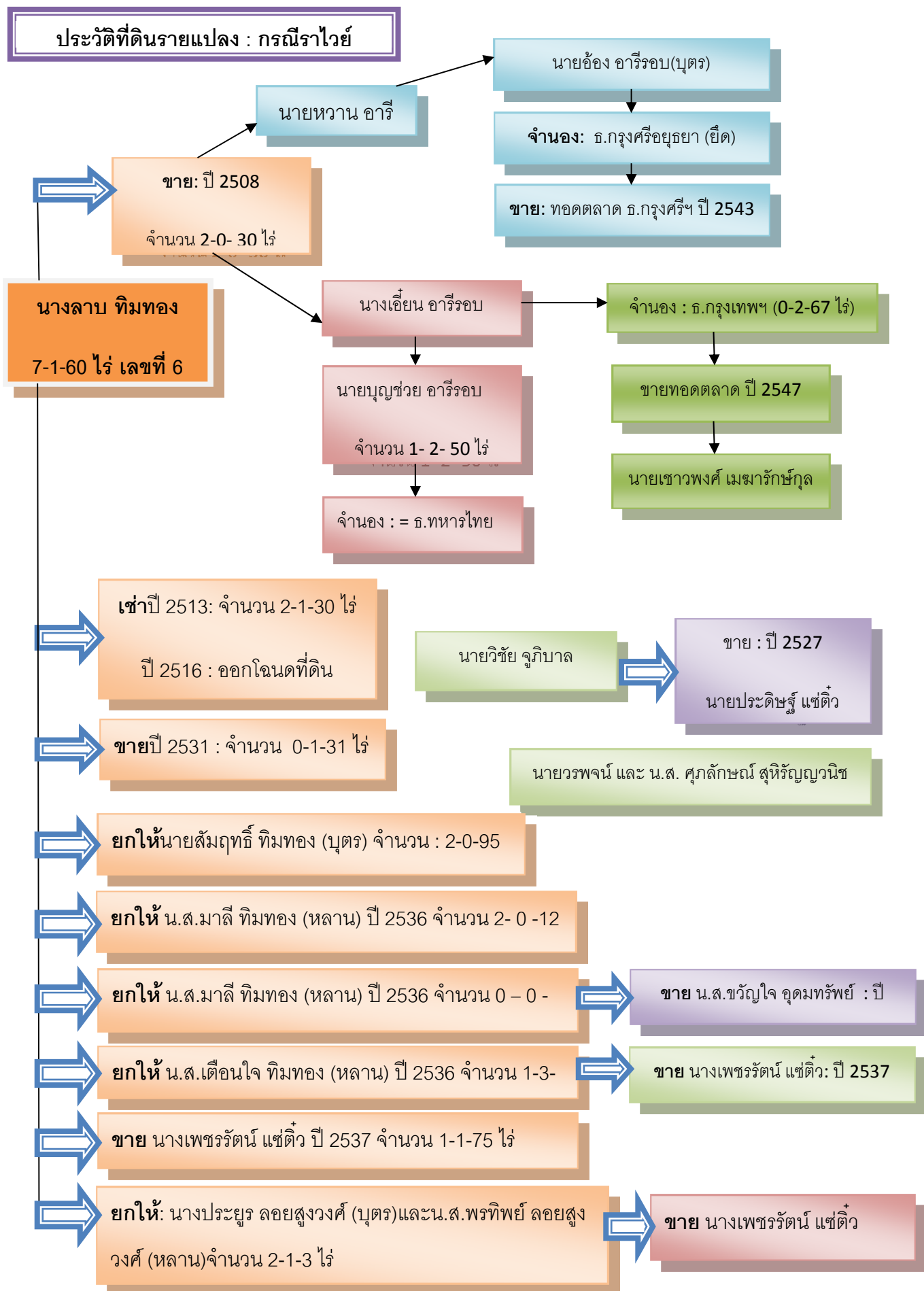
แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศแสดงถึงการเข้ามาในพื้นที่ชุมชนชาวเลรายไฉ

ภาพนี้แสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนของการกระจายแปลงที่ดิน และการเปลี่ยนมือเจ้าของที่ดินในรุ่นต่อมาหลังปี พ.ศ.2514 ที่มีการแบ่งแปลงที่ดินและสามารถนำไปจำนองกับสถาบันการเงินต่างๆ ได้ จากจำนวนพื้นที่ที่ผู้อ้างสิทธิ์ครอบครองที่ดิน 3 แปลงเดิม สามารถแบ่งแปลงโฉนดที่ดินได้เป็น 14 แปลงในปัจจุบันซึ่งเป็นเรื่องน่าแปลกใจสำหรับการจำนองพื้นที่ที่ต้องมีการตรวจสอบก่อน และรวมถึงการแบ่งแยกโฉนดที่ดินที่ได้มีการเดินสำรวจเพื่อแบ่งแยกโฉนดที่ดินหรือไม่ ที่สำคัญบุคคลผู้ซื้อที่ดินหลุดจำนองจากสถาบันการเงินก็ไม่ทราบหรือว่าตนเองซื้อที่ดินที่มีหมู่บ้านชาวเลอยู่เต็มพื้นที่ และยังไม่รู้ด้วยซ้ำหรือรู้ว่าที่ดินที่ตนเองซื้อมามีอาณาเขตแค่ไหนทำให้มีการฟ้องชาวเลรายไวยึดตัวมากกว่า 50 ราย จนต้องขอคำสั่งศาลเพื่อขอรังวัดที่ดินตนเอง

แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศแสดงถึงการการครอบครองที่ดินในปัจจุบัน

ในแผนภาพต่อไปเป็นการยกกรณีที่ดินรายแปลงที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ตามรายละเอียดด้านล่าง

กระบวนการแก้ไขปัญหและผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

กระบวนการเรียนรู้การแก้ปัญหาของทีมีวิจัยแลชุมชนชาวเลราไว์พอที่จะสรุปได้ใน 3 ช่วงเวลาสำคัญดังนี้ 1) กระบวนการเรียนรู้การแก้ปัญหาของชุมชนชาวเลราไว์ก่อนหน้างานวิจัยชิ้นนี้บนฐาน “การเรียนรู้การทำกลางการแก้ปัญหาจากการปฏิบัติจริงและประสบการณ์”²⁾ ในช่วงการของการทำงานวิจัยชิ้นนี้บนฐาน “การเรียนรู้ทำกลางการใช้ข้อมูลและเชื่อมประสานข้อมูลจากภาคีต่างๆ เพื่อการต่อสู้” และ 3) ในช่วงเวลาหลังจากการทำวิจัยนี้ “การเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาทำกลางการปฏิบัติจริงโดยมีการประสานองค์การภาคีความร่วมมือต่างๆ ในการแก้ปัญหา บนฐานข้อมูลที่เป็นจริง”ซึ่งกระบวนการแก้ไขปัญหและผลที่เกิดขึ้นเพื่อได้เป็นบทเรียนสำหรับชุมชนชาวเลราไว์และพื้นที่อื่นๆ หรือกลุ่มชาติพันธุ์อื่นเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหที่ติดตามการแบ่งช่วงเวลาดังกล่าว สามารถแยกย่อยออกเป็น

1) กระบวนการเรียนรู้การแก้ปัญหาของชุมชนชาวเลราไว์และผลที่เกิดขึ้นก่อนหน้างานวิจัยชิ้นนี้บนฐาน “การเรียนรู้ทำกลางการแก้ปัญหาจากการปฏิบัติจริงและประสบการณ์”

จากข้อมูลเบื้องต้นตามที่ได้กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าในยุคแรกๆ ที่ชาวเลเดินทางไปทั่วตามเกาะแก่งต่างๆ และมีสถานที่แวะพักในช่วงฤดูมรสุมหรือคลื่นลมแรงถือว่าไม่ได้เร็วร้อนนัก แต่จะมีจุดพักค้างเป็นที่ประจำสำหรับหมู่พี่น้องชาวเลที่เป็นเครือญาติและพี่น้องชาวเลด้วยกัน เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเส้นทางหรือการอนุรักษ์เกาะแก่งทางทะเลมากนัก การข้ามเส้นพรมแดนเป็นเรื่องปกติสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลในการทำมาหากินและเยี่ยมญาติพี่น้องและจะแวะพักที่ประจำของพื้นที่ที่ทุกคนสร้างไว้ซึ่งเป็นที่รับรู้กัน

ชาวเลชุมชนราไว์ก็เช่นกันยังสามารถชี้พื้นที่ที่บรรพบุรุษเคยครอบครองได้ ตัวอย่างใกล้ตัวทั้งที่ดินบนเกาะเฮและเกาะบอน มีลูกหลานทุกตระกูลในปัจจุบันสามารถชี้ได้ว่าที่ดินเดิมของรุ่นปู่ย่าตายายของตนเองอยู่ตรงไหนบนเกาะ รวมถึงพื้นที่ฝั่งศพรพบุรุษด้วย ดังตัวอย่างตามที่กล่าวถึงข้างบนในการไปสืบค้นสุสานบรรพบุรุษบนเกาะเฮของยายอาบั้ง ทะเลรุ่งโรจน์ หรือเ้ายะอาบั้ง หลังจากไม่สามารถกลับไปบนเกาะได้กว่า 50 ปี(ปัจจุบันอายุ 90 ปี) เนื่องจากเอกชนอ้างมีเอกสารสิทธิห้ามชาวเลกลับขึ้นเกาะ แต่โดยสภาวะและการแก้ปัญหาในยุคนั้นผู้สูงอายุในชุมชนเล่าว่า “ช่วงหนึ่งต้องหนีภัยโรคระบาดที่เป็นกันเยอะตายก็ต้องฝั่ง ก็ข้ามมาอาศัยกับญาติพี่น้องบนฝั่งราไว์ หลังจากนั้นกลับไปก็มีคนอ้างสิทธิที่ดินแล้วและห้ามเข้าไปบนเกาะ” หรือบางรายก็จะถูกลอกให้แลกเปลี่ยนกับสิ่งของบางอย่างหรือเงินเล็กน้อยเพื่อ

ความเป็นเพื่อน สุดท้ายก็จะถูกเอาไปที่ละนิดจนหมดทั้งเกาะ เพราะชาวเลจะจริงใจกับคนนอกที่เข้ามาคบหาและในสมัยนั้นคิดว่าที่ตนมีเยอะแยะ อยู่ตรงไหนก็ได้

ในพื้นที่ชุมชนราไวย์ในปัจจุบัน จากบุคลิกและลักษณะของความเป็นชาวเลที่เกรงใจคนนอก และเชื่อมั่นว่าเป็นที่ดินที่ตนเองอยู่อาศัยมายาวนาน คนนอกสามารถเข้ามาตั้งบ้านเรือนและเปิดร้านขายกาแฟ (ไก่ป๋อ) ได้ครั้งแรกในปี พ.ศ.2500 (ตามภาพถ่ายทางอากาศด้านบน) โดยการมาขอแบ่งที่ดินชาวเลทำเพิงพักสร้างร้านเล็กๆ ขายของและกลายเป็นผู้มีเอกสารสิทธิที่ดินในเวลาต่อมา ซึ่งชาวเลราไวย์มีความรู้สึกเป็นเพื่อนและพึ่งพาอาศัยกันมาตลอด (ปัจจุบันก็ยังติดต่อพูดคุยและค้าขายกัน) “คงเป็นวิถีแก้ปัญหาชาวเลอีกแบบหนึ่ง” ที่มิวิจัยคิด แม้จะเป็นชาวเลด้วยกันแต่ที่มิวิจัยจะเป็นคนรุ่นปัจจุบัน

จนกระทั่งปี พ.ศ.2536 ที่มีกระแสข่าวให้ชาวเลราไวย์ย้ายออกจากพื้นที่ มีการเจรจาจากทั้งฝั่งเอกชนที่อ้างสิทธิและข้าราชการบางส่วนในจังหวัดภูเก็ตให้ชุมชนชาวเลราไวย์ย้ายไปอยู่พื้นที่ที่จัดรองรับไว้แล้ว เป็นครั้งสำคัญที่มีการรวมตัวกันไปเจรจาด้วยความเป็นตัวตนของชาวเลเองแต่จากงานวิจัยนี้พบว่าเอกชนที่อ้างสิทธิบางรายได้ไปบังคับทำสัญญากับชาวเลไว้บางส่วน แต่ไม่เคยมีใครบอกใครจนกระทั่งถูกฟ้องคดีในปัจจุบันจึงรับรู้กันว่าใครทำสัญญาเช่าไว้บ้าง

ช่วงภัยพิบัติสึนามิ ปี พ.ศ.2547 กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลเริ่มเป็นที่รู้จักจากการสื่อสารผ่านสื่อต่างๆ ในแง่ของผู้รู้ก่อน มีความสูญเสียน้อยที่สุดและสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้ ชุมชนชาวเลราไวย์ก็เช่นกันได้รับความเสียหายในส่วนของเครื่องมือประมงและบ้านเรือนบางส่วน ไม่มีผู้เสียชีวิต และได้รับการช่วยเหลือจากองค์กรต่างๆ มากกว่า 50 องค์กร ชาวเลทุกหลังคาเรือนในราไวย์ได้รับการช่วยเหลือทั้งหมด (นายสนธิ แซ่ซั่ว) แต่หลังจากนั้นเมื่อองค์กรต่างๆ ททยอยถอนตัวจากการช่วยเหลือในพื้นที่ก็เริ่มมีข่าวร้ายตามมา ในเบื้องต้นเป็นการบอกกล่าวปากเปล่าให้ย้ายออกจากพื้นที่หรือไม่ก็ให้ทำสัญญาเช่า ด้วยความเป็นชาวเล การแก้ปัญหาคือการวางเฉยไม่ต่อปากต่อคำ แต่สุดท้ายมีผู้ไปปีนลายนิ้วมือเพิ่มอีก 2 รายในช่วงใกล้เคียงนี้

จุดเริ่มต้นการประสานภาคีและองค์กรต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาในช่วงนี้เกิดปัญหาการขยายผิวการจราจรถนนพิเศษ (กล่าวแล้ว) จึงรวมตัวกันไปร้องเรียนผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต เป็นขณะเดียวกันก็ได้พบกับ พล.อ.สุรินทร์ พิภพทองประธานอนุกรรมการฯ การแก้ปัญหาผู้ประสบภัยสึนามิของชุมชน และได้ลงพื้นที่ตรวจสอบในวันเดียวกัน ซึ่งต่อมาสามารถแก้ไขได้โดยชาวเลราไวย์ 4 หลังคาเรือนสามารถอยู่อาศัยที่เดิมได้ ถือเป็นจุดที่ทำให้สมาชิกชุมชนชาวเลราไวย์คิดเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมและแก้ปัญหาตนเอง

จากนั้นได้เข้าร่วมกิจกรรมการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเครือข่ายสิทธิคนจนพัฒนาภูเก็ตเป็นระยะจนถึงปัจจุบัน และขยายไปสู่การทำงานร่วมกับเครือข่ายชุมชนเพื่อการปฏิรูปสังคมและการเมือง (คปสม.) และร่วมกับขบวนการประชาชนเพื่อสังคมที่เป็นธรรม (พีมูฟ) เพื่อการขับเคลื่อนนโยบายการแก้ปัญหาในระดับประเทศ และที่สำคัญ คือความพยายามในการสร้างเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล 41 ชุมชน ใน 5 จังหวัดอันดามัน ผ่านการสนับสนุนจากรัฐบาลในงาน “รวมญาติชาติพันธุ์ชาวเล” ตามมติ ครม. 2 มิ.ย. 53

การเรียนรู้เรื่องการต่อสู้คดีที่ถูกฟ้องร้องเรื่องที่ดิน ก่อนหน้านั้นงานวิจัยชิ้นนี้ชาวเลราไวย์เริ่มถูกฟ้องร้องเมื่อ ปี พ.ศ.2550 จนถึงก่อนงานวิจัยชิ้นนี้ (มีนาคม 2557) รวม 10 คดี นับรายบุคคลรวม 101 ราย ที่ตกเป็นจำเลย ที่ผ่านมาชุมชนชาวเลราไวย์รับการช่วยเหลือจากทีมทนายอาสารวม 4 คน โดย 2 คนแรก ได้จากการใช้งบประมาณ “กองทุนศูนย์กฎหมายอันดามัน” ซึ่งเป็นกองทุนที่เกิดขึ้นหลังสึนามิ ส่วนอีก 2 คน เป็นอาสาสมัครที่ทางมูลนิธิชุมชนไทสนับสนุน กระบวนการเรียนรู้ในประเด็นนี้ เรื่องแรกอยู่ตรงที่การจัดกระบวนการให้กำลังใจกันและกัน หากมีคดีชาวเลราไวย์ต้องขึ้นศาลพี่น้องในชุมชนจะมาให้กำลังใจกัน ทุกครั้ง 200- 300 คน ยิ่งถ้าวันตัดสินสำคัญจะมีชาวเลมากมาถึง 500 คน “คดีข้าวหอมมากินกันหน้าศาล จนกว่าการพิจารณาคดีจะเสร็จสิ้นแพ้หรือชนะคดีไม่สำคัญอยู่ที่ต้องอยู่ร่วมกันก่อนจนจบ” หรือ “มาจนเจ้าหน้าที่ศาลจำได้ถ้าเด็กชาวเลราไวย์มากันมาก มีการส่งไอดีมาเลี้ยงเด็กด้วย เขาก็เข้าใจเรานะ แต่เรื่องคดีก็เป็นอีกเรื่อง” พื้นฐานหรือวิถีคิดเช่นนี้นอกจากกระบวนการภายนอกจากพี่เลี้ยง (นักพัฒนา) ที่เข้ามาเสริม ก็น่าจะด้วยความเป็นตัวตนของความเป็นชาติพันธุ์ชาวเลที่ไม่เคยคิดจะมีปัญหาใคร เลี้ยงได้เลี้ยงไปก่อน

การขึ้นศาลของชาวเลราไวย์เป็นเรื่องหนักหนาสาหัส เพราะฐานคิดและภาษาพูดที่ตรงไปตรงมา และรุ่นผู้สูงอายุยังไม่เข้าใจภาษาทางราชการ เมื่ออยู่ต่อหน้าผู้ที่แต่งกายดีหรืออยู่ในเครื่องแบบชาวเลจะพูดไม่ออกหรือไม่พูดอะไรเลย ซึ่งต่อมาก็ได้ขออนุญาตจากศาลในการใช้ล่ามแปลภาษาของผู้สูงอายุทั้งทอแกนและอูร์กลาไว๋ เป็นผลให้สามารถแก้ปัญหาคดีต่อสู้คดีได้ดียิ่งขึ้น (ตามตารางด้านล่าง) ทั้งนี้เนื่องจากเป็นผลคาบเกี่ยวระหว่างก่อนและระหว่างทำวิจัยชิ้นนี้ชุมชนชาวเลราไวย์สามารถประสานภาคีองค์กรต่างๆ ผ่านเครือข่ายชุมชนฯ และองค์กรพี่เลี้ยง (มูลนิธิชุมชนไทและสถาบันวิจัยจุฬาฯ) เพื่อปรึกษาหารือในการแก้ปัญหาและขอข้อมูลด้านต่างๆ ได้มากขึ้น

2) กระบวนการเรียนรู้การแก้ปัญหาของชุมชนชาวเลราไวซ์และผลที่เกิดขึ้นในช่วงการของการทำงานวิจัยขึ้นพื้นฐาน “การเรียนรู้ท่ามกลางการใช้ข้อมูลและเชื่อมประสานข้อมูลจากภาคีต่างๆ เพื่อการต่อสู้”

งานวิจัยขึ้นนี้เป็นการต่อยอดจากกระบวนการแก้ปัญหาในข้อที่ 1) ได้ตรงเวลากับที่ช่วงงานวิจัยนี้ ชุมชนชาวเลราไวซ์มีความจำเป็นต้องใช้การเก็บข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาที่ดินและคดีความ สำหรับการตรวจสอบที่ดิน และแก้ปัญหาทางด้านกฎหมายด้วย ซึ่งทีมพอจะสรุปได้ดังนี้

กระบวนการเรียนรู้ด้านกฎหมายและคดีความ มองได้ 2 มุม ดังนี้

- หากมองบุคคลที่ถูกคดีรวม 101 รายที่ผ่านมา พบว่า บุคคลที่ถูกฟ้องคดีลดลงเหลือ 35 ราย ส่วนหนึ่งต้องยอมรับวิธีการและการตีโจทย์การต่อสู้คดีของทนายความชาวเล แต่ส่วนหนึ่งที่ชาวบ้านได้รับคุณประโยชน์อย่างมาก และสามารถทำให้ศาลยกฟ้องได้ คือ สามารถดูแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศเป็นและชี้จุดบ้านของตนเองได้ชัดเจน ในขณะที่ฝ่ายโจทก์ยังไม่รู้ว่าแนวเขตที่ดินของตนเองอยู่แคไหนจึงต้องอาศัยอำนาจศาลในการขอรังวัดที่ดินที่ตนเองครอบครองสิทธิ
- หากมองในแง่คดีความจำนวนคดีเพิ่มขึ้นจาก 10 คดี เป็น 18 คดี อาจจะมีมองได้ว่า เอกชนชะล่าใจในการฟ้องคดีแล้วชนะ แต่การที่เอกชนหรือโจทก์ไม่กล้าฟ้องเหี้ยมแสบแบบเดิมที่อาศัยจากทะเบียนบ้าน โดยการฟ้องบุคคลที่อยู่ในสำเนาทะเบียนบ้านเดียวกันลดลงไปจำนวนมาก เพราะขาดความมั่นใจในข้อมูล

พัฒนากระบวนการต่อสู้และวิธีคิดที่เป็นระบบมากขึ้น ในช่วงงานวิจัยดังกล่าว เกิดจากความมั่นใจในข้อมูลที่ตนเองมี เมื่อก่อนต่างคนต่างมีข้อมูลแต่ไม่ได้เอามาเชื่อมต่อกัน มีข้อมูลกันคนละช่วงเวลา เมื่อชาวเลราไวซ์ได้เรียนรู้ข้อมูลที่มาเรียงกันทั้งหมดทำให้พูดได้เต็มปากว่าตนเองมีความเป็นมาอย่างไร

ตารางแสดงรายคดีและความคืบหน้าด้านคดีที่ดินชุมชนชาวเลราไว

คดีที่	รายละเอียด
1.	<p>ศาลจังหวัดภูเก็ต ความแพ่ง</p> <p>หมายเลขคดีดำ 242/2552 คดีแดง 185/2556</p> <p>ระหว่าง นายปิยะวัฒน์ เสงี่ยมกุล โจทก์</p> <p>นายพุทธ หาดทรายทอง กับพวกรวม 9 คน จำเลย</p> <p>ข้อหา ละเมิด ฟ้องขับไล่</p> <p>สถานะคดี ศาลอุทธรณ์ภาค 8 พิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น คือ ขับไล่จำเลยทั้งสองคน พร้อมบริวาร ออกจากที่พิพาท</p> <p>ปัจจุบันอยู่ระหว่างการเจรจาไกล่เกลี่ยกับโจทก์ที่สำนักงานบังคับคดีจังหวัดภูเก็ต โดยนัดเจรจาไกล่เกลี่ยอีกครั้งวันที่ 27 เมษายน 2559 เวลา 13.30 น.</p>
	<p>ศาลจังหวัดภูเก็ต ความแพ่ง</p> <p>หมายเลขคดีดำ 510-511/2554 คดีแดง 313-314/2555</p> <p>ระหว่าง. นายปิยะวัฒน์ เสงี่ยมกุล โจทก์</p> <p>นายมะเหริน บางจาก ที่ 1 นายอานัน บางจาก ที่ 2 จำเลย</p> <p>ข้อหา ละเมิด ขับไล่</p> <p>สถานะคดี ศาลอุทธรณ์ภาค 8 พิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น คือ ขับไล่จำเลยทั้งสองคน พร้อมบริวาร ออกจากที่พิพาท</p> <p>ปัจจุบันอยู่ระหว่างยื่นฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 8</p> <p>นายอานันท์ บางจาก ได้ถูกจับตามหมายจับของศาล เนื่องจากไม่ยอมออกจากพื้นที่ ได้ประกัน</p>

	ในวงเงิน 20,000 บาท
3.	<p>ศาลจังหวัดภูเก็ต ความแพ่ง หมายเลขคดีดำ 806/2556</p> <p>ระหว่าง. นายปิยะวัฒน์ เสงี่ยมกุล โจทก์</p> <p>. นางบังอร แซ่ซัว กับพวกรวม 9 คน จำเลย</p> <p>ข้อหา ละเมิด/ขับไล่</p> <p>สถานะคดี ศาลจังหวัดภูเก็ตพิพากษาให้ขับไล่ นางบังอร แซ่ซัว จำเลยที่ 1 พร้อมบริวารออกจากที่พิพาท ยกฟ้องจำเลยที่ 2 ถึงที่ 9 ต่อมาศาลอุทธรณ์ภาค 8 ได้พิพากษายืนตามศาลจังหวัดภูเก็ต ปัจจุบันอยู่ระหว่างยื่นฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 8</p>
4.	<p>ศาลจังหวัดภูเก็ต ความแพ่ง</p> <p>หมายเลขคดีดำ 730/2556</p> <p>ระหว่าง. นายจำเริญ มุกดี โจทก์</p> <p>. นายบัญชา หาดทรายทอง ที่ 1 นายวรรณ หาดทรายทอง ที่ 2 จำเลย</p> <p>ข้อหา ละเมิด/ขับไล่</p> <p>สถานะคดี ศาลพิพากษายกฟ้องโจทก์</p>
5.	<p>ศาลจังหวัดภูเก็ต ความแพ่ง หมายเลขคดีดำ 473/2556</p> <p>ระหว่าง. นายปิยะวัฒน์ เสงี่ยมกุล โจทก์</p> <p>. นางสาวแมะจิว หมิเด็น ที่ 1 นางสาวแต้วหมิเด็น ที่ 2 จำเลย</p> <p>ข้อหา ละเมิด/ขับไล่</p> <p>สถานะคดี ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาให้ยกฟ้องโจทก์ โจทก์ได้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ภาค 8 และศาลอุทธรณ์ภาค 8 ได้พิพากษากลับให้ขับไล่จำเลยออกจากพื้นที่</p>

	ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา
6.	ศาลจังหวัดภูเก็ต ความแพ่ง หมายเลขคดีดำ 474/2556 ระหว่าง นายปิยะวัฒน์ เสี่ยงมกุล โจทก์ นางกะเจ๊ะหมีเด็น กับพวกรวม 10 คน จำเลย ข้อหา ละเมิด/ขับไล่ สถานะคดี ศาลจังหวัดภูเก็ตพิพากษาขับไล่นายไหล หาดวารี และบริวาร ออกจากที่พิพาท ส่วนจำเลยอื่น โจทก์ถอนฟ้อง
7.	ศาลจังหวัดภูเก็ต ความแพ่ง หมายเลขคดีดำ 422/2556 คดีแดง 736/2555 ระหว่าง ...โจทก์ นายบุญชาติ หลักเกาะ จำเลย ข้อหา ละเมิด ขับไล่ สถานะคดี จำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ ศาลพิพากษาวันที่ 21 สิงหาคม 2556 ทนายจำเลยได้ยื่นคำร้องขอพิจารณาคดีใหม่เนื่องจากจำเลยไม่ได้รับหมายเรียกและสำเนาคำฟ้อง ศาลกำหนดนัดไต่สวนคำร้องวันที่ 24 และ 31 มีนาคม 2557 ศาลอนุญาตให้พิจารณาคดีใหม่ กำหนดสืบพยานโจทก์ 27 กุมภาพันธ์ 58 และนัดสืบพยานจำเลยวันที่ 29 – 30 มิถุนายน 58 ศาลจังหวัดภูเก็ตพิพากษาให้ขับไล่จำเลยออกจากพื้นที่ ขณะนี้อยู่ระหว่างจัดทำอุทธรณ์ยื่นต่อศาลอุทธรณ์ภาค 8
8.	ศาลจังหวัดภูเก็ต ความแพ่ง หมายเลขคดีดำ 460/2556 คดีแดง 777/2555

	<p>ระหว่าง โจทก์</p> <p>นายอาหลิน หาดทรายทอง จำเลย</p> <p>ข้อหา ละเมิด ชับไล่</p> <p>สถานะคดี จำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ ศาลพิพากษาให้โจทก์ชนะคดี เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2556 ศาลนัดไต่สวนคำร้องขอพิจารณาคดีใหม่วันที่ 8 มิถุนายน 58 ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้พิจารณาคดีใหม่</p> <p>ศาลได้นัดไกล่เกลี่ย / พิจารณา วันที่ 14 ธันวาคม 2558</p>
9.	<p>ศาลจังหวัดภูเก็ต ความแพ่ง</p> <p>หมายเลขคดีดำ 462/2556 คดีแดง 779/2555</p> <p>ระหว่าง โจทก์</p> <p>นายแอด หาดทรายทอง จำเลย</p> <p>ข้อหา ละเมิด ชับไล่</p> <p>สถานะคดี จำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ ศาลพิพากษาให้โจทก์ชนะคดี เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2556 ได้ยื่นคำร้องขอพิจารณาคดีใหม่ ศาลนัดไต่สวนคำร้องพิจารณาคดีใหม่วันที่ 6 กรกฎาคม 58</p> <p>คดีนี้ ศาลได้ทำการไกล่เกลี่ย แล้วแจ้งว่า เมื่อจำเลยไม่ได้อยู่ตามที่โจทก์ฟ้อง โจทก์ก็ไม่สามารถบังคับคดีได้ จึงไม่ต้องขอพิจารณาใหม่</p>
10.	<p>ศาลจังหวัดภูเก็ต ความแพ่ง</p> <p>หมายเลขคดีดำ 463/2556 คดีแดง 780/2555</p> <p>ระหว่าง โจทก์</p> <p>นายไข่ หลักเกาะ จำเลย</p>

	<p>ข้อหา ละเมิด ชับไล่</p> <p>สถานะคดี ศาลพิพากษายกฟ้องโจทก์ ต่อมาโจทก์ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ ภาค 8 ขณะนี้อยู่ระหว่างจัดทำคำแก้อุทธรณ์</p>
11.	<p>ศาลจังหวัดภูเก็ต ความแพ่ง</p> <p>หมายเลขคดีดำ 464/2556 คดีแดง 761/2555</p> <p>ระหว่าง โจทก์</p> <p>นายสมชาย รักนาวา จำเลย</p> <p>ข้อหา ละเมิด ชับไล่</p> <p>สถานะคดี จำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ ศาลพิพากษาวันที่ 26 สิงหาคม 2556 ทนายจำเลยได้ยื่นคำร้องขอพิจารณาคดีใหม่เนื่องจากจำเลยไม่ได้รับหมายเรียกและสำเนาคำฟ้อง ศาลกำหนดนัดไต่สวนคำร้องวันที่ 24 และ 31 มีนาคม 2557</p> <p>ศาลอนุญาตให้พิจารณาคดีใหม่ โดยกำหนดนัดสืบพยานวันที่ 14 – 15 พฤษภาคม 58</p> <p>ศาลมีคำสั่งสืบพยานและให้คู่ความทั้งสองฝ่ายทำการรังวัดที่ดินพิสุจน์</p> <p>เนื่องจาก โจทก์ และจำเลย ชี้ที่ดินไม่ตรงกัน ศาลจึงเห็นว่า เมื่อจำเลยอ้างว่าตนเองไม่ได้อยู่ในที่พิพาทแล้ว โจทก์ก็ไม่สามารถบังคับคดีได้ จึงให้ตกลงกัน</p>
12.	<p>ศาลจังหวัดภูเก็ต ความแพ่ง</p> <p>หมายเลขคดีดำ 466/2556 คดีแดง 765/2555</p> <p>ระหว่าง โจทก์</p> <p>นายสมคิด กระแสชลาธาร จำเลย</p> <p>ข้อหา ละเมิด ชับไล่</p> <p>สถานะคดี จำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ ศาลพิพากษาวันที่ 26 สิงหาคม 2556 ทนายจำเลยได้</p>

	<p>ยื่นคำร้องขอพิจารณาคดีใหม่เนื่องจากจำเลยไม่ได้รับหมายเรียกและสำเนาคำฟ้อง ศาลกำหนดนัดไต่สวนคำร้องวันที่ 24 และ 31 มีนาคม 2557</p> <p>ศาลอนุญาตให้พิจารณาคดีใหม่ โดยกำหนดนัดสืบพยานวันที่ 20 – 21 พฤษภาคม 58</p> <p>ศาลมีคำสั่งสืบพยานและให้คู่ความทั้งสองฝ่ายทำการรังวัดที่ดินพิสูจน์</p> <p>คดีนี้ โจทก์และจำเลยนี้ที่ดินกันคนละแปลง ศาลจึงได้นัดสืบพยานวันที่ 9 และ 16 พฤศจิกายน 2558 และนัดฟังคำพิพากษาวันที่ 16 ธันวาคม 2558</p>
13	<p>ศาลจังหวัดภูเก็ต ความแพ่ง</p> <p>หมายเลขคดีดำ 1163/2558 คดีแดง</p> <p>ระหว่าง นางบุญศรี ตันติวัฒนวัลลภ กับพวกรวม 2 คน โจทก์</p> <p>นายจรรยา หาดทรายทอง จำเลย</p> <p>ข้อหา ละเมิด ชับไล่</p> <p>สถานะคดี ศาลได้นัดไกล่เกลี่ย / พิจารณาคดี วันที่ 24 พฤศจิกายน 2558 เวลา 13.30 นาฬิกา</p>
14	<p>ศาลจังหวัดภูเก็ต ความแพ่ง</p> <p>หมายเลขคดีดำ 1160/2558 คดีแดง</p> <p>ระหว่าง นางบุญศรี ตันติวัฒนวัลลภ กับพวกรวม 2 คนโจทก์</p> <p>นางสาวแต้ว แซ่บุตร จำเลย</p> <p>ข้อหา ละเมิด ชับไล่</p> <p>สถานะคดี ศาลได้นัดไกล่เกลี่ย / พิจารณาคดี วันที่ 24 พฤศจิกายน 2558 เวลา 13.30 นาฬิกา</p>

15	<p>ศาลจังหวัดภูเก็ต ความแพ่ง</p> <p>หมายเลขคดีดำ 1162/2558 คดีแดง</p> <p>ระหว่าง นางบุญศรี ตันติวัฒนวัลลภ กับพวกรวม 2 คนโจทก์</p> <p>นายปั้น หาดทรายทอง จำเลย</p> <p>ข้อหา ละเมิด ชับไล่</p> <p>สถานะคดี ศาลได้นัดไกล่เกลี่ย / พิจารณาคดี วันที่ 24 พฤศจิกายน 2558 เวลา 13.30 นาฬิกา</p>
16	<p>ศาลจังหวัดภูเก็ต ความแพ่ง</p> <p>หมายเลขคดีดำ 1077/2558 คดีแดง</p> <p>ระหว่าง นางบุญศรี ตันติวัฒนวัลลภ กับพวกรวม 2 คนโจทก์</p> <p>นายบุญเลิศ มณีวงศ์ จำเลย</p> <p>ข้อหา ละเมิด ชับไล่</p> <p>สถานะคดี ศาลได้นัดไกล่เกลี่ย / พิจารณาคดี วันที่ 24 พฤศจิกายน 2558 เวลา 13.30 นาฬิกา</p>
17	<p>ศาลจังหวัดภูเก็ต ความแพ่ง</p> <p>หมายเลขคดีดำ 1076/2558 คดีแดง</p> <p>ระหว่าง นางบุญศรี ตันติวัฒนวัลลภ กับพวกรวม 2 คนโจทก์</p> <p>นายเสกสรร บางจาก จำเลย</p> <p>ข้อหา ละเมิด ชับไล่</p> <p>สถานะคดี ศาลได้นัดไกล่เกลี่ย / พิจารณาคดี วันที่ 24 พฤศจิกายน 2558 เวลา 13.30</p>

	นาฬิกา
18	ศาลจังหวัดภูเก็ต ความแพ่ง หมายเลขคดีดำ 1084/2558 คดีแดง ระหว่าง นางบุญศรี ดันดีวัฒนวัลลภ กับพวกรวม 2 คนโจทก์ นายสมบุรณ์ ดำรงเกษตร จำเลย ข้อหา ละเมิด ชับไล่ สถานะคดี ศาลได้นัดไกล่เกลี่ย / พิจารณาคดี วันที่ 24 พฤศจิกายน 2558 เวลา 13.30 นาฬิกา

3)) กระบวนการเรียนรู้การแก้ปัญหาของชุมชนชาวเลราไวและผลที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหลังจากการทำวิจัยนี้ “การเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาท่ามกลางการปฏิบัติจริงโดยมีการประสานองค์การภาคีความร่วมมือต่างๆ ในการแก้ปัญหา บนฐานข้อมูลที่เป็นจริง”

ในช่วงเวลาของการทำงานวิจัยชิ้นนี้ ทีมวิจัยได้เรียนรู้เรื่องของการนำข้อมูลที่มีมาวิเคราะห์ร่วมกัน และตรวจสอบข้อมูลระหว่างกันซึ่งจะทำให้ข้อมูลที่ได้มีความชัดเจนมากขึ้น เพราะเดิมต่างคนมีประวัติศาสตร์ที่ตนเองรับรู้คนละช่วงเวลากัน เมื่อนำมาเทียบเคียงกันดูก็就会有ความชัดเจนมากขึ้น รวมถึงการเทียบเคียงข้อมูลกับข้อมูลเอกสารที่มีอยู่ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือในข้อมูลมากยิ่งขึ้น

สำหรับการเรียนรู้ในการประสานองค์การภาคีและเครือข่ายๆ ต่างๆ ในช่วงการทำงานวิจัยชิ้นนี้ เห็นได้ว่าทุกหน่วยงานมีความต้องการช่วยเหลือชุมชนชาวเลอยู่แล้ว ซึ่งเป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง และสามารถนำไปใช้ต่อเนื่องในการต่อสู้คดีชั้นศาลปกครอง

ความคาดหวังของชุมชนชาวเลราไว

จากการที่ทีมวิจัยสังเกตและได้สัมผัสจริงในระหว่างการจัดเก็บข้อมูล พบว่า การสัมภาษณ์ข้อมูลทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม บุคคลที่ให้ข้อมูลมีความตั้งใจและพยายามนึกถึงสิ่งใกล้เคียงรอบตัวเอง

เปรียบเทียบอายุตนเอง หรือการพยายามลำดับเหตุการณ์ก่อนหลังว่าอยู่ในช่วงปีไหน ใครเคยเจออะไรมาบ้าง และพยายามค้นหาหลักฐานที่ตนเองเคยประสบมาหรือคนเฒ่าคนแก่เคยเล่าให้ฟังมาประกอบ ซึ่งจากการใช้วิธีการหรือกระบวนการวิจัยดังกล่าว จะสามารถแบ่งความคาดหวังได้เป็น 2 ระดับ ดังนี้

1) ความคาดหวังของกลุ่มบุคคลชาวเลเราไว้อย่างไรที่สูงสุด คือ **ทำอะไรก็ได้ที่จะหลุดพ้นจากการถูกฟ้องคดี** และไม่มีผู้ที่อ้างสิทธิว่าเป็นเจ้าของที่ดินมาคอยข่มขู่ เนื่องจากเป็นกลุ่มชาวเลทั่วไปที่ทำมาหากินไปวันๆ มีอาชีพหากินกับทางทะเล ไม่ได้สนใจว่าตนเองหรือผู้อื่นจะมีเอกสารสิทธิที่ดินหรือไม่ แต่ขออยู่อาศัยในที่เดิมที่ตนเองเคยอยู่ พอถูกคดีก็จะทำอะไรไม่ถูกแต่ก็ได้วงประชุมปรึกษาหารือกันที่พอจะชี้แนะแนวทางแก้ปัญหาเบื้องต้นได้ ซึ่งก็จะเป็นแกนนำหรือทีมวิจัยชุดนี้ก็ได้ที่จะประสานงานกับทนายอาสา และคอยช่วยเรื่องข้อมูลในตอนต่อสู้คดีในศาล

2) ความคาดหวังของทีมทำงานวิจัย (ในชุมชนเรียก “คณะทำงาน/คณะกรรมการแก้ไขปัญหาที่ดิน”) มีความคาดหวังที่จะให้ข้อมูลที่นำมาทั้งหมดสามารถที่จะนำไปสู่การเพิกถอนโฉนดที่ดินได้ แม้ว่าจะเป็นที่ดินแค่บางส่วน แต่จะนำไปสู่การวางแนวทางฟ้องศาลปกครองเพื่อเพิกถอนโฉนดทั้งแปลงในอนาคต

บทเรียนที่ชุมชนชาวเลเราไว้อย่างไรที่ได้ที่ผ่านมา

ด้วยความที่ชุมชนชาวเลเราไว้มີประสบการณ์การดำรงชีพและการต่อสู้ที่หลากหลายรูปแบบ ทั้งการป้องกันพื้นที่ไม่ให้ถูกไล่ออกจากชุมชนการประสานงานหน่วยงานต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินของตนเอง การต่อสู้คดีเพื่อให้สามารถอยู่อาศัยในที่เดิมได้ การต่อสู้เพื่อปกป้องพื้นที่ทางจิตวิญญาณ (บาหลี) รวมถึงการร่วมผลักดันให้ชาวเลโดยทั่วไปสามารถเข้าไปประกอบอาชีพพื้นที่อนุรักษ์บางส่วนได้เพื่อการยังชีพ รวมถึงการผลักดันให้เกิดมติ ครม. 2 มิ.ย.53 และอื่นๆ ซึ่งที่ผ่านมาได้ชุมชนชาวเลเราไว้อุบัติบทเรียนจากการขับเคลื่อนจากอดีตถึงปัจจุบัน ดังนี้

1) **ข้อมูล/ข้อเท็จจริงมีความสำคัญต่อการแก้ปัญหา:** เมื่อชาวเลเราไว้อุบัติรู้ว่าที่ดินที่อยู่มาตั้งแต่บรรพบุรุษถูกเอกชนนำไปออกเอกสารสิทธิ (ปี พ.ศ.2536) และทางราชการ (จังหวัด) จะย้ายไปอยู่พื้นที่ใหม่ที่จัดไว้ร่วมกันลุกขึ้นมาต่อสู้ครั้งหนึ่ง พอสามารถอยู่อาศัยได้ต่อทุกคนก็กลับไปใช้ชีวิตแบบหากินเช่นเดิม ไม่ได้มีการหาข้อมูลหรือข้อเท็จจริงว่าที่ดินที่ตนเองอยู่จะมีปัญหาในอนาคตหรือไม่ คิดบนพื้นฐานว่าเอกชนก็ทำอะไรชาวเลไม่ได้เพราะอยู่มาก่อน จนกระทั่งล่วงเลยมากกว่า 20 ปี มีหมายศาลมาถึง

ชุมชนจึงได้กลับมารวมตัวกันคิดแก้ปัญหาที่ใหม่ซึ่งเกือบจะหายไป ที่ผ่านมา (ตั้งแต่ปี พ.ศ.2550) ต้องคอยแก้ปัญหาเป็นรายบุคคลเพื่อค้นหาข้อมูลไปต่อผู้คดีในศาล ซึ่งบางรายแกนนำชุมชนเพิ่งจะรู้ว่าไปมีสัญญาเช่ากับเอกชน ทำให้การแก้ปัญหายากขึ้นและปัจจุบันต้องสู้คดีกันจนถึงฎีกา จากประสบการณ์ที่ต้องขึ้นศาลต้องต่อสู้กันด้วยข้อมูล/ข้อเท็จจริงทำให้ชุมชนชาวเลราไวเกิด “คณะทำงานแก้ไขปัญหาที่ดินที่อยู่อาศัย” และได้เริ่มมีการเก็บข้อมูลพื้นที่ทั้งหมด ปัจจุบันคณะทำงานฯ ชุดนี้สามารถเป็นพี่เลี้ยงให้บุคคลที่ถูกฟ้องคดีในชุมชนชาวเลราไวมากกว่า 100 ราย เป็นเหตุผลที่ทำให้เห็นความสำคัญในเรื่องข้อมูล/ข้อเท็จจริงจนถึงการทำงานวิจัยชิ้นนี้

2) การสะสมชัยชนะจากเล็กๆ : การเกิดปัญหาที่ผ่านมาสำหรับชุมชนชาวเลราไวถือเป็นเรื่องดี (ข้อสรุปจากทีมวิจัย) เพราะที่ผ่านมามีคนต่างอยู่ จนเมื่อเกิดปัญหาการขยายผิวจราจรถนนพิเศษหน้าชุมชนที่มีผลกระทบกับชุมชนจึงได้ลุกขึ้นมารวมตัวกันไปร้องเรียนกับหน่วยงานต่างๆ จนมีผลสำเร็จ หลังจากนั้นได้มีทีมหรือคณะทำงานที่เป็นจริงเป็นจังขึ้นมา ติดตามและยื่นเสนอปัญหากับหน่วยงาน รวมถึงรัฐบาลที่ผ่านมามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2 มิ.ย.53 ที่ถือว่าเป็นครั้งแรกที่กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมีความคืบหน้าในการแก้ปัญหาในระดับนโยบาย ซึ่งต่อมากลุ่มร่วมกันจัดทำข้อมูลต่างๆ และการประสานกับหน่วยงานหลายภาคส่วน จนทำให้คณะกรรมการฯ ระดับชาติ มีมติเพิกถอนเอกสารสิทธิของเอกชนแม้จะเป็นบางส่วน(ขณะงานวิจัยนี้แล้วเสร็จอยู่ในกระบวนการเพิกถอน) และที่สำคัญ คือ การที่สามารถต่อสู้คดีด้วยข้อมูล/ข้อเท็จจริงจนผู้ที่ถูกคดีจาก 101 ราย ลดเหลือ 35 รายในปัจจุบัน (บวกกับเทคนิคของทนายที่ช่วยชาวเลด้วย)

3) การเกาะติด/ติดตามการแก้ปัญหา จากกระบวนการแก้ปัญหาที่ผ่านมาและภาพความคืบหน้าทั้งหมดตามที่กล่าว จะเห็นได้ว่าชาวเลราไวได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการทั้งหมดที่การแก้ปัญหา มีการขยับมาจนไล่เรียงภาพได้จนถึงปัจจุบัน ภาพที่ติดตามคนภูเกิด คือ การที่ชาวเลราไวรวมตัวกันไปเสนอปัญหาให้กับรัฐบาล (ชุด น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร) ที่สนามบินนานาชาติภูเกิด (เครดิตจากเครือข่ายสิทธิคนจนพัฒนาภูเกิด คปสม. และพีมูฟด้วย) หรือแม้กระทั่งการร่วมกับเครือข่ายสิทธิคนจนพัฒนาภูเกิดในการเข้าไปนำเสนอข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาของชาวเลต่อทุกผู้ว่าราชการคนใหม่ (ที่ผ่านมา 5 ท่าน) ที่ชาวเลราไวได้เข้าร่วมมาตลอด จนกระทั่งเกิดคณะกรรมการแก้ไขปัญหามหาชนชาวเลมาจนถึงปัจจุบัน จากกระบวนการติดตามการแก้ปัญหาดังกล่าวจึงได้เห็นความคืบหน้าดังที่กล่าวมาข้างต้น

บทที่ 6

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

ทีมวิจัยชุมชนชาวไร่ได้พยายามรวบรวมข้อมูลและเสนองานบนฐานคิดของโครงการวิจัย คือ กระบวนการสืบค้นข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ การตั้งถิ่นฐาน และวิถีวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อยืนยันสิทธิชุมชนดั้งเดิมและนำไปสู่การแก้ปัญหาการออกเอกสารสิทธิ์ทับที่ดินชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลบ้านไร่ ไวย์ ควรเป็นอย่างไร ซึ่งทีมวิจัยได้ตระหนักและได้พยายามในการตอบโจทย์วิจัยดังกล่าว คือ 1) กระบวนการสืบค้นข้อมูลหรือวิธีการที่จะได้ข้อมูลดังกล่าวมาอย่างไร 2) จากกระบวนการสืบค้นข้อมูลได้ข้อมูลอะไรมาบ้าง และ 3) ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ประโยชน์กับชุมชนชาวเลไร่ไวย์ได้หรือไม่อย่างไร เช่น การฟ้องศาลปกครอง ซึ่งในช่วงของการทำวิจัยได้ใช้วิธีวิจัยควบคู่กัน 2 ส่วน คือ มีทีมที่รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับชาวเลทั้งหมดทั้งงานวิจัยและเอกสารทางราชการ และทีมค้นหาข้อมูลในพื้นที่โดยการสัมภาษณ์ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มรวมถึงการใช้แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศและแผนที่ทำมือเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ซึ่งในบทนี้ทีมวิจัยได้สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะเพื่อใช้แก้ปัญหาที่ดินชุมชนชาวเลไร่ไวย์

6.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์ การตั้งถิ่นฐาน วิถีวัฒนธรรม รวมถึงการออกเอกสารสิทธิของเอกชนทับที่ดินชุมชนชาวเล จนนำไปสู่การแก้ปัญหาโดยแนวทางการฟ้องศาลปกครองนั้น โดยสรุปข้อมูลที่ได้จากงานวิจัย ดังนี้

1. ความเป็นตัวตนของชาวเลและประวัติศาสตร์ความเป็นมา

ที่มาของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลจากการศึกษาเอกสาร พบว่า มีความคล้ายคลึงกันโดยส่วนมากที่กล่าวถึงชาวเล ว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองดั้งเดิมของชาติมลายู ซึ่งได้มีการอพยพโยกย้ายอยู่ในแถบแหลมมลายู ซึ่งในสมัยที่อังกฤษเข้ามาค้าขายและแสวงหาอาณานิคมในดินแดนแถบเอเชียอาคเนย์ ได้พบเห็นชาวเลที่ยังอพยพเร่ร่อนทำมาหากินไม่เป็นหลักแหล่ง ซึ่งได้มีผลการศึกษากล่าวถึงชาวเลว่าเป็นเผ่าพันธุ์ที่ปรากฏขึ้นมาในราวศตวรรษที่ 17 (พุทธศตวรรษที่ 23) และเป็นชนเผ่าเร่ร่อนอยู่อาศัยในเรือใช้ชีวิตในท้องทะเลและตามเกาะต่างๆ ในยุคนั้นยังไม่มีถิ่นที่อยู่เป็นของตนเองแน่นอน คล้ายกับพวกยิปซีที่อพยพเร่ร่อนอยู่ในยุโรป ชาวเลจึงได้ชื่อเรียกว่า “Sea Gypsy”

สำหรับการยืนยันต่อการมีอยู่ของชาวเลตั้งแต่ในอดีต จากงานงานศึกษาเชิงลึก (เอกสาร) จะมีอยู่ 3 ส่วน กล่าวคือ

1) คำเรียกขานจากคนทั่วไปต่อกลุ่มชาวเล เช่น ชาวมลายู เรียกชาวเลว่า “โอรังลาอูต (Orang – Laut)” ที่แปลว่าคนทะเล ชาวพม่า เรียกชาวเลว่า “ฉหลง” ชาวอังกฤษ เรียกชาวเลว่า ยิปซีทะเล “Sea Gypsy (Gipsy) หรือบางครั้งก็เรียกทับศัพท์ว่า “ชาวน้ำ (Chaonam)”

2) การศึกษารูปร่างลักษณะของชาวเล พบว่า ชาวเลเป็นพวกเชื้อชาติมองโกลอยด์ (Mongoloid) เช่นเดียวกับพวกอินเดียนแดง จีน ไทย มลายู อินโดนีเซีย พม่า และนิกริโต และจากการศึกษาในทางชาติพันธุ์วิทยา พบว่า ชาวเลจัดอยู่ในกลุ่มชนพวกเมลานีเซียน (Mala-nesian) ซึ่งอยู่แถบหมู่เกาะทะเลใต้ เป็นกลุ่มที่มีภาษาและวัฒนธรรมของตนเอง แต่ในปัจจุบันมักจะถูกกลืนจากประเทศที่ตนอาศัยอยู่

3) การศึกษาชาวเลที่มีอยู่ในประเทศไทยได้แบ่งชาวเลออกเป็น 3 กลุ่ม คือ พวกมะละกา (Malacca) ที่เคยอาศัยอยู่แถบช่องแคบมะละกา พวกลิงคา (Lingga) ที่เคยอาศัยอยู่แถบหมู่เกาะลิงคา และพวกมาซิงหรือพวกสิงห์ ที่อาศัยอยู่แถบเมืองมะริด ทวาย และเกาะต่างๆ ในเขตประเทศสหภาพพม่า

2.การตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลในภูเก็ต

ภูเก็ตมีสภาพเป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีเกาะบริวาร 32 เกาะ เป็นชุมทางเดินเรือของยุโรป อินเดีย จีนและหมู่เกาะชวามามาตั้งแต่ในอดีต แผ่นดินเกาะใหญ่มีเทือกเขายาวแนวเหนือใต้ เป็นแนวกำบังลมและฝนทำให้ภูเก็ตปลอดภัยจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงหรือภูเขาร้อยละ 70 ส่วนที่เหลือร้อยละ 30 เป็นที่ราบลุ่มเชิงเขาและชายฝั่งทะเลอยู่บริเวณตอนกลางและตะวันออกของเกาะ โดยพื้นที่ชายฝั่งตะวันออกมีสภาพเป็นหาดโคลนและป่าชายเลน ส่วนด้านตะวันตกจะเป็นหาดทรายสวยงาม และในส่วนของบริเวณที่ราบเชิงเขามีการตั้งถิ่นฐานของชุมชนหลักๆ ที่สำคัญหลายแห่งของเมืองภูเก็ต

ชาวเลหรือชาวน้ำในจังหวัดภูเก็ตหรือชาวไทยใหม่ (ชื่อเรียกทางราชการ) เกิดขึ้นพร้อมๆ กับพลเมืองดั้งเดิมในภูเก็ต ที่ประกอบด้วยชุมชนหลายเชื้อชาติหลายภาษาที่เดินทางเข้ามาค้าขายทางทะเลมารวมกันที่เกาะภูเก็ต เช่น ชาวจีน ชาวอินเดีย รวมถึงชาวเล

จังหวัดภูเก็ตมีกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลอยู่ 5 ประกอบด้วย ชุมชนแหลมหลา ชุมชนหินลูกเดียว ชุมชนสะปำ ชุมชนแหลมตึกแก (ลิเหว) และชุมชนราไวย์ โดยที่กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมีอยู่ 3 กลุ่มคือ

“มอแกน” เป็นกลุ่มชาวเลที่มีวิถีหาอยู่หากินกับทะเลมากกว่าบนฝั่ง ส่วนใหญ่ยังพูดภาษามอแกน “มอแกน” เป็นกลุ่มชาวเลที่มีวิถีผสมผสานกับสมัยใหม่โดยทั่วไปจะใช้ชีวิตบนฝั่งมากกว่าในทะเล และ “อุรักลาไวย์” เป็นชาวเลที่มีภาษาพูดเฉพาะแตกต่างจาก มอแกน และมอแกน อาศัยอยู่บนเกาะต่างๆ ในอันดามัน

ชุมชนชาวเลราไวย์ จากการศึกษานี้ พบว่า มีอยู่ 2 กลุ่ม คือ มอแกน และอุรักลาไวย์ เป็นชุมชนที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานและอาศัยอยู่มานาน จากข้อมูลระบุว่า ได้อพยพมาจากประเทศอินโดนีเซีย ประมาณ 200 กว่าปี เดิมทีเข้ามาอยู่อาศัยตามเกาะเฮ เกาะบอน และได้ย้ายเข้ามาอาศัยอยู่บนฝั่งที่เป็นชุมชนชาวเลราไวย์ในปัจจุบันในช่วง 100 กว่าปีที่ผ่านมา และมีชาวเลอีกกลุ่มหนึ่งที่อพยพมาจากหมู่เกาะในประเทศพม่าที่ได้อพยพเข้ามาทางฝั่งจังหวัดระนอง บริเวณเกาะพลัด เกาะสอง และกระจายทั่วไปในพื้นที่ชุมชนชาวเลในอันดามันรวมถึงพื้นที่ชุมชนชาวเลราไวย์

3. ข้อมูลจากการดำเนินงานวิจัยในพื้นที่และการอ้างอิงข้อมูลเอกสารบางส่วน

ทั้งนี้จากหลักฐานการทำข้อมูลงานวิจัยนี้ได้ยืนยันการตั้งถิ่นฐานมาแต่เดิมของชาวเลราไวย์ ประกอบด้วย

1. งานทางวิชาการได้ยืนยันวิวัฒนาการการตั้งถิ่นฐานของชาวเลบริเวณชายฝั่งอันดามันโดยสรุปว่ามีรูปแบบวิธีการปรับตัวและวิวัฒนาการของชุมชนชาวเลตามการจัดรูปแบบทางเศรษฐกิจและสังคม ในเบื้องต้น คือ การสร้างที่พักชั่วคราว แล้วปักหลักอยู่อาศัยนานขึ้นแต่ยังไม่ถาวร ต่อมาเกิดการตั้งหลักแหล่งถาวรแต่เกิดปัญหาเสื่อมโทรมและโรคระบาดได้ย้ายออกไป และในที่สุดก็โยกย้ายกลับมาอยู่ที่เดิมบนฐานการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ ที่สำคัญคือ “การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของชาวเลเป็นเหมือนเครือข่ายหรือโครงข่ายของชุมชนเพื่อการพักอาศัย ทำมาหากิน และพัฒนาการเป็นชุมชนที่ใหญ่ขึ้นและถาวรในเวลาต่อมา”

2. การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของชุมชนชาวเลราไวย์บนฐานการอ้างอิงแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศและการทำผังสาแหรกตระกูล พบว่า สามารถระบุได้ว่าชาวเลราไวย์มีการตั้งถิ่นฐานอยู่ตั้งแต่ปี พ.ศ.2418 ซึ่งมีตัวตนของบุคคลที่อ้างถึงได้คือ บ้านโตะหมอลี่ หรือโตะหมอลี่ และบ้านของหญาราไวย์ (ภาษาพูดของชาวเล) ซึ่งในระยะต่อมาก็ได้มีการอ้างอิงการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทั้งการมี บ่อน้ำตั้งแต่สมัยโบราณ การสร้างศาลบรรพบุรุษ (บาลัย) และสุสานชาวเล ซึ่งสิ่งที่กล่าวมาสามารถอ้างอิงได้ตามรุ่นอายุของโตะหมอลี่ทุกรุ่น (หัวหน้าเผ่า) และการยืนยันจากสภาพของภาพถ่ายทางอากาศที่สามารถปักหลักหมายที่สำคัญได้

การใช้ประโยชน์ในพื้นที่อีกส่วนหนึ่งที่ได้มีการหาข้อสรุปกันมาก คือ “ชาวเลกับการทำนาข้าวและข้าวไร่” ซึ่งจากประวัติการสืบค้นในอดีต และความเชื่อที่ว่าชาวเลจะหาปลาและล่าสัตว์และสิ่งของอื่นๆ พบว่า ชาวเลเราไวยจะมีการทำนามาก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ทั้งนี้อ้างอิงได้จากแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศที่ประกอบการวิจัย และเอกสารยืนยันการอ่านแปลภาพถ่ายทางอากาศโดยกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) ที่ใช้การอ่านแปลจากภาพถ่ายทางอากาศในปี พ.ศ.2493 (มีใช้ในราชการกรมแผนที่ทหาร) ที่ยืนยันว่ามีการทำนาข้าวจริง

3. การดำรงอยู่ของชาวเลหาดราไวย์และเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกรณีพิพาทเรื่องที่ดินจนถึงปัจจุบัน

- ชาวเลเราไวย์สามารถสืบค้นประวัติศาสตร์ (การบอกเล่า) ตนเองได้จนถึงปี พ.ศ.2378 แต่ตามเอกสารประกอบการวิจัยที่สามารถยืนยันได้ตามการวิจัยขึ้นนี้จากฐานข้อมูลบุคคล ยืนยันว่าชาวเลเราไวย์เข้ามาตั้งหลักแหล่งในพื้นที่ตั้งแต่ปี พ.ศ.2418

- เอกสารหลักฐานการขอทะเบียนบ้านของชาวเลเราไวย์ เลขที่ 38 ม.2 ต.ราไวย์ พบว่านางเปลื้อง เกิดเมื่อปี พ.ศ.2455 รวมถึงการมีสถานที่สำคัญ เช่น การสร้างโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ในปี พ.ศ.2456 ซึ่งเอกสารที่สามารถหาได้ในการเข้าศึกษาของชาวเลเราไวย์ดังกล่าวมีเอกสารในปี พ.ศ.2482

- การอ้างเอกสารสิทธิโดยเอกชนจนถึงปัจจุบันอ้างว่า มีการครอบครองพื้นที่มาโดยการซื้อในปี พ.ศ.2477 ต่อมาได้แจ้งสิทธิการครอบครองในปี พ.ศ.2498 และต่อมาได้นำไปออกโฉนดที่ดินในปี พ.ศ.2508 และมีเพิ่มเติมในปี พ.ศ.2514 ที่ได้อ้างข้อมูลจากฐานเดียวกันคือชื่อมาจากนายล้อม วงศ์จันทร์ เป็นคนนครศรีธรรมราช แต่จากการตรวจสอบเอกสารทางทะเบียนราษฎรไม่มีชื่อนายล้อมดังกล่าว แต่จะมีชื่อเป็นนางล้อม

- เหตุการณ์สำคัญที่ชาวเลเราไวย์จดจำ คือ การที่ในหลวงได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมชุมชนชาวเลเราไวย์ในปี พ.ศ.2502 ก่อนเอกชนออกเอกสารสิทธิ

- การกดดันเพื่อให้ชาวเลเราไวย์ออกจากพื้นที่ได้เริ่มคุกรุ่นตั้งแต่ปี พ.ศ.2530 และมีการฟ้องร้องคดีตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 จนถึงปัจจุบันรวม 103 ราย แต่สามารถแก้ปัญหาและต่อสู้ทางคดีได้จนปัจจุบันเหลือคดีอยู่ 34 ราย บนฐานการต่อสู้ตามความเป็นจริง คือ เอกชนยังไม่รู้พื้นที่ที่ตนเองครอบครองว่ามีขอบเขต

แค้ไหน และจากการเปลี่ยนมือการครอบครอง และการแบ่งย่อยแปลงที่ดิน ตามสภาพการเก็งกำไรในที่ดินในจังหวัดภูเก็ต

4. วิถีชีวิตวัฒนธรรมและความเป็นตัวตนของชาวเลราไวย์

จากการศึกษาวิจัยชิ้นนี้ พบว่า ชาวเลหาดราไวย์ยังคงมีความเป็นตัวตนของตนเองในการให้ความสำคัญต่อการบูชาสิ่งที่มีความสำคัญในวิถีชีวิตและมีความเชื่อถือ เห็นได้จากพิธีกรรมที่มีต่อเนื่องเกือบตลอดทั้งปีจะเกี่ยวข้องกับพื้นที่ทำมาหากินและพื้นที่ทางจิตวิญญาณ อาทิ การเคารพต่อพื้นที่ทำมาหากิน และเคารพเครื่องมือทำมาหากิน จะมีพิธีกรรมในการไหว้เรือ การไหว้เล (ไหว้ทะเล) และการแสดงถึงการนับถือบรรพบุรุษ เช่น จัดงานปาจักหรือทำบุญกลางบ้าน การไหว้ครู (ด้านการแสดงและความเชื่อ) พิธีอาบน้ำมนต์ เป็นต้น เป็นวิถีที่ยังคงอยู่จนถึงปัจจุบัน ที่อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงบ้างคือสิ่งของที่ใช้ประกอบพิธีกรรมที่หันมาใช้ตามสมัยใหม่ แต่ทุกพิธีกรรมยังเน้นการใช้ข้าวที่มีทั้งข้าวสุก ข้าวตอก หรือข้าวเม่า ที่ทำมาแต่อดีต

สำหรับวิถีคิดและความรู้สึกจากคนนอกที่มองชาวเลมีการเปลี่ยนแปลงบ้างอย่างช้าๆ จากอดีตเดิมที่มองว่า “ชาวเลราไวย์พูดเสียงดัง ฟังไม่รู้เรื่อง (พูดภาษาตนเอง) สกปรก มีการจัดงานในหมู่บ้านก็ทะเลาะกันตลอด (ไม่ได้มีปัญหากับคนภายนอก)” การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมาจากการที่ชาวเลราไวย์ต้องออกมาต่อสู้และแก้ปัญหาที่ดินได้ปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนนอกไปได้หลายส่วน และถือเป็นวิถีตัวตนที่แท้จริงที่ชาวเลราไวย์ได้ประสพเองและสามารถปรับทัศนคติคนทั่วไปได้ รวมถึงการต้องเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการแก้ปัญหาที่ดินระดับประเทศจนรัฐบาลได้มีมติ ครม. 2 มิถุนายน 2553 เพื่อแก้ไขปัญหาวชาวเลโดยรวม และส่งผลถึงการแก้ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ

มิติหนึ่งที่ชาวเลราไวย์และชาวเลในอันดามันได้รับผลกระทบต่อการดำรงวิถีดั้งเดิม คือ นโยบายและการพัฒนาพื้นที่ที่เน้นการพัฒนาเป็นพื้นที่รองรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เริ่มเห็นได้ชัดเจนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 ที่ไม่ได้กระทบเฉพาะพื้นที่อยู่อาศัย แต่ยังกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตในการหาอยู่หากินของชาวเลโดยตรง การที่ชาวเลต้องออกไปหากินไกลมากขึ้นต้องไปประกอบอาชีพทางทะเลที่น้ำลึกขึ้นและต้องเป็นโรคน้ำหนึบ (ราไวย์กว่า 10 รายที่พิการ) เนื่องจากการประกาศเขตอนุรักษ์ต่างๆ กลายเป็นอุทยานทางทะเล การประกาศเขตพื้นที่ห้ามทำการประมง และที่สำคัญคือปัจจุบันมีพื้นที่หวงห้ามเพื่อการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ (แม้แต่ชาวบ้านไปหาหย่อนหน้าโรงแรมก็โดนไล่อ) ซึ่ง

ในช่วงของงานวิจัยชิ้นนี้ได้มีการเยียวยาโดยการจัดตั้งอนุกรรมการฯ เพื่อแก้ปัญหาที่ทำกินโดยมีสำนักงาน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นต้นเรื่องของการแก้ปัญหา แต่ปัจจุบันยังอยู่ในช่วงของการจัดทำรายละเอียด

5. พัฒนาการของชุมชนชาวเลราไวซ์จากการแก้ปัญหาชุมชนของตนเอง

สะสมชัยชนะ..แม้ปัญหาใหญ่ (เรื่องที่ดิน) ยังไม่สำเร็จ

เบื้องต้นหากมองการแก้ปัญหาพื้นที่ชาวเลราไวซ์โดยมุ่งไปเฉพาะปัญหาที่ดิน ถือว่าการแก้ปัญหา ของกลุ่มชาวเลราไวซ์ยังย่ำอยู่กับที่และรอวันแพ้เพราะปัจจุบันถูกฟ้องรวม 101 ที่ผ่านมาสามารถชนะได้ แค่ 2 รายและแนวโน้มการฟ้องร้องยังมีเพิ่มเรื่อยๆ แต่การที่ชนะ 2 รายหลังสุดก็เพราะชาวเลราไวซ์สู้บน พื้นฐานของข้อมูลที่ร่วมกันหาและรวมกลุ่มกันสู้คดีอย่างเต็มที่ ซึ่งอาจจะเป็นการสะสมชัยชนะในเรื่องที่ดิน ชาวเลราไวซ์จนกว่าจะแก้ปัญหาทั้งพื้นที่ได้ แต่ที่ผ่านมาคณะทำงานฯในชุมชนยังมีการประสานงานและ ดำเนินการอีกหลายประเด็นที่พอสรุปถึงการสะสมชัยชนะเป็นระยะ ดังนี้

ประเด็นแรก งานที่คณะทำงานเริ่มขยับเพื่อแก้ปัญหาและเห็นผลเป็นรูปธรรม คือ เรื่องบัตร ประจำตัวประชาชน ช่วงที่มีการสำรวจมีชาวเลราไวซ์ไม่มีบัตรประชาชน จำนวน 108 ราย ด้วยนโยบาย ของรัฐบาลที่กำลังให้หน่วยงานออกบัตรประชาชนให้ชาวเล ประกอบกับชาวเลราไวซ์มีโอกาสในการ ประชุมร่วมกับเครือข่ายสิทธิคนจนพัฒนาภูเก็ตและผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นระยะ เรื่องบัตรประชาชน ชาวเลราไวซ์จึงสามารถแก้ปัญหาได้คืบหน้ามาตลอด ปัจจุบันเหลือ 2 คน (ตามข้อมูลแกนนำแจ้งว่าเป็น ต่างดาวที่ไม่มีครอบครัวกับชาวเล) การมีบัตรประชาชนส่งผลให้ชาวเลกลุ่มดังกล่าวสามารถเข้าถึงการ รักษาพยาบาลและสามารถรับเงินผู้สูงอายุได้ซึ่งคนกลุ่มนี้ขาดโอกาสมาตลอด

ประเด็นที่สอง จากการตรวจสอบเอกสารที่ดินพื้นที่ชาวเลราไวซ์ของคณะกรรมการสิทธิ มนุษยชนแห่งชาติ (ปี พ.ศ. 2552) ชี้ว่าเอกสารสิทธิที่เอกชนครอบครองในที่ดินชาวเลราไวซ์ออกมาโดยมิชอบ ให้สำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ตดำเนินการเพิกถอนเอกสารสิทธิ์ดังกล่าว แต่ทางสำนักงานที่ดินฯแจ้ง กลับไปว่าเอกสารดังกล่าวออกมาถูกต้องตามระเบียบแล้ว

ประเด็นที่สาม เรื่องระดับนโยบายรวมเรื่องชาวเล จากการที่กลุ่มชาวเลได้ร่วมในการนำเสนอ ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกับเครือข่ายชุมชนเพื่อการปฏิรูปสังคมและการเมือง (คปสม.) และกับ ขบวนการประชาชนเพื่อสังคมที่เป็นธรรม (ขปส.) ซึ่งกำลังส่วนหนึ่งก็เป็นกลุ่มชาวเลราไวซ์ สิ่งในกลุ่มชาวเล

โดยรวมได้รับการเยียวยาคือการตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาชาวเล แต่การแก้ปัญหายังไม่แล้วเสร็จ แม้แต่คณะเดียวก็จะมี การเปลี่ยนรัฐบาล นับจากรัฐบาลของ พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์เป็นต้นมา

สิ่งที่คืบหน้ามากที่สุดสำหรับเรื่องนโยบาย คือ การมี มติ ครม. 2 มิถุนายน 2553 ว่าด้วยเรื่อง การฟื้นฟูวิถีชีวิตและการกำหนดพื้นที่เขตวัฒนธรรมพิเศษชาวเล ที่เสนอโดยกระทรวงวัฒนธรรมช่วง รัฐบาลอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ แต่ผลในทางปฏิบัติยังไม่เห็นเป็นรูปธรรม

ประเด็นที่สี่ การบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในการเตรียมข้อมูลที่ ดินชาวเลราไวย์เพื่อยืนยันการอยู่อาศัยของชาวเล สืบเนื่องจากกลุ่มชาวเลราไวย์ได้มีการร้องเรียนปัญหา และเสนอแนวทางแก้ปัญหาตลอดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 มีการติดตามตรวจสอบโดยหน่วยงานต่างๆ รวมถึงการลงพื้นที่ของรัฐมนตรีที่ผ่านมาถึง 3 คน ทำให้หน่วยงานต่างๆ มีข้อมูลและเริ่มเข้าใจปัญหาที่ แท้จริงและเริ่มต้องยื่นมือช่วยเหลือ โดยเฉพาะเรื่องคดีความด้านที่ดินที่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้ให้ ความช่วยเหลือด้านกองทุนต่อสู้คดีที่ผ่านมา

ล่าสุดที่ผ่านมาได้มีการดำเนินงานร่วมกันของหลายฝ่ายในการจัดเก็บข้อมูลพื้นที่ พิสูจน์หลักฐาน และให้คำปรึกษา ประกอบด้วย กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมศิลปากร ทีม ทนายความโดย อ.คมสัน โพธิ์คง ลูกหลานของนายเดวิด ไฮกัน (เคยเข้ามาเผยแพร่ศาสนาในพื้นที่ชาวเล ราไวย์ช่วงปี พ.ศ. 2505) และมูลนิธิชุมชนไท โดยร่วมกันสำรวจรายหลังคาเรือน (ตามภาพถ่ายทางอากาศ ในปัจจุบัน) และจับพิภักบ้านแต่ละหลังอย่างเป็นทางการ การชูดกระดุกในพื้นที่บริเวณชุมชนเพื่อ ตรวจสอบทั้งทางความเชื่อของชาวเลและพิสูจน์ผลทางวิทยาศาสตร์โดยการตรวจดีเอ็นเอ รวมถึงการเก็บ ตัวอย่างดีเอ็นเอของชาวบ้านในพื้นที่ (ส่งไปตรวจถึงสหรัฐอเมริกา) การสืบค้นภาพถ่ายทางอากาศใน อดีตและการแปรภาพถ่ายทางอากาศโดยผู้เชี่ยวชาญในประเทศไทย ฯลฯ ถึงที่สุดคณะกรรมการฯ ได้มีมติ เพิกถอนเอกสารสิทธิที่ดินราไวย์บางส่วน

6.ฐานความคิดการต่อสู้และการต่อยอดจนนำมาสู่การทำงานวิจัยนี้

งานวิจัยชิ้นนี้ได้ต่อยอดจากรายงานวิจัยกระบวนการยุติธรรม (อคิน รพีพัฒน์ และคณะ, 2557 : 103) ได้ทำการวิเคราะห์ประเด็นความไม่เป็นธรรมไว้โดยสรุป ดังนี้ ชุมชนชาวเลราไวย์มีสิทธิในการ ครอบครองและใช้ประโยชน์ที่ดินที่พิพาทหรือไม่

“ประเด็นนี้จะวิเคราะห์ถึงการครอบครอง และการใช้ประโยชน์ที่ดินเดิมทั้งที่เป็นของครัวเรือน และที่ดินส่วนรวมที่ชุมชนใช้ร่วมกัน เช่น บ่อน้ำ ทางเดินหาดทราย สุสานบรรพบุรุษ ฯลฯ ซึ่งการศึกษาพบว่า ช่วงสงครามโลกชาวเลลำบากมาก เพราะออกทะเลไม่ได้ เมื่อเครื่องบินบินผ่านมาก็ต้องวิ่งหนีเข้าป่าไปอาศัยอยู่ชั่วคราวบริเวณแหลมกา แล้วย้ายต่อไปที่บริเวณคลองหลาวโตน หลังสงครามยุติก็ได้ย้ายกลับมา สมัยก่อนพูดภาษาไทยไม่ได้ ไม่คุ้นเคยกับทางราชการ เมื่อเจ้าหน้าที่ใส่ชุดสีงาก็มักวิ่งหนี อย่างไรก็ตามหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ตั้งถิ่นฐานของชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง จากการศึกษาหลักฐานข้อมูลภาพถ่ายทางอากาศในปี พ.ศ. 2510 มีชุมชนอยู่แล้ว และยังคงอยู่มาอย่างต่อเนื่องโดยมิได้โยกย้ายไปไหน ดังที่ปรากฏหลักฐานที่ตั้งชุมชนในภาพถ่ายดาวเทียมปี พ.ศ. 2492, 2510, 2532, 2543, 2545, 2548, 2552 และปี พ.ศ. 2553” รวมถึงหลักฐานอื่นๆ ซึ่งได้ข้อสรุปว่า

“ดังหลักฐานและเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงเชื่อได้ว่าชุมชนชาวเลในพื้นที่ศึกษาที่ถูกระบุเกิดเป็นชุมชนดั้งเดิมในท้องถิ่น มีวิถีชีวิตอยู่อาศัยและทำมาหากินรวมกันเป็นชุมชน มีผู้นำมีสภาแทรกตระกูลที่สามารถสืบค้นย้อนกลับไปได้ มีสิ่งก่อสร้างวัตถุทั้งหลายที่แสดงถึงความเป็นชุมชน อาทิ วัด โรงเรียน สุสานฝังศพ ชุมชนได้ครอบครองและใช้ประโยชน์ที่ดินที่เป็นกรณีพิพาทติดต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษจวบจนปัจจุบัน”

6.2 ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ชาวเลที่ผ่านมาเมื่ออยู่พอสมควรตามงานวิจัยได้ศึกษามา แต่จากการที่ชาวเลไม่ได้มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ จึงมีความจำเป็นที่ชุมชนชาวเลเราไวย์จะใช้ข้อมูลประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่าและข้อมูลเอกสารที่ได้รวบรวมไว้นี้ เพื่อการขยายผลให้เกิดการเรียนรู้ รวมถึงการสืบค้นข้อมูลนี้อาจจะมีรายละเอียดมากขึ้น

2. การแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของชุมชนชาวเลเราไวย์ (ชาวเลโดยรวม) สามารถใช้นโยบายที่มีอยู่ได้ (มติ ครม.2553) โยการบูรณาการระหว่างองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล

3. การศึกษาและการแก้ปัญหาต้องให้ความสนใจต่อรากเหง้าวัฒนธรรมของชาวเลเราไวย์ (รวมถึงชาวเลในอันดามัน) ซึ่งจะส่งผลต่อการศึกษาและการแก้ปัญหาต่อเนื่องจากการวิจัยชิ้นนี้

4. การแก้ปัญหาและกระบวนการพัฒนาของพื้นที่ชุมชนชาวเลเราไวย์ หากถึงในท้ายที่สุดมีการเพิกถอนเอกสารสิทธิ์ที่ดินจากเอกชนเป็นรูปธรรม การรักษาและดำรงอยู่สำหรับชาวเลเราไวย์ที่องค์กรต่างๆ

ต้องพิจารณาร่วมกัน คือ แนวของสิทธิร่วมของชนชน หรือนโยบายโฉนดชุมชนที่มีอยู่ในปัจจุบัน ที่สามารถรักษาพื้นที่สุดท้ายของชาวเลเอาไว้ได้บนฐานความเป็นพื้นที่ทองคำสำหรับเมืองท่องเที่ยว

5.การนำเสนอข้อมูลจากงานวิจัย (รวมถึงต้องเก็บเพิ่มเติม) เพื่อการฟ้องศาลปกครอง จะต้องมี ความรัดกุมและมีหลักฐานอ้างอิงได้ชัดเจนตามที่ได้นำเสนอในงานวิจัยนี้ที่มีการบูรณาการการทำงาน ร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

โครงการโบราณคดีประเทศไทย (ภาคใต้) .2556. ชาวเล : รายงานการศึกษาเบื้องต้นทางด้านมานุษยวิทยา
วัฒนธรรม. กองโบราณคดี กรมศิลปากร

เมธิรา ไกรนที. 2552. พัฒนาการของการตั้งถิ่นฐานชุมชนอุรุลลาไวย์ในพื้นที่ที่เกิดจากมัมมอองนิเวศ
วัฒนธรรม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม (สหสาขาวิชา)
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อคิน รพีพัฒน์ และคณะ. 2557 รายงานวิจัยกระบวนการยุติธรรม คลายปม “คดีที่ดินคนจน” กรุงเทพฯ :
อัทธฤกษ์ ศรีเอทนิว จำกัด

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. <http://www2.oae.go.th/EVA/download/Plan/Summary>
[Plan11_thai](#)

การกำหนดแนวเขตทางทะเล <http://int.search.myway.com/search/GGmain.jhtml>

ภาคผนวก

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลหลัก

1. นายหวิน หาดทรายทอง อายุ 80 ปี บ้านเลขที่ 59 ต.ราไวย์ อ.เมือง จ.ภูเก็ต
2. นายแข็ง บางจาก อายุ 77 ปี บ้านเลขที่ 114 หมู่ 2 ต.ราไวย์ อ.เมือง จ.ภูเก็ต
3. นายหนั่ง มิเด็น อายุ 75 ปี บ้านเลขที่ 120 หมู่ 2 ต.ราไวย์ อ.เมือง จ.ภูเก็ต
4. นางอาบิ่ง ทะเลรุ่งโรจน์ อายุ 80 ปี บ้านเลขที่ 170 หมู่ 2 ต.ราไวย์ อ.เมือง จ.ภูเก็ต
5. นางกะเจ๊ะ มิเด็น อายุ 77 ปี บ้านเลขที่ 129 หมู่ 2 ต.ราไวย์ อ.เมือง จ.ภูเก็ต
6. นางจิ หยั่งปาน อายุ 77 ปี บ้านเลขที่ 57 หมู่ 2 ต.ราไวย์ อ.เมือง จ.ภูเก็ต
7. นางปราณี พลรบ อายุ 79 ปี บ้านเลขที่ 38 หมู่ 2 ต.ราไวย์ อ.เมือง จ.ภูเก็ต
8. นางแม่ฉิ้น ประมงกิจ อายุ 70 ปี บ้านเลขที่ 108 หมู่ 2 ต.ราไวย์ อ.เมือง จ.ภูเก็ต
9. นางต้อย กระแสชลาธาร อายุ 70 ปี บ้านเลขที่ 169 หมู่ 2 ต.ราไวย์ อ.เมือง จ.ภูเก็ต
10. นางจิมิ (ไม่มีนามสกุล) อายุ 61 ปี บ้านเลขที่ 121 หมู่ 2 ต.ราไวย์ อ.เมือง จ.ภูเก็ต
11. นางหยง มิเด็น อายุ 73 ปี บ้านเลขที่ 120 หมู่ 2 ต.ราไวย์ อ.เมือง จ.ภูเก็ต
12. นายหริ พองสายธาร อายุ 73 ปี บ้านเลขที่ 117 หมู่ 2 ต.ราไวย์ อ.เมือง จ.ภูเก็ต

หน่วยงานที่ทำงานและร่วมเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

1. กรมศิลปากร โดยพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สำนักงานที่ 15
2. สนง.เกษตรจังหวัดภูเก็ต
3. สำนักงานประสานการพัฒนาสังคมสุขภาวะ (สปพส.) โดย ดร.วณี ปิ่นประทีป
4. วัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต
5. มูลนิธิชุมชนไท โดยนางปรีดา คงแป้น
6. ขบวนการประชาชนเพื่อสังคมที่เป็นธรรม หรือ P-Move โดยนายจ่านง จิตรนรินทร์
7. เครือข่ายสิทธิคนจนพัฒนา
8. กรมสอบสวนคดีพิเศษ(DSI)
9. กรมคุ้มครองสิทธิ และ
10. คณะกรรมการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในที่อยู่อาศัย ที่ทำกินและพื้นที่ทางจิตวิญญาณของชาวเล โดยมพลเอก สุรินทร์ พิภพทอง เป็นประธาน
11. สถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดย ดร.นฤมล อรุโณทัย

ประวัติทีมวิจัย

1. **นายสนิท แซ่ซั่ว** เกิดเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2519
 วุฒิมัธยมศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์
 ตำแหน่ง คณะกรรมการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำ
 กินและพื้นที่ทางจิตวิญญาณของชุมชนชาวเล
 โทรศัพท์ 08 - 0521- 1558
2. **นายนิรันดร์ หยั่งปาน** เกิดเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2518
 วุฒิมัธยมศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์
 ตำแหน่ง คณะกรรมการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำ
 กินและพื้นที่ทางจิตวิญญาณของชุมชนชาวเล
 โทรศัพท์. 08 - 3596 – 5420
3. **นายศักดิ์ชัย จุลทั้งสี่** เกิดเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2524
 วุฒิมัธยมศึกษา ปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนคร
 เหนือ
 โทรศัพท์. 08 - 3102 - 0300
4. **นายชนะ หาดทรายทอง** เกิดเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2512
 วุฒิมัธยมศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์
 โทรศัพท์. 09 - 9753 - 7508
5. **นางสาววิรวรรณ หาดทรายทอง** เกิดเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2525
 วุฒิมัธยมศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน

6. นายบัญชา หาดทรายทอง เกิดเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2514

วุฒิกการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 3

ตำแหน่ง คณะกรรมการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำ
กินและพื้นที่ทางจิตวิญญาณของชุมชนชาวเล

โทรศัพท์. 08 – 1415 – 4156

7. นายชาญวิทย์ สายวัน เกิดเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2520

วุฒิกการศึกษา อนุปริญญา

ตำแหน่ง ปฏิบัติการชุมชน มูลนิธิชุมชนไท

โทรศัพท์. 0869138933